

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ ТА ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра бухгалтерського обліку та консалтингу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА "ОБЛІК І АУДИТ"

галузь знань: 07 "Управління та адміністрування"

спеціальність: 071 "Облік і оподаткування"

Форма навчання: очна (денна)

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему:

**ВИРОБНИЧІ ЗАПАСИ В ГОСПОДАРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ АТ "БМЗ
"ПРОГРЕС", ОБЛІК ЇХ НАЯВНОСТІ ТА ВИБУТТЯ**

здобувача: Пятковської Анастасії Олександрівни _____

Науковий керівник: к.е.н., доцент Лежненко Л.І. _____

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною
комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

В.о. завідувача кафедри: д.е.н., доцент Цятковська О.В. _____

Київ – 2025

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 72 сторінки, 7 таблиць, 6 рисунків, 6 формул, список використаних джерел з 30 найменувань, 10 додатків.

“Виробничі запаси в господарській діяльності АТ «БМЗ «ПРОГРЕС», облік їх наявності та вибуття”

Об'єктом дослідження є система обліку виробничих запасів на акціонерному товаристві «БМЗ «ПРОГРЕС».

Предметом дослідження виступають теоретичні, організаційно-методичні та практичні засади обліку виробничих запасів, порядок їх документального оформлення, відображення у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності, а також оцінка ефективності їх використання на підприємстві.

Метою роботи є розкриття особливостей методики й організації обліку виробничих запасів підприємства, аналіз їх складу, класифікації, методів оцінки та нормативно-правового регулювання, а також формування пропозицій щодо підвищення ефективності управління запасами на базі АТ «БМЗ «ПРОГРЕС».

Відповідно до поставленої мети були визначені такі *завдання*:

- розкрити особливості методики обліку виробничих запасів підприємства;
- розглянути класифікацію виробничих запасів та їх економічну сутність;
- дослідити методи оцінки виробничих запасів та їх вплив на фінансові результати діяльності;
- проаналізувати нормативно-правове регулювання обліку виробничих запасів в Україні;
- показати порядок документального оформлення господарських операцій;
- висвітлити порядок відображення операцій із виробничими запасами в системі рахунків бухгалтерського обліку;
- навести методику відображення виробничих запасів у фінансовій звітності підприємства;
- здійснити аналітичну оцінку ефективності використання виробничих запасів;

- надати обґрунтовані пропозиції щодо оптимізації руху та використання виробничих запасів.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів. У кваліфікаційній бакалаврській роботі розглянуто історичні та сучасні підходи до визначення економічної сутності виробничих запасів, досліджено їх класифікацію за різними ознаками, а також методи оцінки запасів у контексті бухгалтерського обліку. Проаналізовано нормативно-правову базу, що регулює облік виробничих запасів в Україні, зокрема положення національних і міжнародних стандартів.

Розкрито порядок документального оформлення операцій з надходження, руху та списання запасів, а також особливості їх облікового відображення в системі рахунків бухгалтерського обліку. Наведено структуру рахунків та специфіку аналітичного обліку різних видів матеріальних ресурсів.

Здійснено практичне аналітичне дослідження стану, динаміки, структури та ефективності використання виробничих запасів на прикладі АТ «БМЗ «ПРОГРЕС», визначено їх вплив на витрати підприємства та загальні фінансові результати діяльності. Запропоновано конкретні напрями вдосконалення обліку та управління запасами.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи: 2025.

Рік захисту роботи: 2025.

Ключові слова: виробничі запаси, економічна сутність запасів, класифікація запасів, методи оцінки запасів, фінансові результати, нормативно-правове регулювання, документальне оформлення, бухгалтерський облік, рахунки обліку, фінансова звітність, ефективність використання запасів

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1	6
ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ, ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ЯК ОБ'ЄКТУ ОБЛІКУ	6
1.1 Виробничі запаси: економічна сутність категорії, класифікація та значення у господарській діяльності підприємств	6
1.2 Методи оцінки запасів та їх вплив на фінансові результати діяльності	22
1.3 Нормативно-правове регулювання обліку виробничих запасів в Україні	35
РОЗДІЛ 2	42
ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО НАЯВНІСТЬ ТА ВИБУТТЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ В СИСТЕМІ ОБЛІКУ АТ "БМЗ "ПРОГРЕС" ...	42
2.1 Документальне оформлення наявності, надходження та руху виробничих запасів	42
2.2 Порядок відображення виробничих запасів в обліку та фінансовій звітності досліджуваного підприємства.....	51
2.3 Оцінка ефективності виробничих запасів на АТ "БМЗ "ПРОГРЕС"	58
ВИСНОВКИ	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	70
ДОДАТКИ	75

ВСТУП

У сучасних умовах господарювання ефективно управління ресурсами є ключовою передумовою стабільного функціонування та розвитку підприємств. Одним із найважливіших елементів виробничо-господарської діяльності виступають виробничі запаси, які забезпечують безперервність технологічного процесу, формують собівартість продукції та суттєво впливають на фінансові результати діяльності підприємства.

Виробничі запаси належать до складу оборотних активів і є об'єктом постійної уваги з боку як управлінського персоналу, так і фахівців облікової служби. Їх належна організація, облік та контроль забезпечують раціональне використання матеріальних ресурсів, зниження витрат і підвищення економічної ефективності. У зв'язку з цим актуальність дослідження методики обліку, оцінки та аналізу виробничих запасів, а також пошуку шляхів їх оптимізації, є беззаперечною.

У національній системі бухгалтерського обліку виробничим запасам приділяється значна увага, про що свідчить наявність окремих стандартів, методичних рекомендацій та положень щодо їх класифікації, оцінки, відображення в обліку та звітності. Разом із тим, практична реалізація цих положень на підприємствах потребує гнучкого підходу, що враховує специфіку діяльності, галузеві особливості, а також економічне середовище.

Об'єктом дослідження є система обліку виробничих запасів на акціонерному товаристві «БМЗ «ПРОГРЕС» – промислового підприємстві, що діє в галузі машинобудування та виконує складні виробничо-технологічні завдання.

Предметом дослідження виступають теоретичні, організаційно-методичні та практичні засади обліку виробничих запасів, порядок їх документального оформлення, відображення у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності, а також оцінка ефективності їх використання на підприємстві.

Метою роботи є розкриття особливостей методики й організації обліку виробничих запасів підприємства, аналіз їх складу, класифікації, методів оцінки та нормативно-правового регулювання, а також формування пропозицій щодо підвищення ефективності управління запасами на базі АТ «БМЗ «ПРОГРЕС».

Для досягнення поставленої мети в роботі вирішуються **такі завдання**:

- розкрити особливості методики обліку виробничих запасів підприємства;
- розглянути класифікацію виробничих запасів та їх економічну сутність;
- дослідити методи оцінки виробничих запасів та їх вплив на фінансові результати діяльності;
- проаналізувати нормативно-правове регулювання обліку виробничих запасів в Україні;
- показати порядок документального оформлення господарських операцій;
- висвітлити порядок відображення операцій із виробничими запасами в системі рахунків бухгалтерського обліку;
- навести методику відображення виробничих запасів у фінансовій звітності підприємства;
- здійснити аналітичну оцінку ефективності використання виробничих запасів;
- надати обґрунтовані пропозиції щодо оптимізації руху та використання виробничих запасів.

Теоретичною основою дослідження слугували праці вітчизняних і зарубіжних науковців з питань обліку та управління запасами, нормативно-правові акти, національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, зокрема НП(С)БО 9 «Запаси», а також методичні матеріали підприємства АТ «БМЗ «ПРОГРЕС».

Практична цінність роботи полягає в можливості застосування її висновків і пропозицій для вдосконалення внутрішнього обліку та управлінського контролю за виробничими запасами, що сприятиме підвищенню фінансової ефективності підприємства.

Апробація результатів дослідження. За результатами проведеного дослідження опубліковано тези «Управління запасами в умовах воєнного стану: забезпечення безперервності виробництва та мінімізація ризиків», що висвітлено на: VIII International Scientific and Practical Conference EXPERIMENTAL AND THEORETICAL RESEARCH IN MODERN SCIENCE held on May 26-28, 2025 in Toronto, Canada.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною основою дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти, наукові праці, літературні джерела у періодичних виданнях, матеріали науково-практичних та міжнародних конференціях, внутрішні дані досліджуваного підприємства, а також офіційні бані АТ «БМЗ «ПРОГРЕС», розміщені на офіційних веб сторінках.

Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний текст кваліфікаційної бакалаврської роботи викладено на 72 сторінках друкованого тексту. Робота містить 7 таблиць, 6 рисунків, 10 додатків. Список використаних джерел включає 30 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ, ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ЯК ОБ'ЄКТУ ОБЛІКУ

1.1 Виробничі запаси: економічна сутність категорії, класифікація та значення у господарській діяльності підприємств

Термін “виробничі запаси” з’явився в українській економічній і бухгалтерській термінології в процесі гармонізації національних стандартів обліку з міжнародною практикою. Закріплення цього терміну сталося в процесі реформування бухгалтерського обліку наприкінці 1990–х – на початку 2000–х років, під час так званого перехідного періоду, коли Україна активно адаптувала міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) та розробляла національні стандарти бухгалтерського обліку. Дані події були зумовлені кардинальними змінами в державному устрої та переходом країни від планової до ринкової економіки. В умовах трансформації господарської системи виникла потреба у вдосконаленні механізмів обліку, які б відповідали новим економічним реаліям і сприяли інтеграції України у світовий ринок.

Враховуючи важливість терміну “виробничі запаси» в бухгалтерському обліку, варто звернути увагу на різноманітні підходи науковців, які розглядають сутність цього поняття. Вони пропонують різні інтерпретації і класифікації, що відображають еволюцію облікової практики та змінюються в залежності від економічних умов і розвитку теорії обліку. Дослідження цих підходів дозволяє глибше зрозуміти значення виробничих запасів як критичного елемента в управлінні підприємствами та розглянути їх не лише через призму обліку, а й з точки зору економічної ефективності.

Роль виробничих запасів ще у своїх теоріях розглядали класики політичної економії, такі як Адам Сміт, Девід Рікардо та Карл Маркс. В роботі “Теоретичні

аспекти визначення економічної сутності поняття “Виробничі запаси” Кізима А.Я. та Макара В.О. [1] влучно наведено аналіз поглядів різних науковців щодо економічної сутності виробничих запасів, з акцентом на їхню роль у відтворювальних процесах та вплив на ефективність господарської діяльності.

Адам Сміт розглядав виробничі запаси як частину капіталу, необхідного для безперервного виробничого процесу [1, с. 71], підкреслюючи їхню роль у створенні національного багатства. Цей підхід залишається актуальним і сьогодні, адже без достатніх запасів ресурсів підприємства не можуть ефективно функціонувати та розвиватися.

Економіст Давід Рікардо наголошував, що країни отримують найбільшу вигоду, коли зосереджуються на виробництві тих ресурсів чи товарів, які вони можуть створювати найефективніше порівняно з іншими [1, с. 71]. Такий підхід дозволяє не тільки оптимізувати розподіл наявних запасів, а й сприяє більш раціональному використанню виробничих потужностей. Рікардо також розглядав, як саме доходи від цих процесів поділяються між тими, хто володіє землею, і тими, хто організовує виробництво, підкреслюючи важливість ефективного управління запасами як складової економічного зростання.

Карл Маркс звертає увагу на те, як контроль над запасами ресурсів і засобами виробництва впливає на соціальну ієрархію в суспільстві [1, с. 71]. Тобто власність на землю, обладнання та робочу силу визначають розподіл влади та багатства. Саме доступ до цих ресурсів лежить в основі протистояння між різними соціальними групами, формуючи економічну нерівність і систему експлуатації.

Таким чином, погляди класиків політичної економії дозволяють комплексно оцінити значення виробничих запасів як у мікро-, так і в макроекономічному вимірі. Вони не лише забезпечують ефективність виробництва, а й впливають на економічні відносини в суспільстві, визначаючи рівень розвитку національної економіки. Виробничі запаси завжди були важливою складовою економічної теорії, адже без них неможливе створення товарів і послуг, а отже, і економічне зростання. Ще з давніх часів науковці досліджували їхню роль, усвідомлюючи їхню

значущість для господарської діяльності, і цей інтерес залишається актуальним і сьогодні.

Досліджуючи сутність терміну “запаси”, особливу увагу варто приділити сучасним науковим роботам. Для формування узагальненого визначення цього поняття було б доречно проаналізувати та порівняти погляди різних дослідників. Це дозволить виявити ключові підходи до трактування цього терміну, зрозуміти його значення в економічному контексті та визначити основні аспекти, що впливають на його інтерпретацію. Оскільки поняття “запаси” охоплює широкий спектр характеристик і може розглядатися з різних точок зору, важливо враховувати як загальноприйняті теоретичні підходи, так і сучасні тенденції у його розумінні.

Крім того, аналіз наукової літератури дозволяє простежити еволюцію цього терміну, виявити можливі розбіжності у його визначеннях та зрозуміти, як змінюється його трактування під впливом економічних і технологічних змін. Це, своєю чергою, сприятиме більш точному формуванню узагальненого визначення, яке відповідатиме сучасним реаліям господарської діяльності.

Таким чином, системний підхід до вивчення терміну “запаси” є необхідним для формування цілісного уявлення про його економічну сутність і практичне застосування в різних сферах діяльності.

Ось, наприклад, Степаненко О.І. у роботі “Виробничі запаси: їх економічна природа та роль в господарській діяльності підприємства” виділяє три підходи до трактування виробничих запасів, згідно проведеного аналізу: економічний, бухгалтерський та логістичний [2, с. 110].

Економічний підхід охоплює два аспекти: запаси як матеріальний потік у певний період та як активи, задіяні у виробництві. Перший аспект пов’язаний з управлінням їх кількістю, а другий – з вартісно-орієнтованим підходом до їх оцінки. Можна додати, що управління виробничими запасами є важливою складовою ефективної діяльності підприємства. Оптимізація запасів дозволяє зменшити витрати на їх утримання, що особливо важливо в умовах високої конкуренції та постійних коливань на ринку. Сучасні технології, зокрема

автоматизація та використання програмного забезпечення, дозволяють більш точно прогнозувати потреби в запасах і визначати їх оптимальну кількість на кожному етапі виробничого процесу.

Бухгалтерський підхід розглядає запаси як частину активів підприємства, які беруть участь у виробничих процесах, формують собівартість продукції та можуть використовуватися для інших потреб.

Логістичний підхід визначає запаси як матеріальні ресурси, що ще не були використані та перебувають у процесі постачання. Він враховує процеси постачання та переміщення запасів, що можуть мати суттєвий вплив на їх доступність і, відповідно, на ефективність виробництва.

Авторка також зазначає, що "... на сьогодні немає єдиного підходу щодо використання терміну, який би ідентифікував виробничі запаси ..." [2, с. 112]. Але водночас основні ознаки, що визначають економічну природу виробничих запасів, у більшості дослідників збігаються.

В цілому, виробничі запаси є не тільки матеріальними ресурсами, а й важливим елементом стратегічного управління підприємством, де точне розуміння та управління ними можуть суттєво вплинути на фінансові результати.

Колісник О.П. та Мазурок О. Р. у статті "Теоретико-методичні аспекти управління запасами" підкреслюють, що "... поняття «виробничі запаси» є невід'ємною складовою діяльності підприємства та економіки загалом ..." [3, с. 63]. Автори розглядають запаси як матеріальні ресурси, які забезпечують безперервність виробничого процесу, вказуючи на важливість їх оптимального розміру для уникнення ризиків, пов'язаних з їх нестачею. Це тлумачення зосереджене на функціональній ролі запасів у господарській діяльності, де саме їх наявність і правильне управління забезпечують стабільність підприємства.

Визначення запасів, яке пропонується у даній статті, включає розгляд їх структури та класифікації, що є важливим для більш ефективного управління ними. Знання про різні види запасів дозволяє зрозуміти їх роль у виробничих процесах, що є важливим для правильного планування та використання ресурсів.

Автори також зазначають, що "... запаси є елементом, що активно впливає на собівартість продукції та фінансові результати підприємства ..." [3]. Враховуючи це, важливим є не лише визначення їх кількості, але й вивчення факторів, які впливають на їх обсяг, що дозволяє здійснювати точніші прогнози та ефективно управляти ресурсами підприємства.

Таким чином, Колісник О.П. та Мазурок О. Р. акцентують на комплексному підході до поняття виробничих запасів, яке включає не лише матеріальний, але й економічний аспект, зокрема їх роль у стабільності підприємства та забезпеченні безперервного виробництва.

Спіріданова К.О., Каширнікова І.О. та Кірнос О.В. у роботі "Управління товарними запасами торгівельних підприємств у сучасних умовах" вказують на ключову роль запасів у функціонуванні підприємства, підкреслюючи, що їх головна функція полягає у "... накопиченні та споживанні матеріальних ресурсів для синхронізації руху і перетворення матеріальних потоків у виробничому процесі та каналах збуту ..." [4, с. 402]. Цей підхід акцентує важливість запобігання порушенню виробничих процесів через нестачу ресурсів і забезпечення стабільності в діяльності підприємства.

Автори також визначають три основні функції запасів: накопичення, захист від змін цін та інфляції, а також управління витратами. Це підкреслює їх стратегічну роль не лише у виробничому процесі, але й в управлінні фінансовими та економічними ризиками.

У статті акцентується увага на визначенні терміну "виробничі запаси" як важливої категорії в управлінні підприємством. Автори розглядають виробничі запаси як "... матеріальні ресурси, необхідні для забезпечення безперервності виробничих процесів ..." [4, с. 403]. Вони поділяють ці запаси на дві основні категорії: сировину, матеріали та напівфабрикати, що використовуються безпосередньо у виробництві, та готову продукцію, яка знаходиться на складі і готова до реалізації.

Крім того, науковці розширюють визначення терміну "виробничі запаси", включаючи в нього незавершене виробництво. Це дозволяє більш точно оцінити

обсяги ресурсів на різних етапах виробничого процесу та врахувати їхній вплив на загальний рівень запасів підприємства.

Таким чином, автори вважають, що поняття "виробничі запаси" охоплює не тільки сировину та готову продукцію, а й незавершене виробництво, що робить це поняття комплексним та динамічним, здатним відображати всі етапи виробничого циклу. Важливість такого підходу полягає в можливості точного планування та управління запасами для забезпечення ефективності виробничих процесів.

Кулик В.А. та Карпенко Є.А. в роботі "Процесно-орієнтоване управління виробничими запасами: обліково-аналітичні аспекти" розглядають виробничі запаси як "... вагому частину матеріальних активів будь-якого виробничого підприємства ..." [5]. Процесно-орієнтований підхід до управління виробничими запасами, який розглядається ними, заслуговує на увагу через його здатність оптимізувати матеріальні потоки підприємства. Сучасні ринкові умови вимагають від підприємств швидкої адаптації до змін попиту, а традиційні методи контролю запасів не завжди дозволяють ефективно балансувати між витратами та необхідним рівнем матеріальних ресурсів.

Однією з ключових ідей є те, що виробничі запаси не слід розглядати лише як статичний елемент виробничого процесу. Навпаки, вони є динамічним ресурсом, управління яким має бути інтегроване в загальну систему стратегічного планування. Підхід, що базується на розподілі запасів за їхніми підпроцесами (надходження, використання, вибуття), забезпечує кращий контроль за ними, мінімізує втрати та дозволяє більш раціонально використовувати фінансові ресурси підприємства.

Також автори зазначають, що ефективне управління виробничими запасами має значний вплив на загальну рентабельність підприємства. Скорочення витрат на зберігання, оптимізація закупівель та мінімізація простоїв через нестачу матеріалів сприяють зростанню фінансової стійкості та конкурентоспроможності компанії [5].

Можна зробити висновок, що виробничі витрати Кулик В.А. та Карпенко Є.А. розглядають у тісному зв'язку з ефективністю управління виробничими запасами. Вони не визначають виробничі витрати безпосередньо, але з їхніх

міркувань впливає, що ці витрати включають витрати на закупівлю, зберігання, управління та використання матеріальних ресурсів у виробничому процесі.

Загалом, оптимізація управління виробничими запасами безпосередньо впливає на рівень виробничих витрат. Чим ефективніше підприємство управляє запасами (мінімізує втрати, правильно планує закупівлі, контролює рух матеріальних потоків), тим меншими будуть виробничі витрати, а отже, підприємство зможе забезпечити вищу рентабельність і фінансову стійкість.

Оцінюючи розглянуті погляди, можна зробити висновок, що всі автори визнають виробничі запаси як невід'ємну складову діяльності підприємства. Однак їхні підходи до визначення цього поняття мають певні відмінності, що відображає різні дослідницькі підходи та акценти.

Степаненко виділяє економічний, бухгалтерський та логістичний підходи до визначення виробничих запасів. Це один із найбільш комплексних підходів, оскільки охоплює як матеріальну, так і фінансову роль запасів.

Колісник О.П. та Мазурок О. Р. акцентують увагу на функціональному аспекті, розглядаючи запаси як засіб забезпечення безперервності виробництва.

Спіріданова К.О., Каширнікова І.О. розширюють визначення, включаючи до запасів не лише сировину та готову продукцію, а й незавершене виробництво, що дозволяє точніше оцінювати ресурси на кожному етапі.

Кулик В.А. та Карпенко Є.А. підходять до поняття через призму процесно-орієнтованого управління, тобто інтегрують запаси в загальну систему стратегічного планування підприємства.

Можна виділити, що усі автори визначають виробничі запаси як матеріальні ресурси, що беруть участь у виробничому процесі. Вони відіграють ключову роль у забезпеченні безперервності виробництва. Також запасам надається значення як елемента, що безпосередньо впливає на собівартість продукції, фінансову стабільність та конкурентоспроможність підприємства.

Виходячи з цього, зробимо висновок, що виробничі запаси відіграють важливу роль у забезпеченні безперервного виробничого процесу та впливають на ефективність діяльності підприємства. Основними характеристиками, що

визначають виробничі запаси, є їхнє призначення, надходження та споживання, як це показано на рис. 1.1.

Рисунок 1.1 – Критерії визначення поняття “запаси”

Джерело: побудовано автором на основі [6, 7, 8]

Насамперед, виробничі запаси виконують важливу функцію у процесі виробництва, адже вони безпосередньо беруть участь у виготовленні продукції та забезпечують безперервність виробничого циклу. Їхнє використання дозволяє уникнути перебоїв у роботі підприємства, оскільки наявність необхідних матеріалів гарантує стабільність операційної діяльності. Виробничі запаси можуть включати сировину, основні та допоміжні матеріали, паливо, комплектуючі вироби та інші ресурси, необхідні для здійснення виробничих процесів.

Джерела формування виробничих запасів можуть бути різними. Вони надходять на підприємство або шляхом закупівлі у постачальників, або через власне виготовлення. У першому випадку підприємство здійснює придбання необхідних матеріалів, орієнтуючись на якість, ціну та надійність постачальників. У другому випадку запаси можуть бути створені на самому підприємстві як результат переробки сировини чи виготовлення напівфабрикатів для подальшого

використання у виробничому процесі. Така система дозволяє забезпечити гнучкість у використанні матеріальних ресурсів і ефективніше контролювати витрати.

Окремою важливою характеристикою виробничих запасів є їхнє споживання. На відміну від основних засобів, вони повністю витрачаються протягом одного операційного циклу, не зберігаючи своєї первинної форми. В процесі виробництва запаси трансформуються у готову продукцію, при цьому їхня вартість переноситься на собівартість виробів або послуг. Це означає, що виробничі запаси безпосередньо впливають на формування собівартості та кінцевої ціни продукції, що є важливим аспектом для планування витрат і оцінки фінансових результатів підприємства.

Таким чином, виробничі запаси є стратегічно важливим елементом діяльності підприємства. Їх наявність та ефективне використання впливають не лише на безперервність виробничого процесу, а й на загальну рентабельність господарської діяльності. Оптимальне управління запасами дозволяє мінімізувати виробничі витрати, запобігти дефіциту ресурсів і забезпечити стабільну роботу підприємства у довгостроковій перспективі.

Концепція виробничих запасів у вітчизняній економічній літературі, як ми з'ясували, еволюціонувала протягом десятиліть, відображаючи зміни в економічній системі та підходах до обліку.

Розглянувши та проаналізувавши статті “Поняття виробничих запасів та проблеми їх трактування в системі обліку” авторів Панасюк В.М та Вінярчик Г.І. [9] та “Дослідження визначення “запаси” для цілей бухгалтерського обліку” Ковальової Т.В. та Шрамкової Н.А. [10], можна виділити, що для позначення даної категорії раніше використовувалася велика кількість термінів-синонімів, таких як “товарно-матеріальні цінності”, “предмети праці”, “товарно-виробничі запаси”, “виробничі ресурси”. Ця різноманітність підтверджує багатогранність підходів до обліку матеріальних ресурсів.

Для повного розуміння економічної сутності терміну “Виробничі запаси” варто розглянути і зрозуміти значення та відмінності згаданих понять.

Ось, наприклад, термін “цінності” інколи використовувався для характеристики матеріальних оборотних активів. Однак поняття “цінність” є більш описовою категорією, ознакою чи критерієм, що характеризує запаси як економічні елементи, які мають користь для їх власника і можуть принести йому економічні вигоди під час провадження господарської діяльності.

У науковій спільноті ведуться дискусії щодо коректності використання терміну “предмети праці” у контексті виробничих запасів. В економічній теорії цей термін традиційно означає матеріальні компоненти виробничого процесу, які зазнають обробки, змінюють форму, структуру чи склад і, зрештою, стають частиною готової продукції. До предметів праці зазвичай відносять сировину, основні й допоміжні матеріали, комплектуючі вироби, напівфабрикати тощо.

Однак у бухгалтерському обліку цей термін не є загальноприйнятим, оскільки система обліку вимагає чіткої класифікації активів, їхньої оцінки та подальшого відображення у фінансовій звітності. “Предмети праці” є надто широким і загальним поняттям, яке не враховує особливості бухгалтерського обліку, такі як розподіл запасів за їхнім функціональним призначенням, оцінку їхньої вартості та методи списання. Тому в офіційній обліковій практиці цей термін поступово вийшов з ужитку, поступившись місцем більш структурованим поняттям, таким як “виробничі запаси” або “матеріальні оборотні активи”.

Щодо терміну “товарно-виробничі запаси”, то він довгий час вважався найбільш відповідним для опису матеріальних елементів виробництва, основне призначення яких: обробка у процесі виробництва та формування основи виробів. Проте його застосування викликало певні суперечності, адже в довідковій літературі не було одностайної думки щодо його тлумачення.

Подібні суперечності стосувалися й терміну “матеріально-виробничі запаси”, оскільки він охоплював не лише предмети праці, а й засоби праці, тобто всі матеріальні активи, що використовуються у виробничому процесі.

Термін “виробничі ресурси” охоплює усі елементи, необхідні для здійснення виробничого процесу. Це природні ресурси, знаряддя праці, предмети праці (сировина, матеріали), а також трудові ресурси, що включають фізичну та

розумову працю людей. Важливим є також капітал і підприємницькі здібності, що дозволяють ефективно організовувати виробництво. Зрештою, усі ці ресурси взаємодіють, забезпечуючи ефективність і розвиток підприємства.

Таким чином, попри поширене використання цих термінів у наукових дослідженнях і нормативних документах, вони не змогли повністю задовольнити потреби бухгалтерського обліку. У зв'язку з цим згодом було запроваджено більш структуроване поняття “виробничі запаси», що зазначалося у роботі раніше, яке чітко визначає об'єкти обліку та виключає неоднозначність у їх трактуванні.

У 1999 році було затверджено Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 9 “Запаси» [11], яке офіційно визначило термін “виробничі запаси» для позначення всіх матеріальних цінностей, що зберігаються на складах підприємства та використовуються у виробничому процесі. Це введення сприяло уніфікації облікової практики в Україні, дозволивши систематизувати підходи до класифікації запасів і встановити єдині правила їх оцінки.

Це означає, що сучасне розуміння категорії “запаси» формується відповідно до вимог вітчизняних стандартів бухгалтерського обліку, а також з урахуванням положень міжнародних стандартів, продемонстровані на рис. 1.2.

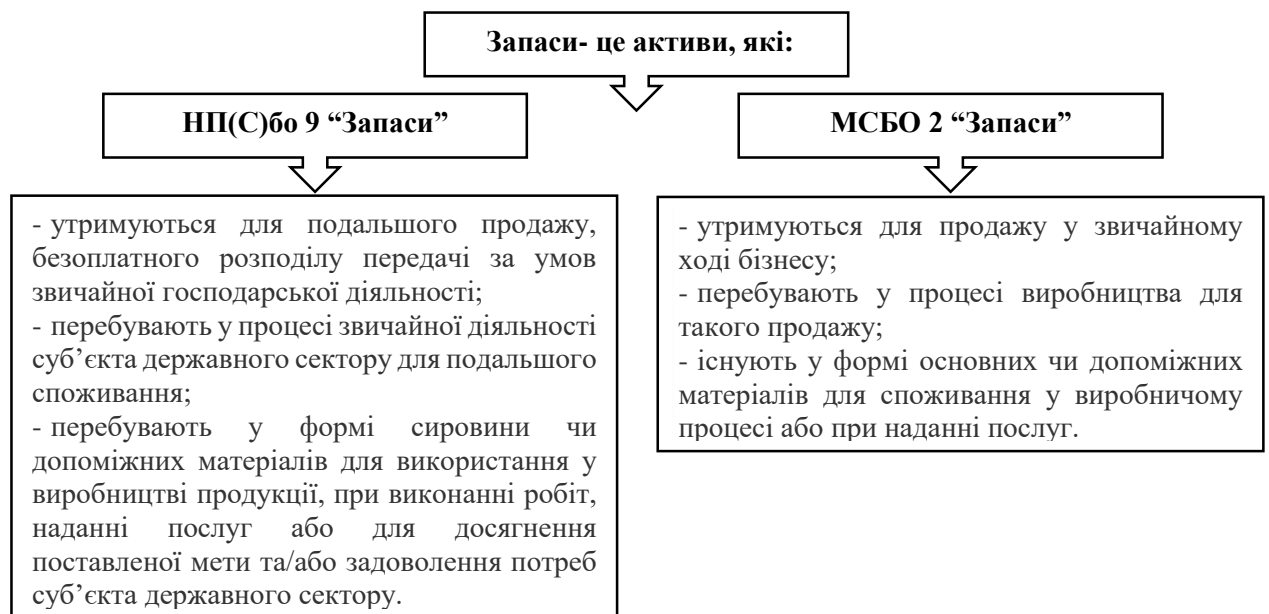

Рисунок 1.2 – Визначення поняття “запаси” у стандартах обліку

Джерело: побудовано автором на основі [12, 13]

Порівнявши визначення, можна стверджувати, що економічна сутність запасів згідно з національними та міжнародними стандартами є однаковою. Але національні стандарти бухгалтерського обліку надають більш детальну класифікацію запасів, ніж міжнародні. Причину такої відмінності можна пояснити тим, що міжнародні стандарти обліку розроблені з урахуванням загальних вимог до обліку, які не завжди відповідають специфіці обліку в окремих країнах.

У системі обліку виробничих запасів ключову роль відіграє обґрунтована класифікація. Вона не лише спрощує ведення аналітичного обліку, але й впливає на систему управління. Основна класифікація виробничих запасів представлена в Плані рахунків бухгалтерського обліку [15], Клас 2 «Запаси». В табл. 1.1 продемонстровано усі субрахунки 20 рахунку, які і відповідають на питання стосовно того, на які види запаси поділяються.

Таблиця 1.1 – Рахунок 20 «Виробничі запаси»

Синтетичні рахунки		Субрахунки	
20	Виробничі запаси	201	Сировина й матеріали
		202	Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби
		203	Паливо
		204	Тара, тарні матеріали
		205	Будівельні матеріали
		206	Матеріали, передані в обробку
		207	Запасні частини
		208	Матеріали сільськогосподарського призначення
		209	Інші матеріали

Джерело: згруповано за інформацією [15]

Для формування облікових номенклатури виробничі запаси класифікують на сировину й матеріали, купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби, паливо, тару та тарні матеріали, будівельні матеріали, матеріали, передані в обробку, запасні частини, матеріали сільськогосподарського призначення та інші матеріали.

До субрахунку 201 «Сировина й матеріали» належать основні та допоміжні матеріали, що є критично важливими для виробничого процесу. Основні матеріали безпосередньо формують кінцевий продукт, тоді як допоміжні матеріали сприяють

його виготовленню або використовуються для господарських потреб. Грамотне управління запасами цього типу є запорукою безперервності виробництва та раціонального використання ресурсів.

Субрахунок 202 «Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби» використовується для обліку матеріалів, що потребують додаткової обробки або складання перед використанням у виробництві. Це можуть бути деталі, вузли чи конструктивні елементи, що входять до складу продукції. Важливо розрізняти ці запаси від готової продукції та товарів, які використовуються без додаткової обробки.

До субрахунку 203 «Паливо» належать різні види паливно-мастильних матеріалів: рідке, тверде та газоподібне паливо, що використовується для виробничих потреб, транспортних засобів, генерації енергії та опалення. Окремо обліковуються паливні талони, що свідчить про важливість точного контролю витрат на енергоресурси.

На субрахунку 204 «Тара й тарні матеріали» фіксується рух тари всіх типів, крім тієї, що використовується як основний господарський інвентар. Сюди ж входять матеріали для виготовлення та ремонту тари.

На субрахунку 205 «Будівельні матеріали» підприємства використовують цей субрахунок для обліку матеріалів, необхідних для виконання будівельних і монтажних робіт. Це можуть бути конструкційні елементи, деталі, обладнання та допоміжні матеріали. Управління запасами цієї категорії має вирішальне значення для дотримання строків будівництва та ефективного використання ресурсів.

Субрахунок 206 «Матеріали, передані в переробку» використовується для відстеження матеріалів, що передані в переробку стороннім підприємствам. Важливо контролювати процес обробки таких запасів, оскільки вони безпосередньо впливають на собівартість готової продукції.

На субрахунку 207 «Запасні частини» ведуть облік придбаних або виготовлених запасних частин, готових деталей, вузлів, агрегатів, які використовуються для проведення ремонтів, заміни зношених частин машин, обладнання, транспортних засобів, інструменту, а також автомобільних шин у

запасі й обороті. Тут же ведуть облік обмінного фонду повнокомплектних машин, устаткування, двигунів, вузлів, агрегатів, що створюються в ремонтних підрозділах підприємств або на ремонтних підприємствах.

На субрахунку 208 «Матеріали сільськогосподарського призначення» обліковують різноманітні матеріали, що мають сільськогосподарське призначення. До цієї категорії належать різні види агрохімікатів, такі як мінеральні добрива, засоби захисту рослин від шкідників і хвороб, а також біологічні препарати. Крім того, тут фіксуються ветеринарні медикаменти та хімічні речовини, необхідні для профілактики й лікування хвороб тварин.

Окремий сегмент цього облікового запису займають посадкові матеріали, зокрема насіння та саджанці, що застосовуються для вирощування рослинних культур. Також сюди входять корми, як придбані, так і отримані з власного виробництва, що використовуються для годування сільськогосподарських тварин у межах господарської діяльності підприємства.

На субрахунку 209 «Інші матеріали» обліковують залишкові матеріали, які не можуть бути використані у виробництві за їхнім первинним призначенням: бракована продукція, відходи виробництва, металобрухт, утиль тощо. Ефективне управління такими запасами дозволяє мінімізувати втрати підприємства та знаходити додаткові можливості для їх утилізації або вторинного використання.

Класифікація виробничих запасів за субрахунками є надзвичайно важливою для забезпечення прозорого та ефективного управління матеріальними ресурсами.

Аналізуючи сучасні наукові дослідження, можна помітити, що класифікація виробничих запасів за економічним аспектом, запропонована Ф.Ф. Бутинцем, що наведена на рис. 1.3 є однією з найбільш поширених і часто використовується в дослідженнях. Багато авторів звертаються саме до цієї класифікації, оскільки вона охоплює широкий спектр характеристик запасів і забезпечує виконання ключових завдань бухгалтерського обліку та контролю, серед яких:

- раціональне визначення одиниці обліку запасів та формування номенклатури-цінника;
- організація складського господарства;

- достовірне визначення первісної вартості запасів;
- визначення умов переоцінки запасів на дату балансу та методів їх оцінки в разі вибуття;
- розкриття інформації про запаси у примітках до фінансової звітності тощо.

Рисунок 1.3 – Класифікація запасів запропонована Ф.Ф. Бутинцем

Джерело: побудовано автором на основі [16]

За призначенням і причинами утворення науковці поділяють виробничі запаси на постійні і сезонні. Перші підтримують безперервність виробничої діяльності в періоди між постачаннями, тоді як другі формуються в умовах сезонного характеру виробництва або транспортування ресурсів.

Залежно від фактичного обсягу ресурсів, що зберігаються на підприємстві, дослідники розрізняють запаси, які відповідають встановленим нормам, та ті, що ці межі перевищують. До першої категорії належать ресурси, кількість яких спланована й оптимізована для стабільного функціонування виробництва. Натомість понаднормові запаси утворюються внаслідок перевищення

затверджених нормативів і свідчать про надлишкове накопичення матеріальних ресурсів.

У контексті бухгалтерського обліку науковці розрізняють запаси, які включені до балансу підприємства, та ті, що перебувають поза його межами. Балансові запаси характеризуються тим, що юридично належать підприємству та офіційно враховуються в його фінансовій звітності. Позабалансові ж ресурси перебувають у розпорядженні підприємства тимчасово – наприклад, на умовах зберігання чи переробки – і не фіксуються в балансі як його власність.

З урахуванням здатності ресурсів швидко трансформуватися у грошові кошти, запаси класифікують на ті, що мають високу ліквідність, та ті, що характеризуються низькою. До ліквідних належать матеріальні ресурси, які можна оперативно реалізувати без суттєвої втрати їхньої початкової вартості. У свою чергу, неліквідні запаси – це ті, що складно швидко продати або використати без знецінення, що ускладнює їх обіг у короткостроковій перспективі.

Виробничі запаси також розподіляються залежно від джерела їх надходження. До первинних належать ті матеріали, що були отримані підприємством від зовнішніх постачальників і ще не зазнали обробки в межах даного виробництва. Вторинні ж ресурси – це залишки або продукти попереднього використання, які можна знову залучити до виробничого процесу, наприклад, у вигляді відходів або повторно придатних компонентів.

За функціональною ознакою та метою у виробництві: основні та допоміжні виробничі запаси. Основні матеріали є базовим компонентом продукції та формують її фізичну структуру. Допоміжні ж запаси не становлять матеріальної основи виробу, але використовуються для покращення його властивостей або забезпечення певних технологічних характеристик під час виготовлення.

Часте посилення на цю класифікацію в науковій літературі свідчить про значний внесок Ф.Ф. Бутинця в розвиток теорії. Дана класифікація є основою для подальших досліджень у сфері обліку, контролю та управління виробничими запасами, а також допомагає в розробці методичних підходів до їхньої оптимізації.

Отже, виходячи з проведеного аналізу, можна стверджувати, що класифікація запасів необхідна для правильної організації складського господарства, ведення аналітичного обліку, а також для нормування, планування, обліку, аналізу й управління запасами на підприємстві. Загалом, класифікація запасів відіграє ключову роль у забезпеченні раціонального та економного управління ними на підприємстві.

1.2 Методи оцінки запасів та їх вплив на фінансові результати діяльності

Особливістю обліку виробничих запасів є наявність у ньому такого важливого елемента як оцінка. Оцінка виробничих запасів – це невід'ємний елемент бухгалтерського обліку, який відіграє ключову роль у формуванні точних фінансових результатів та показників стану підприємства.

Саме якісне визначення вартості запасів впливає на оцінку рентабельності, фінансової стійкості та ефективність управління ресурсами. Помилки в цьому процесі можуть призвести до викривлення фінансової звітності, що ускладнює планування витрат і прибутків.

Достовірна оцінка запасів не лише забезпечує внутрішню фінансову стабільність, а й формує довіру з боку інвесторів, кредиторів і бізнес-партнерів. Коректність цих розрахунків безпосередньо впливає на репутацію компанії та її конкурентоспроможність. Якщо підприємство неправильно враховує запаси, це може спричинити фінансові ризики, необґрунтовані витрати та неефективне використання ресурсів.

Раціональний підхід до оцінки виробничих запасів дозволяє не тільки точно визначити їхню вартість, а й оптимізувати матеріальні потоки, зменшити витрати та підвищити ефективність операційної діяльності. Таким чином, грамотне

управління запасами сприяє фінансовій стійкості підприємства та його довгостроковому розвитку.

Загалом, оцінка – це процес визначення вартості об'єктів бухгалтерського обліку в грошовому виразі. При чому при оцінці слід дотримуватися принципу єдиного грошового вимірника.

Методика оцінки запасів на всіх етапах їх руху регламентується Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 9 "Запаси" [12].

Оцінка запасів проводиться у трьох випадках:

- під час надходження запасів, що дозволяє визначити їхню первісну вартість і правильно відобразити їх у бухгалтерському обліку;
- під час списання (вибуття) запасів, коли необхідно коректно врахувати їхню собівартість, що безпосередньо впливає на фінансові результати підприємства;
- на дату складання балансу, щоб забезпечити відповідність облікових даних реальному стану активів та дотримання принципу достовірності фінансової звітності.

Відповідно до мети, яку ставить перед собою підприємство, здійснюється вибір оцінки виробничих запасів.

На рис. 1.4 вказані методи оцінки запасів при надходженні їх на підприємство згідно з НП(С)БО 9 “Запаси”.

Рисунок 1.4 – Методи оцінки запасів

Джерело: згруповано автором за інформацією [12]

Відповідно до чинного законодавства та вимог податкових органів первісна вартість запасів залежить від способу їх надходження на підприємство:

- придбанні за плату;
- виготовлені власними силами підприємства;
- отримані як внесок до зареєстрованого (пайового) капіталу підприємства;
- придбані у результаті обміну;
- одержані безоплатно.

Запаси, що були придбані або виготовлені підприємством, зараховуються на баланс за їх первісною вартістю. Якщо ж запаси внесені до статутного капіталу підприємства, вони оцінюються за погодженою засновниками справедливою вартістю. У випадку, коли запаси отримуються безоплатно, їх первісною вартістю є справедлива вартість на момент отримання.

Що стосується запасів, які надійшли в результаті обміну, то якщо це обмін подібних запасів, то вони оцінюються за балансовою вартістю переданих запасів. Якщо ж запаси обмінюються на неподібні, їх оцінка здійснюється за справедливою вартістю переданих запасів, при цьому враховується різниця, що виникає внаслідок передачі або отримання грошей чи їх еквівалентів у процесі обміну.

Первісна вартість запасів у бухгалтерському обліку не змінюється, крім випадків, передбачених п. 24-28 НП(С)БО 9 [12] щодо оцінки запасів на дату балансу.

Первісною вартістю запасів, що придбані за плату, є собівартість запасів, яка складається з таких фактичних витрат:

- суми, що сплачуються згідно з договором постачальнику (продавцю), за вирахуванням непрямих податків;
- суми ввізного мита;
- суми непрямих податків у зв'язку з придбанням запасів, які не відшкодовуються підприємству;
- транспортно-заготівельні витрати (затрати на заготівлю запасів, оплата тарифів (фрахту) за вантажно-розвантажувальні роботи і транспортування запасів

усіма видами транспорту до місця їх використання, включаючи витрати зі страхування ризиків транспортування запасів);

- інших витрат, які безпосередньо пов'язані з придбанням запасів і доведенням їх до стану, в якому вони придатні до використання у запланованих цілях.

До первісної вартості запасів не включаються такі види витрат:

- понаднормові втрати і нестачі запасів;
- проценти за користування позиками;
- витрати на збут;
- загальногосподарські та інші подібні витрати, які безпосередньо не пов'язані з придбанням і доставкою запасів та приведенням їх до стану, в якому вони придатні для використання у запланованих цілях [18, с. 261].

Всі ці витрати включаються до витрат того періоду, в якому вони були здійснені (встановлені).

До витрат на придбання запасів не включаються отримані торговельні знижки, інші знижки та повернення товарів. Для відображення знижок в бухгалтерському обліку використовуються два методи: метод ціни “брутто” і метод ціни “нетто”.

При використанні методу ціни “нетто” в обліку реєструється “чиста” вартість придбаних запасів відповідно до рахунку-фактури за вирахуванням знижки за дострокову оплату.

Метод ціни “брутто” передбачає відображення вартості придбаних запасів в повному обсязі, без знижки, незалежно від того, використана вона чи ні. Торговельні знижки, інші знижки та подібні їм статті вираховуються при визначенні собівартості придбаних запасів.

У разі, якщо на момент оприбуткування запасів неможливо достовірно визначити їх первісну вартість, такі запаси можуть оцінюватися та відображатися за справедливою вартістю з наступним коригуванням до первісної вартості.

Виготовлені власними силами виробничі запаси підприємства оцінюються за собівартістю їх виробництва згідно НП(С)БО 9 “Запаси” [12, п.10].

До виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) включаються:

- прямі матеріальні витрати;
- прямі витрати на оплату праці;
- інші прямі витрати;
- змінні загальновиробничі витрати та постійні розподілені загальновиробничі витрати [19, п. 11].

Доцільність використання різних методів для визначення собівартості запасів визначається підприємством. Наприклад, може бути доцільним застосування різних методів визначення собівартості запчастин, які реалізуються, та таких самих запчастин, що використовуються для власних потреб (ремонт устаткування). Не може бути підставою для застосування різних методів визначення собівартості одного виду запасів різниця в географічному місцезнаходженні запасів та в податкових правилах.

Оцінка запасів придбаних в результаті обміну залежить від того, належать вони до подібних або неподібних активів.

Подібними активами визнаються активи, які мають однакове функціональне призначення (виконують подібну функцію в такому ж виді діяльності) і однакову справедливу вартість. При цьому активи, що обмінюються, можуть мати різну балансову вартість, але однакову справедливу.

Первинна вартість одиниці запасів придбаних в результаті обміну на подібні запаси визначається на рівні балансової вартості придбаних запасів. При обміні на подібні активи дохід від операції не визнається. Вважається, що замість одного активу був отриманий еквівалент цього активу, тобто його замінили точно таким активом.

Первісною вартістю запасів, придбаних в обмін на неподібні запаси, визнається справедлива вартість отриманих запасів.

Припустимо, що АТ "БМЗ "ПРОГРЕС" обмінює старий токарний верстат на новий агрегат для обробки металів. Справедлива вартість токарного верстата, визначена за домовленістю, дорівнює 25000 гривень. Токарний верстат обліковується на підприємстві за ціною 20000 гривень.

Агрегат, отриманий в результаті обміну, буде обліковуватися по ціні 25000 гривень.

Операція відображається в обліку наступним чином:

- Дт 10 "Основні засоби" – 25000 грн (облік нового агрегату).
- Кт 10 "Основні засоби" – 20000 грн (вибуття старого токарного верстата за обліковою вартістю).
- Кт 79 "Інші доходи" – 5000 грн (дохід від реалізації токарного верстата по справедливій вартості).

Якщо на момент оприбуткування запасів неможливо визначити первісну вартість, запаси можуть оцінюватися та відображатися за справедливою вартістю з наступним коригуванням до первісної вартості.

Оцінка запасів на дату балансу здійснюється або за первісною вартістю, або за чистою вартістю реалізації.

Отже, вартість запасів, що надходять на підприємство, залежить від джерела їхнього походження. Ця вартість використовується для зарахування активів на баланс. Оцінка запасів– це процес визначення їх грошового еквівалента, який відображає господарську діяльність суб'єкта господарювання.

Згідно з Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 9 “Запаси” (НП(С)БО 9) [12, п. 16], підприємства мають право використовувати один із п'яти методів оцінки запасів при їх вибутті, що зображено на рис. 1.5 Проте, чинним законодавством не забороняється для оцінки вибуття запасів застосовувати декілька методів. Але для цього повинні бути суттєві підстави. В такому випадку, застосування кількох видів методів слід зафіксувати і обґрунтувати у Наказі про облікову політику підприємства.

Підприємство може використовувати декілька методів одночасно, але для різних груп запасів, залежно від їх специфіки та умов використання. Згідно цього впливає, що для всіх одиниць бухгалтерського обліку запасів, що мають однакові умови використання, застосовується лише один із методів. Це забезпечує достовірність інформації про запаси в бухгалтерській звітності.

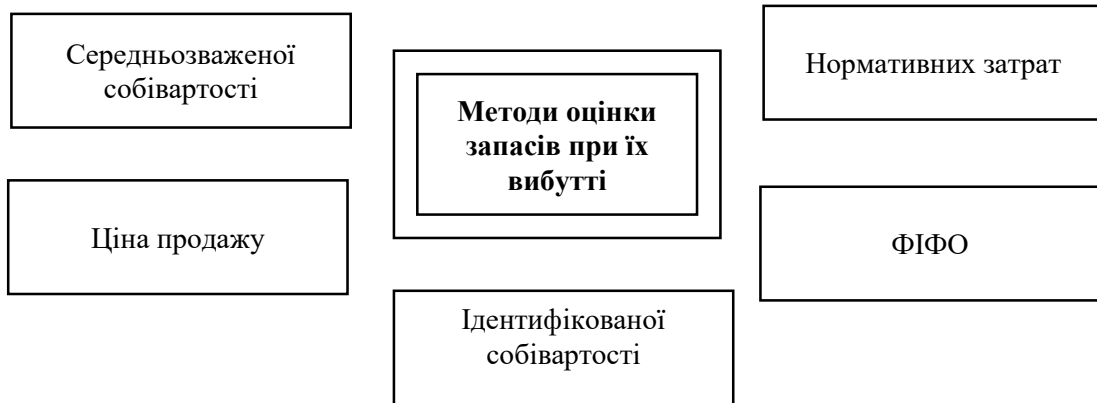

Рисунок – 1.5 Методи оцінки запасів при їх вибутті

Джерело: згруповано автором за інформацією [12, п. 16]

Важливо зазначити, що обраний метод списання запасів використовується протягом усього звітного року та має бути чітко зафіксований в Наказі про облікову політику підприємства.

Не менш важливо те, що обрані підприємством методи оцінки вибуття запасів мають залишатися незмінними, якщо немає обґрунтованих підстав для їх перегляду. У разі наміру змінити ці методи, підприємство повинне внести відповідні корективи до облікової політики та застосувати їх ретроспективно.

Правильний вибір методу оцінки вибуття запасів є важливим чинником формування достовірної фінансової звітності підприємства. Саме від цього залежить об'єктивність відображення фінансових результатів, зокрема прибутку. Річ у тім, що в умовах нестабільності ринкових цін на сировину, матеріали чи готову продукцію, обраний метод списання запасів по різному впливає на собівартість реалізованої продукції. Відповідно, це прямо впливає на розмір прибутку, що підлягає оподаткуванню. Якщо метод обрано без урахування специфіки діяльності підприємства або економічної ситуації, це може призвести до завищення або заниження оподаткованого прибутку. Як наслідок – викривлення фінансових показників, що негативно позначається як на управлінських рішеннях, так і на відносинах з контролюючими органами.

Для початку розглянемо метод ідентифікованої собівартості, який вважається найбільш точним з-поміж усіх. В НП(С)БО 9 зазначається, що запаси, які відпускаються, та послуги, що виконуються для спеціальних замовлень і

проектів, а також запаси, які не замінюють одне одного, оцінюються за ідентифікованою собівартістю [12, п.17].

Суть даного методу полягає в тому, що запаси вибувають за ціною надходження. Метод ідентифікованої собівартості використовується, коли існує потреба у чіткому відстеженні та контролі фізичного та вартісного руху виробничих запасів від моменту їх придбання до списання на витрати виробництва. Цей метод є трудомістким, тому доцільно його використовувати у випадках, коли підприємство чи певна установа має невелику номенклатуру запасів, адже кожна одиниця запасу повинна мати особливе маркування, яке в будь-який момент дозволить визначити їх вартість, встановити дату вибуття, собівартість вибуття та вартість залишку. Таким чином підприємство може регулювати величину прибутку шляхом реалізації дорожчих або дешевших запасів.

Трудомісткість методу полягає й в тому, що в результаті його застосування однакові запаси можуть обліковуватися за різною вартістю. Серед умов використання даного методу є й те, що запаси повинні підлягати чіткій ідентифікації, тобто одиниці запасів мають бути унікальними. А також придбання та вибуття запасів здійснюється не часто. Облік надходження матеріалів, їх відпуску та залишків здійснюється по конкретних партіях. У разі використання, реалізації (іншого вибуття) великої кількості одиниць запасів, які є взаємозамінними, зазвичай використовується один з наступних методів для визначення собівартості запасів.

Наступним розглянемо метод за середньозваженою собівартістю. Оцінку за середньозваженою собівартістю проводять щодо кожної одиниці запасів діленням сумарної вартості залишку таких запасів на початок звітного місяця і вартості одержаних у звітному місяці запасів на сумарну кількість запасів на початок звітного місяця й одержаних у звітному місяці запасів [21, с. 74], тобто за наступною формулою (1.1):

$$\text{Середньозважена собівартість одиниці товару} = \frac{V_{\text{з зал.}} + V_{\text{з надх.}}}{K_{\text{з зал.}} + K_{\text{з надх.}}}, \quad (1.1)$$

де $V_{\text{з зал.}}$ – вартість залишку запасів на початок звітного місяця;

Вз надх. – *вартість одержаних у звітному місяці запасів;*

Кз зал. – *кількість запасів на початок звітного місяця;*

Кз надх. – *кількість запасів одержаних у звітному місяці.*

Тобто чистий прибуток буде мати середнє значення, що зазвичай відповідає фактичному.

Простіше кажучи, суть методу полягає в тому, що при різних цінах на запаси визначається їх середня ціна, за якою вони потім списуються. Даний метод використовують у випадку, коли є велика номенклатура запасів, коли ці запаси складно ідентифікувати, тобто вони схожі за призначенням і зовнішнім виглядом.

Важливою перевагою методу є його простота, адже він не потребує детального обліку руху за кожною одиницею запасів, порівнюючи з методом ідентифікованої собівартості. Однак, має і нюанс: при зростанні цін він може призвести до необґрунтованого завищення прибутку, що веде до сплати більших податків. З іншого боку простота методу містить в собі загрозу легкого маніпулювання цифрами в бік завищення або заниження показників витрачених запасів.

Третій метод – ФІФО. Оцінка запасів за цим методом базується умові, що запаси використовують у тій послідовності, в якій вони надходили на підприємство, тобто запаси, які першими відпускаються у виробництво (продаж та інше вибуття), оцінюють за собівартістю перших за часом надходження запасів.

Дослідники зауважують, що метод ФІФО має певні особливості. У статті “Особливості формування та використання інформації про фінансові результати діяльності господарюючого суб’єкта як результативного показника його обліку та звітності” Лопатовський В.Г. та Красуцький Р.І. зауважують, що даний метод є ефективним і зручним інструментом в умовах помірної інфляції, оскільки дозволяє точно відслідковувати рух запасів і формування собівартості продукції [22, с.144]. Водночас, у разі суттєвого зростання цін його застосування може призводити до викривлення облікових даних: заниження собівартості реалізованої продукції, завищення залишкової вартості запасів, що, у свою чергу, може стати причиною

штучного збільшення фінансового результату та відповідно— зростання податкового навантаження на підприємство.

Щоб уникнути таких проблем, при застосуванні методу ФІФО важливо організувати аналітичний облік. Він має вестися не лише за видами матеріальних запасів, але й за партіями поставок, з урахуванням динаміки закупівельних цін.

Перевагою методу ФІФО порівняно з іншими методами є його простота, об'єктивність та систематичність, недопускання штучного заниження чи завищення вартості запасів, що як наслідок, запобігає маніпулюванню прибутком підприємства, а також забезпечує відображення у балансі суми запасів, що приблизно дорівнює їх ринковій вартості.

Метод ціни продажу полягає у застосування середнього відсотка торговельної націнки на товари. У такому випадку собівартість реалізованих товарів визначається як різниця між роздрібною вартістю реалізованих товарів і сумою торгової націнки на них.

Даний метод доцільно застосовувати на підприємствах, де асортимент товарів є широким та постійно змінюється, а рівень торгової націнки залишається відносно стабільним. Такий підхід виправданий у ситуаціях, коли використання альтернативних методів оцінки є економічно недоцільним або ускладнює ведення обліку. Саме тому цей метод є особливо зручним для підприємств, що працюють у сфері роздрібної торгівлі чи громадського харчування, де важливо забезпечити простоту обліку та оперативне оновлення запасів.

Розрахунок собівартості реалізованих товарів за методом ціни продажу відбувається за такою послідовністю дій:

- 1) визначення середнього відсотка торгової націнки:

$$CBTH, \% = \frac{ЗТНП + ТНОТ}{ПВЗТ + ПВТО} * 100\%, \quad (1.2)$$

де *CBTH* – середній відсоток торговельної націнки;

ЗТНП – залишок торговельних націнок на початок звітнього місяця;

ТНОТ – сума торговельних націнок у продажній вартості одержаних у звітньому місяці товарів;

ПВЗТ – сума продажної (роздрібної) вартості залишку товарів на початок звітнього місяця;

ПВТО – продажна (роздрібна) вартість одержаних у звітному місяці товарів.

2) визначення торгової націнки на реалізовані товари:

$$ТНРТ = ПВРТ * СВТН, \quad (1.3)$$

де ТНРТ – сума торговельної націнки на реалізовані товари;

ПВРТ – продажна (роздрібна) вартість реалізованих товарів;

СВТН - середній відсоток торговельної націнки.

3) визначення собівартості реалізованих товарів:

$$Сб РП = ПВРТ * ТНРТ, \quad (1.4)$$

де Сб РП – собівартість реалізованих товарів;

ПВРТ – продажна (роздрібна) вартість реалізованих товарів;

ТНРТ – сума торговельної націнки на реалізовані товари.

І перейдемо до останнього методу оцінки запасів при вибутті – методу нормативних затрат. Він активно використовується на підприємствах з виробництвом, що має багатосерійний і масовий характер. Його суть полягає в застосуванні норм витрат на одиницю продукції, які максимально наближені до фактичних. Це дозволяє забезпечити точний облік собівартості продукції та ефективно управління виробничими процесами.

Важливо зазначити, що при застосуванні методу нормативних затрат необхідна постійна перевірка та перегляд норм витрат. Це пов'язано з тим, що фактичні витрати можуть змінюватися під впливом різних факторів, таких як зміни цін на сировину та матеріали, вдосконалення технологій виробництва тощо.

Регулярний перегляд норм витрат дозволяє забезпечити їх відповідність дійсним умовам виробництва, а отже, й точність калькулювання собівартості продукції. Це, в свою чергу, дає можливість приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо ціноутворення, планування виробництва та контролю витрат.

В табл. 1.2 підсумовано інформацію щодо п'яти методів оцінки запасів та визначено їх переваги та недоліки.

Таблиця 1.2 – Переваги й недоліки методів оцінки запасів

Метод оцінки запасів	Спеціальні умови за яких використовується метод	Переваги	Недоліки
Ідентифікованої собівартості	1. невелика номенклатура запасів	- найбільш точний	- трудомісткий
	2. запаси підлягають чіткій ідентифікації		
	3. придбання та вибуття запасів здійснюється не часто		
Середньозваженої собівартості	1. велика номенклатура запасів	- простий у застосуванні	- за умови підвищення цін даний метод призводить до несправедливого завищення прибутку
	2. придбання та вибуття здійснюється часто	- не вимагає детального обліку руху за кожною одиницею запасів	
	3. велика кількість схожих за призначенням та зовнішнім виглядом запасів		
ФІФО	1. постійне зростання цін на ресурси	- запобігає можливості управління величиною прибутку	- заниження величини витрат, що списуються відповідно закупівельним цінам на собівартість продукції - у разі зростання цін завищується величина прибутку
	2. підприємство веде облік за принципом першого надходження – першого вибуття	- простий у використанні - у період постійного зростання цін надає найвищий рівень чистого доходу	
	3. широко використовується у торгівлі та виробництві, де важливо дотримуватися хронології руху запасів		
Ціни продажу	1. передбачений для підприємств роздрібною торгівлі та ресторанного бізнесу	- оперативне реагування на зміну ціни придбання	- у балансі відображається продажна вартість товарів за вирахуванням нереалізованої торгової націнки, що розраховується за допомогою середнього відсотка торгових націнок. Розрахована у такий спосіб величина досить приблизна і може відхилитися від реальної вартості товарів
Нормативних затрат	1. передбачений для виробничих підприємств, які використовують нормативний облік витрат виробництва	- охоплення нормативними калькуляціями значної частини витрат	- постійний перегляд норм використання запасів, праці, виробничих потужностей та діючих цін

Джерело: згруповано за інформацією [23, 24]

Отже, з табл. 1.2 зрозуміло, що дуже важливим етапом перед вибором методу оцінки запасів є детальний аналіз галузі та її особливостей, аби найкоректніше відобразити результати діяльності. Сучасні підприємства мають

можливість впливати на величину фінансового результату, що дає їм можливість гнучко реагувати на поставлені цілі та завдання.

Підприємства, зацікавлені у залученні інвестицій та кредитів, прагнуть до максимізації показника нерозподіленого прибутку у фінансовій звітності. Це може досягатися за рахунок зниження собівартості, наприклад, шляхом списання запасів за методом ФІФО.

З іншого боку, жорстка фіскальна політика може стимулювати юридичних осіб до приховування реальних прибутків. Для цього використовується завищення собівартості продукції, що веде до зменшення податкових зобов'язань.

Важливо підкреслити, що подібні маніпуляції з фінансовою звітністю можуть мати як позитивні, так і негативні наслідки. З одного боку, вони дозволяють підприємствам досягати короткострокових цілей. З іншого боку, такі дії можуть призвести до спотворення реального фінансового стану, зниження інвестиційної привабливості та ризиків штрафних санкцій з боку контролюючих органів.

Тому, при прийнятті рішень щодо впливу на величину фінансового результату, важливо ретельно зважити всі можливі наслідки та обирати легальні та прозорі методи.

Важливо розглядати це питання як частину цілісного підходу до управління запасами, забезпечуючи збалансованість та виваженість у виборі методів оцінки. Такий підхід дозволяє не лише ефективно використовувати ресурси, але й має довгостроковий вплив на фінансову діяльність компанії.

1.3 Нормативно-правове регулювання обліку виробничих запасів в Україні

Нормативно-правове регулювання обліку виробничих запасів в Україні є важливою складовою бухгалтерської системи, що регулює порядок визнання, оцінки та відображення матеріальних активів (виробничих запасів) у фінансовій звітності підприємств. Для забезпечення правильного обліку і контролю за використанням матеріальних ресурсів в Україні розроблено низку чинних нормативно-правових актів, стандартів і постанов.

Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [26] від 16 липня 1999 року № 996-XIV є базовим нормативно-правовим документом, що регламентує організацію і ведення бухгалтерського обліку на підприємствах, а також підходи до складання фінансової звітності. Його значення для обліку запасів є визначальним, адже саме цей закон формує основні принципи та вимоги до визнання, оцінки, документування і відображення господарських операцій у бухгалтерському обліку, включаючи операції із запасами.

В межах Закону визначено коло суб’єктів, на яких поширюється його дія – “... всі юридичні особи, створені відповідно до законодавства України ...” [26, ст. 2], включаючи підприємства, організації, установи незалежно від форм власності, а також представництва іноземних суб’єктів господарювання. Для них встановлено обов’язковість ведення обліку згідно з національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, що затверджуються Міністерством фінансів України.

Зокрема, для обліку запасів Закон визначає загальні принципи, на яких базується система обліку: обачність, повне висвітлення, автономність, послідовність, безперервність, нарахування та відповідність доходів і витрат. Ці принципи безпосередньо впливають на методологію відображення операцій із запасами – від моменту їх надходження, переміщення у межах підприємства, до вибуття.

Одним з важливих положень є вимога до достовірності первинних документів, на підставі яких здійснюється облік запасів. Закон чітко вказує на необхідність документального оформлення кожної господарської операції, що є запорукою юридичної сили фінансової звітності, зокрема у разі контролю з боку податкових органів або аудиторів.

Також закон встановлює вимоги до складання фінансової звітності, в якій результати обліку запасів мають знайти повне і об'єктивне відображення. Це охоплює як інформацію про залишки і рух матеріалів, сировини, готової продукції, так і про зміну вартості запасів внаслідок уцінки, зносу або знищення. Така звітність є основою для прийняття управлінських рішень, аналізу діяльності підприємства, залучення інвесторів тощо.

Окрему увагу Закон приділяє питанням відповідальності за ведення обліку. Підприємства мають призначати головного бухгалтера (або особу, відповідальну за облік), що забезпечує ведення обліку відповідно до встановлених вимог. У цьому контексті важливо підкреслити, що правильне відображення інформації про запаси є не лише технічним, а й правовим обов'язком.

Крім того, закон регламентує право підприємств самостійно обирати облікову політику, що включає методи оцінки вибуття запасів (ФІФО, середньозважена собівартість тощо), строки інвентаризації, правила уцінки. Вибір таких підходів має бути задокументовано в наказі про облікову політику, що є невід'ємною частиною бухгалтерської системи.

Закон також узгоджений з міжнародними стандартами, що дозволяє українським підприємствам, які звітують за МСФЗ, інтегрувати облік запасів у загальноприйняті світові практики. Це є особливо важливим для компаній-експортерів, міжнародних корпорацій або підприємств з іноземним капіталом.

Отже, Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» формує законодавчий каркас обліку запасів, забезпечуючи єдність підходів, правову визначеність, прозорість і відповідальність у фінансово-господарській діяльності підприємств.

Одним з основних нормативних актів, що регулює облік запасів, є Податковий кодекс України (ПКУ) [25], який визначає порядок оподаткування підприємств, у тому числі облік виробничих запасів для податкових цілей. Важливими аспектами є визначення витрат на виробництво, включаючи витрати на придбання та використання матеріальних запасів, а також правила обліку і списання запасів у податковому обліку. Податковий кодекс також визначає, як повинні враховуватись запаси в обліку при переході права власності на них, а також їхній вплив на формування податкових зобов'язань.

Особливу увагу в ПКУ приділено визначенню витрат на виробництво товарів, робіт або послуг, що передбачає можливість віднесення вартості виробничих запасів до складу витрат підприємства, що підлягають амортизації або списанню. Також передбачено, що підприємства повинні застосовувати методи оцінки запасів, які забезпечують відображення їх реальної вартості у податковій звітності. Це дозволяє зменшити податкове навантаження в разі зміни вартості запасів або їх списання через знос чи пошкодження.

ПКУ також визначає порядок обліку запасів при їх передачі між підприємствами або в разі змін у праві власності, що включає відповідальність за належне оформлення документів, пов'язаних з передачею товарно-матеріальних цінностей. Врахування таких операцій у податковому обліку є необхідним для уникнення потенційних порушень щодо визначення податкових зобов'язань і правильного застосування податкових пільг.

Окрім цього, Податковий кодекс встановлює правила для підприємств, які працюють за спрощеною системою оподаткування, щодо обліку запасів, що дозволяє зменшити адміністративні витрати при обліку та складанні звітності, одночасно забезпечуючи дотримання норм законодавства.

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» (НП(С)БО 9) [12], затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 20 жовтня 1999 року № 246, є спеціалізованим нормативно-методологічним документом, що визначає принципи, підходи і правила бухгалтерського обліку

запасів для підприємств, установ і організацій приватного сектору економіки, за винятком тих, що складають фінансову звітність за міжнародними стандартами.

НП(С)БО 9 виконує функцію системного регулятора обліку запасів на підприємствах: він визначає економічну суть поняття запасів, правила їх визнання як активів, критерії первісної оцінки, методи оцінки вибуття, а також порядок розкриття інформації у фінансовій звітності. Такий документ покликаний забезпечити єдність та порівнянність облікової інформації, що особливо важливо для ефективного фінансового аналізу, податкового планування та управлінського обліку.

Слід зазначити, що стандарт розроблений у відповідності до міжнародних принципів фінансової звітності, зокрема МСБО 2 «Запаси». Це сприяє гармонізації української облікової практики з міжнародними стандартами, полегшує інвесторам і партнерам аналіз фінансової інформації українських підприємств.

Таким чином, НП(С)БО 9 не лише встановлює технічні правила обліку запасів, а й виконує функцію концептуальної основи для формування достовірної, об'єктивної і порівнянної фінансової інформації, що є критично важливою у сучасному конкурентному середовищі.

Крім того, в Україні активно використовуються Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (МСБО), що застосовуються на підприємствах, які публічно звітують. Зокрема, МСБО 2 "Запаси" [13] є аналогом НП(С)БО 9 [12] і визначає принципи обліку, оцінки та визнання запасів, що дозволяє підприємствам узгодити свою фінансову звітність із міжнародними вимогами. Цей стандарт забезпечує єдність у підходах до визначення запасів та їх відображення в звітності, що сприяє прозорості та порівнянності фінансових результатів підприємств на глобальному рівні. МСБО 2 також уточнює правила щодо оцінки запасів за їх справедливою вартістю в окремих випадках, що дозволяє підвищити точність обліку і відповідність реальним економічним умовам. Завдяки впровадженню МСБО підприємства можуть оптимізувати свою облікову практику, забезпечити інвесторів та кредиторів більш чіткою і зрозумілою інформацією, що важливо для прийняття фінансових рішень.

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 123 «Запаси»^{27]}, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 12 жовтня 2010 року № 1202, є ключовим нормативно-методологічним актом, що регулює облік запасів у бюджетних установах, органах державної влади, органах місцевого самоврядування та інших суб'єктах державного сектору. Цей стандарт є складовою системи реформування бухгалтерського обліку в публічному секторі відповідно до міжнародних стандартів обліку державного сектору (IPSAS).

Метою НП(С)БОДС 123 є уніфікація та підвищення якості обліку запасів у державному секторі, забезпечення прозорості, повноти та достовірності інформації про наявність і рух запасів. Це, у свою чергу, сприяє ефективному управлінню державними ресурсами, належному контролю за витрачанням бюджетних коштів, а також покращенню підзвітності публічних установ перед громадськістю.

Основними завданнями, які вирішує НП(С)БОДС 123, є:

- впорядкування правил визнання, оцінки та списання запасів;
- визначення вимог до розкриття інформації про запаси у фінансовій звітності;
- забезпечення однакового підходу до обліку різних видів запасів у всіх організаціях державного сектору.

Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 року № 291 [14], є одним із ключових нормативно-методичних документів, що регламентує практичне ведення бухгалтерського обліку на підприємствах, у тому числі й облік виробничих запасів. Значення Інструкції у системі обліку є надзвичайно важливим, оскільки вона конкретизує принципи, визначені у Законі «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», шляхом надання чітких рекомендацій щодо використання рахунків для відображення господарських операцій.

Дія Інструкції поширюється на всі підприємства, установи й організації, окрім банків і бюджетних установ, і є обов'язковою для застосування. Вона забезпечує єдині підходи до організації обліку, дозволяє уніфікувати бухгалтерські

процедури та сприяє належному контролю за активами, зобов'язаннями і господарськими операціями, у тому числі з виробничими запасами.

У контексті обліку виробничих запасів особливе місце в Інструкції займає рахунок 20 «Виробничі запаси», що є основним засобом узагальнення інформації про наявність і рух сировини, матеріалів, палива, запасних частин, тари та інших матеріальних ресурсів, які використовуються у виробничому процесі.

Наказ Міністерства фінансів України від 10 січня 2007 року № 2 «Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку запасів» [11] є важливим галузевим документом, що деталізує практичні аспекти організації обліку запасів на підприємствах відповідно до вимог національних стандартів. Значення цього документа полягає в тому, що він виконує роль методичного посібника для бухгалтерів, надаючи конкретні вказівки щодо класифікації, оцінки, обліку та списання запасів у щоденній практиці.

Методичні рекомендації застосовуються до всіх юридичних осіб, які здійснюють облік за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, незалежно від форми власності. Документ враховує специфіку різних видів запасів і дає змогу підприємствам адаптувати облікову політику відповідно до своєї виробничо-господарської діяльності.

У межах нормативно-правового регулювання обліку виробничих запасів в Україні важливе місце займає Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (НП(С)БО 1), затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07 лютого 2000 року № 87 [28]. Цей стандарт є базовим нормативним документом, який визначає принципи формування та подання фінансової звітності, що безпосередньо впливає на порядок відображення інформації про виробничі запаси у звітних формах підприємства.

Одним із ключових положень стандарту є визначення складу фінансової звітності, яка включає: баланс (звіт про фінансовий стан), звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, звіт про власний капітал та примітки до фінансової звітності. У звітності, зокрема в балансі, виробничі запаси

відображаються у складі оборотних активів – це сировина, матеріали, паливо, готова продукція, незавершене виробництво, товари тощо.

Окрему увагу НП(С)БО 1 приділяє приміткам до фінансової звітності, які мають містити інформацію про методи обліку запасів, оцінку залишків, наявність переоцінки або уцінки, а також інші відомості, необхідні для розкриття повної картини стану активів підприємства. Це сприяє прозорості звітності та дозволяє зовнішнім користувачам, зокрема інвесторам і кредиторам, приймати обґрунтовані економічні рішення.

В Україні існують також положення та інші нормативно-правові акти Міністерства фінансів України, які регулюють облік і використання запасів. Наприклад, Наказ Міністерства фінансів України від 2 вересня 2014 року № 879 “Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов’язань» [29] є нормативним актом, що визначає загальні засади, порядок та правила проведення інвентаризації на підприємствах, у тому числі щодо виробничих запасів.

Отже, нормативно-правове регулювання обліку виробничих запасів в Україні є комплексним і багатогранним процесом, який охоплює закони, положення, стандарти та інші документи, що разом забезпечують правильний облік і оцінку матеріальних активів. Це є важливим для ефективного функціонування підприємств, забезпечення їх конкурентоспроможності та стабільності на ринку.

РОЗДІЛ 2

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО НАЯВНІСТЬ ТА ВИБУТТЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ В СИСТЕМІ ОБЛІКУ АТ "БМЗ "ПРОГРЕС"

2.1 Документальне оформлення наявності, надходження та руху виробничих запасів

АТ "БМЗ "ПРОГРЕС" – це машинобудівний завод, розташований у місті Бердичів, який спеціалізується на виробництві сушильного, фільтрувального та ємкісного обладнання технологічного призначення для різних галузей промисловості. Підприємство здійснює повний виробничий цикл, що включає проектування, виготовлення, тестування та реалізацію високотехнологічного обладнання, яке використовується у хімічній, харчовій, фармацевтичній, аграрній та інших галузях промисловості.

Як машинобудівне підприємство, завод "Прогрес" веде комплексний бухгалтерський та фінансовий облік відповідно до національних стандартів бухгалтерського обліку (НП(С)БО) та міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ). Основна увага приділяється обліку виробничих витрат, формуванню собівартості продукції, контролю за основними засобами, а також управлінню фінансовими потоками. Оскільки діяльність підприємства пов'язана з виготовленням технічно складного обладнання, система обліку дозволяє ефективно контролювати витрати на матеріали, комплектуючі, енергоресурси, оплату праці персоналу та інші складові виробництва.

Фінансовий облік заводу забезпечує контроль за всіма господарськими операціями, включаючи управління дебіторською та кредиторською заборгованістю, розрахунки з постачальниками металу, електронних компонентів, технічних рідин та інших матеріалів, необхідних для виробництва обладнання.

Оскільки завод працює з довготривалими контрактами, особливо важливим є контроль за грошовими потоками та аналіз ліквідності.

Враховуючи, що машинобудівне виробництво потребує значних капіталовкладень у технічне оснащення, завод «Прогрес» приділяє особливу увагу обліку основних засобів. Сюди входить амортизація виробничих потужностей, контроль за технічним станом обладнання, планування модернізації та інвестицій у нові технології. Ведення управлінського обліку дозволяє аналізувати ефективність роботи виробничих цехів, оптимізувати використання матеріальних ресурсів і підвищувати рентабельність кожного замовлення.

Одним із ключових аспектів діяльності підприємства є управління виробничими запасами, які займають значну частку в структурі оборотних активів. Оскільки машинобудівне виробництво вимагає постійного забезпечення матеріалами, комплектуючими та напівфабрикатами, облік запасів є критично важливим для ефективного функціонування підприємства. Завод застосовує сучасні методи управління запасами, що дозволяє уникати надлишкового накопичення матеріалів і водночас забезпечувати безперебійну роботу виробничих потужностей.

Процес надходження виробничих запасів на підприємство є важливою складовою системи матеріального забезпечення та бухгалтерського обліку. Він потребує чіткого документального оформлення, що забезпечує достовірність, прозорість та контроль господарських операцій. На акціонерному товаристві "БМЗ "ПРОГРЕС" ведення бухгалтерського обліку та організація документообігу здійснюється відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [26], Податкового кодексу України [25], а також облікової політики, затвердженої наказом керівника підприємства, яка наведена у додатку А.

Виробничі запаси на АТ "БМЗ "ПРОГРЕС" надходять переважно шляхом закупівлі у постачальників, поверненням невикористаних матеріалів із виробництва, у вигляді безоплатної допомоги або через інші господарські операції. Згідно з положеннями облікової політики підприємства, основною метою

документального оформлення надходження запасів є забезпечення належного обліку матеріальних цінностей, контролю за їхнім рухом, а також підтвердження господарських операцій з юридичної, бухгалтерської і податкової точки зору.

Оформлення надходження запасів здійснюється за допомогою первинних документів, які відповідають вимогам статті 9 Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” [26]. Ці документи повинні містити дату складання, зміст господарської операції, одиницю виміру, кількість, посади та підписи відповідальних осіб. На рисунку 2.1 представлено перелік основних документів, які використовуються під час надходження матеріалів на підприємство.

Рисунок 2.1 – Документальне оформлення надходження виробничих запасів на АТ "БМЗ "ПРОГРЕС"

Джерело: побудовано автором на основі [30]

Першим етапом у процедурі надходження запасів є укладення договору на постачання між постачальником і підприємством-одержувачем. Цей документ має юридичну силу та регулює основні умови співпраці: найменування та обсяги постачання, строки відвантаження, умови оплати, відповідальність сторін за порушення умов договору, а також порядок вирішення спорів.

Договір виконує функцію правової основи для всіх наступних дій – саме на його підставі формуються інші документи, зокрема видаткові накладні, рахунки-фактури, товарно-транспортні накладні тощо. Наявність належно оформленого договору є обов'язковою умовою для здійснення оплати та прийняття запасів на облік.

Після узгодження умов постачання постачальник надає підприємству рахунок-фактуру (інвойс) – документ, що є фінансовою підставою для проведення оплати. У рахунку-фактурі зазначаються:

- найменування товарів;
- кількість;
- ціна за одиницю;
- загальна сума;
- реквізити сторін.

Інвойс слугує документом попереднього контролю вартості поставки та обліку кредиторської заборгованості. Його дані звіряються з договором, а також з видатковою та прибутковою накладними після постачання.

Безпосередньо під час передачі матеріальних цінностей оформлюється видаткова накладна, приклад якої наведений у додатку Б. Цей документ підтверджує факт передачі товарів від постачальника до підприємства-одержувача. У накладній зазначаються:

- дата відвантаження;
- найменування, номенклатура, кількість товарів;
- реквізити обох сторін;
- підписи відповідальних осіб.

Видаткова накладна є підставою для прийняття товарів до обліку на підприємстві та підтверджує зміну права власності на запаси.

У разі, якщо доставка запасів здійснюється із залученням транспортного засобу, оформлюється товарно-транспортна накладна (ТТН), продемонстрована у додатку В. Це комбінований документ, який виконує подвійну функцію:

- підтверджує передачу товару;
- фіксує факт і умови перевезення.

У ТТН вказується маршрут доставки, дані про водія та транспортний засіб, дата відвантаження, інформація про вантаж, підписи сторін (відправника, перевізника, одержувача). Цей документ є важливим з точки зору логістики, внутрішнього контролю, а також податкового обліку (особливо при підтвердженні витрат на доставку).

У разі, коли законодавство або умови договору вимагають підтвердження якості продукції, разом із запасами постачальник надає сертифікати відповідності. Це офіційні документи, що підтверджують, що продукція відповідає технічним умовам, стандартам, нормативам безпеки тощо.

Сертифікати є обов'язковими при постачанні хімічних речовин, будівельних матеріалів, обладнання тощо. Вони підтверджують допустимість використання запасів у виробництві та дозволяють уникнути ризиків, пов'язаних із браком, невідповідністю або шкідливістю продукції.

Після приймання запасів на підприємстві оформлюється прибуткова накладна (форма М-4) – внутрішній документ, що засвідчує факт надходження матеріалів на склад. Він складається працівниками складу (завідувачем, комірником) і підписується відповідальною особою.

У прибутковій накладній зазначається:

- дата прийому;
- номенклатура матеріалів;
- кількість;
- постачальник;
- склад, на який зараховано матеріали.

Цей документ є підставою для введення запасів в облік та формування записів у системі бухгалтерського обліку підприємства.

Ключову роль у підтвердженні податкових зобов'язань відіграє податкова накладна. Цей документ, зареєстрований в Єдиному реєстрі податкових накладних,

засвідчує факт сплати податку на додану вартість постачальнику і надає підприємству право на включення відповідних сум до складу податкового кредиту. Наявність правильно оформленої накладної є передумовою не лише для податкової звітності, а й для узгодженості даних у бухгалтерському та податковому обліку.

Після оформлення усі первинні документи передаються до бухгалтерії для відображення в регістрах бухгалтерського обліку. В АТ "БМЗ "ПРОГРЕС" для цього використовується спеціалізоване програмне забезпечення ВАР, що дозволяє забезпечити автоматизовану обробку даних та уніфікований облік.

Після перевірки та обробки всі документи архівуються згідно з внутрішніми правилами підприємства, передбаченими розділом 3 облікової політики. Архівне зберігання гарантує збереження первинної документації, а також унеможливорює несанкціонований доступ до неї. До архіву мають доступ лише уповноважені особи.

Таким чином, документальне оформлення надходження виробничих запасів на АТ "БМЗ "ПРОГРЕС" є системно організованим процесом, що забезпечує обґрунтованість господарських операцій, контроль за рухом матеріалів, дотримання податкового і бухгалтерського законодавства, а також належне інформаційне забезпечення управлінських рішень.

Згідно з установленим порядком, оприбутковані матеріально-виробничі запаси розміщуються у складських приміщеннях підприємства. У АТ "БМЗ "ПРОГРЕС" організація зберігання матеріалів здійснюється з урахуванням умов збереження, специфіки виробництва, обсягів споживання та внутрішньої логістики. Для забезпечення ефективного контролю за наявністю запасів підприємство використовує складські картки обліку матеріалів (форма № М-12), які ведуться матеріально відповідальними особами, та відомості обліку залишків (форма № М-14), які дозволяють здійснювати поточний моніторинг залишків та співставляти їх із даними облікових регістрів.

Забезпечення раціонального рівня запасів за кожною номенклатурною позицією матеріалів покладено на завідувача складу, який відповідає за їх належне зберігання, облік та використання. З метою юридичного закріплення

відповідальності за збереження матеріальних цінностей з ним оформлюється договір про повну індивідуальну матеріальну відповідальність, що визначає межі його зобов'язань та відповідальності.

З метою підтвердження фактичної наявності виробничих запасів проводяться інвентаризації, які оформлюються відповідно до затвердженого графіка інвентаризацій. За результатами інвентаризації складаються:

- Інвентаризаційний опис запасів (форма інв-3), в якому відображається фактична наявність матеріалів на складі станом на дату проведення інвентаризації;
- Порівняльна відомість інвентаризаційних результатів (форма інв-19), де зазначаються виявлені розбіжності між даними бухгалтерського обліку та фактичними залишками;
- Акт про результати інвентаризації, у якому зафіксовано рішення щодо списання нестач, віднесення на винних осіб або коригування даних обліку.

Після завершення інвентаризаційних заходів сформовані описи передаються до бухгалтерського відділу, де здійснюється аналітичне порівняння виявлених залишків з інформацією, що міститься у реєстрах бухгалтерського обліку. Такий аналіз дає змогу виявити розбіжності, які можуть проявлятися у вигляді нестач або надлишків.

У разі виявлення нестачі, надлишків або псування матеріалів результати інвентаризації оформляються через Бухгалтерську довідку, яка слугує підставою для відповідних бухгалтерських проведення.

Процедура визнання таких відхилень – так зване оприбуткування розбіжностей – проводиться вже після остаточного зіставлення даних. Якщо підтверджено наявність нестачі або надлишків, відповідні суми вносяться до обліку, а в деяких випадках вживаються додаткові заходи з розслідування причин відхилення.

У системі бухгалтерського обліку підприємства однією з ключових ділянок контролю та регулювання матеріальних ресурсів є документальне оформлення вибуття виробничих запасів. Цей процес є не лише елементом поточного обліку, але й важливим інструментом забезпечення достовірності звітності, збереження

майна підприємства та дотримання принципів раціонального використання ресурсів.

Вибуття запасів відбувається в різних формах – передача у виробництво, реалізація, списання, безоплатне передання, повернення, внутрішнє переміщення тощо. Кожна з цих операцій повинна бути належним чином задокументована згідно з чинними нормативними актами, внутрішніми регламентами підприємства та вимогами податкового й фінансового обліку.

На АТ "БМЗ "ПРОГРЕС" для оформлення вибуття виробничих запасів використовуються низка уніфікованих форм первинної документації:

- Форма № М-8 “Лімітно-забірна картка”

Цей документ оформлюється для передачі матеріалів у виробництво в межах установлених лімітів. Він містить інформацію про найменування матеріалів, норму витрат, кількість, що відпускається, а також підпис матеріально відповідальної особи. Картка забезпечує облік матеріалів, що використовуються для конкретного виробничого завдання, і запобігає надмірному витрачання ресурсів.

- Форма № М-9 “Лімітно-забірна картка (групова)”

Застосовується, коли у виробництво одночасно відпускається декілька видів матеріалів. Використання цієї форми оптимізує документообіг та дозволяє здійснювати комплексний контроль за витратами матеріалів на рівні цеху або ділянки.

- Форма № М-11 “Накладна на внутрішнє переміщення матеріалів”

Цей документ використовується у випадках, коли матеріали або сировина переміщуються з одного підрозділу підприємства в інший (наприклад, зі складу на виробничу ділянку або між цехами). У накладній вказується дата, маршрут, найменування та кількість запасів, що переміщуються, а також підписи відповідальних осіб.

- Форма № М-19 “Акт на списання матеріалів”

Складається для документального оформлення списання запасів, що стали непридатними до використання, втратили свою цінність або вийшли з ладу.

Документ є підставою для зменшення облікових залишків матеріальних ресурсів і включає висновки відповідальної комісії щодо причин списання.

- Форма № 63 “Накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів”

Це універсальний документ для оформлення відпуску запасів зі складу в межах підприємства. Він використовується для передачі ресурсів у виробництво, на інші об’єкти або підрозділи. Документ є підтвердженням факту фізичного вибуття запасів і підставою для бухгалтерського обліку операції.

Крім зазначених форм, у разі реалізації запасів стороннім організаціям оформлюються товарно-транспортні накладні, накладні на відпуск товарно-матеріальних цінностей, а у випадку безоплатної передачі– акти безоплатної передачі, які затверджуються керівником підприємства.

Належне ведення документації щодо вибуття запасів забезпечує не лише облікову точність, а й правову захищеність підприємства у випадку перевірок або суперечок щодо руху матеріальних цінностей. Документи, оформлені за встановленими стандартами, також дозволяють своєчасно виявити нестачі, надлишки, помилки або нецільове використання ресурсів.

Таким чином, чітко організований рух виробничих запасів на АТ "БМЗ "ПРОГРЕС" забезпечує безперервність виготовлення високотехнологічного обладнання, дотримання технологічної дисципліни та точне формування виробничої собівартості.

2.2 Порядок відображення виробничих запасів в обліку та фінансовій звітності досліджуваного підприємства

Облік виробничих запасів на АТ "БМЗ "ПРОГРЕС" відіграє важливу роль у забезпеченні безперебійного виробничого процесу та ефективного управління ресурсами. Виробничі запаси складають значну частину активів підприємства, тому правильне їх відображення в обліку дозволяє керівництву ухвалювати обґрунтовані управлінські рішення, а також забезпечує достовірність фінансової звітності.

Згідно з обліковою політикою АТ "БМЗ "ПРОГРЕС", яка наведена в Додатку А, запаси оцінюються за первісною вартістю, яка включає вартість їхнього придбання, транспортно-заготівельні витрати, а також інші витрати, безпосередньо пов'язані з доведенням матеріалів до стану готовності до використання.

В обліку підприємства запаси чітко розмежовуються за видами:

- Основні сировинні матеріали – використовуються безпосередньо у виробництві і мають суттєвий вплив на собівартість продукції.
- Допоміжні матеріали – необхідні для забезпечення виробничого процесу, але не входять до складу готової продукції.
- Комплектуючі – деталі, що використовуються для складання готової продукції, зокрема механічні та електричні компоненти.
- Паливо та енергоносії – запаси, що використовуються для забезпечення енергетичних потреб підприємства.
- Тара та пакувальні матеріали – матеріали, які необхідні для упаковки готової продукції, що йде на реалізацію.

Кожна з цих груп має окремий рахунок, що дозволяє точно відстежувати рух запасів.

При надходженні виробничих запасів їх вартість відображається у складі активів підприємства, після чого вони можуть бути використані у виробництві або реалізовані стороннім особам.

Після надходження матеріалів вони одразу фіксуються в бухгалтерському обліку на рахунку 20 "Виробничі запаси", а також автоматично оновлюються дані в системі складського обліку. Важливим етапом є перевірка відповідності отриманих матеріалів до стандартів якості, адже у разі виявлення дефектів підприємство може повернути матеріали постачальнику, що також відображається в обліку.

Якщо підприємство отримує запаси безоплатно, їхня ринкова вартість визнається доходом і відображається на рахунку 718 "Дохід від безоплатно отриманих активів". У разі повернення залишків із виробництва (наприклад, якщо було використано менше матеріалів, ніж планувалося), запаси знову оприбутковуються за їхньою первісною вартістю.

На АТ "БМЗ "ПРОГРЕС", у разі виявлення нестачі матеріальних цінностей під час приймання вантажу, на рахунок 20 "Виробничі запаси" оприбутковується лише фактично отримана кількість матеріалів.

У бухгалтерському обліку АТ "БМЗ "ПРОГРЕС" така операція відображається наступним чином:

- Дт 374 "Розрахунки за претензіями" – сума недостачі, що підлягає компенсації;
- Кт 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками" – коригування заборгованості перед постачальником.

Цей підхід дозволяє підприємству контролювати матеріальні запаси та забезпечує юридичний захист у разі порушення умов поставки.

Важливою частиною обліку запасів є їх внутрішній рух, який включає передачу матеріалів із складу у виробництво, переміщення між підрозділами та повернення залишків. На АТ "БМЗ "ПРОГРЕС" використовуються автоматизовані системи обліку складу, які дозволяють відстежувати рух матеріалів у реальному часі.

Передача матеріалів зі складу у виробничий цех відображається бухгалтерським записом:

Дт 23 "Виробництво" – Кт 20 "Виробничі запаси"

На підприємстві діє система нормованого списання матеріалів, що означає, що запаси списуються у виробництво відповідно до встановлених нормативів. Якщо під час виробничого процесу було використано більше матеріалів, ніж передбачалося нормами, проводиться аналіз причин перевитрати, після чого коригується виробнича звітність.

Ще один важливий аспект – міжцехові переміщення матеріалів. Наприклад, якщо один цех АТ "БМЗ "ПРОГРЕС" займається первинною обробкою сировини (розрізання, формування деталей), а інший – складанням готової продукції, запаси переміщуються між підрозділами. Такі переміщення реєструються в обліку внутрішніми записами без зміни загального балансового значення запасів.

Відповідно до пункту 16 Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 "Запаси" [12], підприємства мають право здійснювати оцінку вибуття запасів одним із встановлених методів: за ідентифікованою собівартістю відповідної одиниці запасів, середньозваженою собівартістю, методом перших за часом надходження запасів (FIFO), за нормативними затратами або за ціною продажу запасів.

На АТ "БМЗ "ПРОГРЕС" згідно з прийнятою обліковою політикою та фактичною практикою обліку, застосовується метод ФІФО (First In, First Out).

Метод ФІФО передбачає, що запаси, які першими надійшли на підприємство, першими і списуються у виробництво або на інші потреби. Відповідно до цього методу, вартість запасів, що списуються, базується на вартості тих партій, які були закуплені або виготовлені раніше за часом.

Застосування методу ФІФО на АТ "БМЗ "ПРОГРЕС" обумовлено:

- необхідністю об'єктивного відображення собівартості продукції в умовах постійних змін вартості матеріалів;
- специфікою машинобудівного виробництва, де строки зберігання матеріалів мають значення для їх якості;
- прагненням забезпечити дотримання принципу обачності та достовірності у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності.

У бухгалтерському обліку вибуття виробничих запасів відображається залежно від мети їх використання або причин зменшення. Основними напрямками вибуття є передача у виробництво, нестача або псування, а також реалізація запасів стороннім організаціям. Кожна з цих операцій має відповідне бухгалтерське оформлення згідно з вимогами національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

Передача запасів у виробництво є найбільш типовим видом вибуття. У цьому випадку здійснюється проводка: дебет рахунку 23 "Виробництво" – кредит рахунку 20 "Виробничі запаси". Така операція свідчить про зміну призначення матеріалів, які передаються зі складу у цехи для виготовлення продукції.

У разі псування або виявлення нестач виробничих запасів проводиться інше відображення в обліку: дебет рахунку 947 "Нестачі і втрати від псування цінностей" – кредит рахунку 20 "Виробничі запаси". Це дає змогу фіксувати збитки підприємства, які виникають не внаслідок господарського процесу, а внаслідок непередбачуваних або надзвичайних обставин, часто з подальшою відповідальністю винних осіб.

Ще одним напрямком вибуття є реалізація матеріалів стороннім організаціям. Така операція передбачає комплексне бухгалтерське оформлення: по-перше, визнається дохід від реалізації запасів (дебет рахунку 361 "Розрахунки з покупцями та замовниками" – кредит рахунку 701 "Дохід від реалізації готової продукції та товарів"), а по-друге, одночасно відображається списання собівартості проданих запасів (дебет рахунку 902 "Собівартість реалізованої продукції" – кредит рахунку 20 "Виробничі запаси"). Така подвійність облікових записів забезпечує дотримання принципу відповідності доходів і витрат, що є ключовим у фінансовій звітності.

Якщо ж запаси виявилися зіпсованими або втратили свою придатність, їхня вартість списується на витрати підприємства, що може вплинути на фінансові результати. Наприклад, якщо у процесі зберігання частина фарбувальних матеріалів прийшла в непридатність через порушення умов зберігання, то ця вартість визнається як витрати, що зменшує прибутковість компанії.

У разі псування запасів вони списуються на витрати підприємства:

Дт 947 "Нестачі і втрати від псування цінностей" – Кт 20 "Виробничі запаси"

Якщо ж втрати матеріалів сталися через недбалість персоналу, сума списаних запасів може бути стягнута з винних осіб, що фіксується у відповідних бухгалтерських записах.

Таким чином, облік виробничих запасів на АТ "БМЗ "ПРОГРЕС" охоплює повний цикл – від оприбуткування до списання, з урахуванням всіх можливих варіантів руху та змін у стані матеріальних ресурсів.

З метою наочності у табл. 2.1 узагальнено основні господарські операції з виробничими запасами та відповідні бухгалтерські проведення, що застосовуються.

Таблиця 2.1 – Облік типових господарських операцій із виробничими запасами

Зміст операції	Бухгалтерський запис	
	Дебет	Кредит
Оприбуткування запасів (куплені)	20 "Виробничі запаси»	63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками»
Оприбуткування безоплатно отриманих запасів	20 "Виробничі запаси»	718 "Дохід від безоплатно отриманих активів»
Передача запасів у виробництво	23 "Виробництво»	20 "Виробничі запаси»
Повернення матеріалів зі складу у виробництво	20 "Виробничі запаси»	23 "Виробництво»
Списання зіпсованих/непридатних запасів	947 "Нестачі і втрати від псування цінностей»	20 "Виробничі запаси»
Недостача під час надходження – акт, претензія	374 "Розрахунки за претензіями»	63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками»
Реалізація запасів стороннім організаціям	36 "Розрахунки з покупцями» / 90 "Собівартість реалізації»	70 "Доходи від реалізації» / 20 "Виробничі запаси»

Джерело: згруповано за інформацією [30, с. 140]

Представлена табл. 2.1 дозволяє систематизувати основні бухгалтерські операції, пов'язані з рухом виробничих запасів, та відображає їхнє місце у загальній системі обліку підприємства. Зіставлення господарських ситуацій із відповідними бухгалтерськими проведеннями дає змогу не лише правильно документувати

факти господарського життя, а й оперативно відслідковувати вплив кожної операції на фінансові результати.

Фінансові результати підприємства прямо залежать від структури та динаміки виробничих запасів, оскільки вони є основною складовою собівартості продукції. Підприємство класифікує виробничі запаси як частину обігових активів, які у балансі (форма №1) відображаються у розділі II «Оборотні активи» за статтею «Запаси». У 2023 році у фінансовій звітності АТ "БМЗ "ПРОГРЕС" спостерігалось значне зниження загального обсягу виробничих запасів – із 120 111 тис. грн на початок року до 103 750 тис. грн на кінець звітного періоду, згідно з даними наведеними в Додатку Г.

Таке скорочення свідчить про зменшення виробничої активності, що в обох випадках впливає на фінансові показники.

Основними категоріями запасів, що мають вирішальне значення для фінансових результатів, згідно з Формою №5 «Примітки до річної фінансової звітності», що представлена в Додатку Д, були:

- сировина і матеріали – 16 906 тис. грн;
- комплектуючі вироби та напівфабрикати – 8 381 тис. грн;
- незавершене виробництво – 40 874 тис. грн;
- готова продукція – 36 192 тис. грн.

Наявність великого обсягу незавершеного виробництва та готової продукції на кінець року є ознакою уповільнення реалізації продукції, що, в умовах низького попиту або нестачі обігових коштів, безпосередньо знижує дохідну частину звіту про фінансові результати. У 2023 році, згідно з Додатком Ж, в якому наведена Форма №2 «Звіт про фінансові результати», чистий дохід від реалізації продукції склав лише 109 648 тис. грн, що втричі менше порівняно з 2022 роком (333 560 тис. грн).

Це зниження відбулося на фоні досить стабільної величини матеріальних витрат: матеріальні затрати становили 72 702 тис. грн, що хоч і нижче за попередній рік (156 009 тис. грн), однак залишається суттєвим компонентом витрат підприємства.

Унаслідок цього АТ "БМЗ "ПРОГРЕС" зафіксувало збиток від операційної діяльності у розмірі 29 895 тис. грн, що, з урахуванням інших витрат, призвело до чистого збитку у розмірі 36 293 тис. грн.

Водночас у Звіті про рух грошових коштів (форма №3) придбання виробничих запасів відображається у розділі "Операційна діяльність" – як витрати, пов'язані з оплатою постачальникам.

Окремо слід звернути увагу на вплив обсягу запасів на ліквідність підприємства. Через високу концентрацію капіталу в матеріальних ресурсах (понад 48% усіх оборотних активів) підприємство має обмежену можливість оперативного маневрування грошовими потоками, що підтверджується від'ємним чистим рухом коштів від операційної діяльності у розмірі – 3 880 тис. грн.

Варто також зазначити, що зниження запасів сировини та комплектуючих продемонстрованих в Додатку Г, (з 32 661 тис. грн до 26 684 тис. грн) може свідчити про ризик зупинки або зменшення обсягів виробництва у наступному періоді, що створює додаткові фінансові ризики. Водночас накопичення залишків готової продукції (36 192 тис. грн), яка не була реалізована, призводить до замороження капіталу та уповільнення обігу активів, що в кінцевому підсумку знижує рентабельність.

Крім цього, структура запасів у балансі підприємства безпосередньо впливає на показники прибутковості, такі як валовий прибуток, рентабельність продажів, прибутковість активів, оскільки витрати на запаси становлять основу собівартості продукції. Якщо у 2022 році підприємство демонструвало валовий прибуток у розмірі 92 623 тис. грн, то у 2023 році – валовий збиток у розмірі 33 176 тис. грн, що свідчить про критичне погіршення співвідношення між доходами і витратами

Таким чином, аналіз фінансової звітності АТ "БМЗ "ПРОГРЕС" підтверджує, що відображення, структура та обсяг виробничих запасів мають прямий та істотний вплив на фінансові результати підприємства. Неefективне управління запасами, у тому числі перевищення рівня залишків готової продукції

або сировини над рівнем фактичної реалізації, здатне не лише знизити фінансову ефективність, а й створити потенційні ризики ліквідності й неплатоспроможності.

2.3 Оцінка ефективності виробничих запасів на АТ "БМЗ "ПРОГРЕС"

Виробничі запаси є однією з ключових складових оборотних активів АТ "БМЗ "ПРОГРЕС", безпосередньо впливаючи на забезпечення виробничого процесу, формування собівартості продукції та загальну фінансову стійкість підприємства. Оцінка ефективності їх використання дозволяє виявити існуючі проблеми в управлінні матеріальними ресурсами та визначити напрями подальшого розвитку.

Аналіз показників за 2021–2023 роки, дані щодо яких наведені в табл. 2.2, свідчить про істотні зміни у структурі та динаміці виробничих запасів підприємства. Звіти про фінансовий стан за ці роки наведені в Додатках Г, К, Л.

Таблиця 2.2 – Облік господарських операцій із виробничими запасами на АТ "БМЗ "ПРОГРЕС"

Показник	На кінець 2021 р.		На кінець 2022 р.		На кінець 2023 р.	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Запаси	158 792	66,9	120 111	65,2	103 750	69,5
Дебіторська заборгованість за продукцію, роботи, послуги, товари,	11 026	4,6	43 830	23,8	19 656	13,2
Дебіторська заборгованість за розрахунками за виданими авансами	21 157	8,9	5 885	3,1	2 126	1,4
Інша поточна дебіторська заборгованість	3 852	1,6	1 924	1	13 990	9,4
Гроші та їх еквіваленти	9 555	4	577	0,3	160	0,1
Інші оборотні активи	32 871	13,9	11 565	6,3	9 567	6,4
Витрати майбутніх періодів	-	-	189	0,1	-	-
Разом	237 253	100	184 081	100	149 249	100

Джерело: сформовано автором за інформацією Звітів про фінансовий стан (форма № 1) АТ "БМЗ "ПРОГРЕС"

Обсяг запасів скоротився з 158 792 тис. грн у 2021 році до 103 750 тис. грн у 2023 році, тобто на 34,7%. Однак при цьому питома вага запасів у загальній сумі оборотних активів зросла з 66,9% до 69,5%. Така динаміка вказує на складний і неоднозначний процес трансформації управління запасами.

Зменшення абсолютного обсягу виробничих запасів могло б бути позитивною тенденцією, якби воно супроводжувалося стабільним або зростаючим рівнем виробництва. Проте у випадку АТ "БМЗ "ПРОГРЕС" дані свідчать про інше: фактичне скорочення запасів є прямим наслідком зниження виробничої активності підприємства. Причини цього зниження можуть бути різноманітними:

- зменшення попиту на продукцію машинобудування;
- загострення конкуренції;
- ускладнення економічної ситуації в країні та на зовнішніх ринках;
- зміна інвестиційної активності замовників.

На фоні скорочення обсягів виробничої діяльності підприємство оптимізує свої закупівельні процеси, зменшуючи надходження сировини та комплектуючих. Однак одночасне стрімке скорочення грошових коштів – з 9 555 тис. грн у 2021 році до 160 тис. грн у 2023 році – свідчить про наявність серйозних фінансових труднощів. Це може бути ознакою того, що підприємство витрачає значні ресурси на обслуговування боргових зобов'язань, покриття поточних витрат або навіть на підтримку мінімального рівня виробничої діяльності.

Одним із критичних аспектів є зміна співвідношення між високоліквідними активами (грошові кошти, дебіторська заборгованість) та малоліквідними активами (запасами). Наразі АТ "БМЗ "ПРОГРЕС" демонструє тенденцію до зростання частки малоліквідних активів при загальному зниженні рівня ліквідності. Це створює ризики уповільнення обороту активів і загрожує підприємству у випадку різких змін ринкової кон'юнктури або зростання поточних зобов'язань.

У довгостроковій перспективі подібна структура балансу з акцентом на низьколіквідні активи без належного покриття зобов'язань може призвести до фінансової дестабілізації, погіршення кредитного рейтингу та ускладнення залучення додаткових джерел фінансування.

В табл. 2.3 наведений більш детальний аналіз окремих груп запасів, оскільки кожна з них має своє значення для підприємства та здійснює безпосередній вплив на ефективність виробничих процесів і фінансові показники. Кожна категорія запасів, зокрема виробничі запаси, незавершене виробництво, готова продукція та товари, відіграють свою роль у загальному циклі діяльності підприємства, і зміни в їхній структурі мають свої причини та наслідки для підприємства.

Таблиця 2.3 – Динаміка структури виробничих запасів АТ "БМЗ "ПРОГРЕС" за 2021–2023 роки

Стаття	2021 р.	2022 р.	2023 р.
Виробничі запаси, тис. грн	45 142	32 661	26 684
Незавершене виробництво, тис. грн	79 190	39 213	40 874
Готова продукція, тис. грн	34 460	48 237	36 192
Товари, тис. грн	-	-	-
Разом	158 792	120 111	103 750

Джерело: сформовано автором за інформацією Звітів про фінансовий стан (форма № 1) АТ "БМЗ "ПРОГРЕС"

Виробничі запаси – матеріали та сировина, які безпосередньо забезпечують процес виробництва, їх оптимізація та зменшення обсягів можуть вказувати на зміни у стратегії закупівель і управлінні ресурсами.

Незавершене виробництво – запаси продукції, яка знаходиться на різних етапах виробничого циклу. Зміни в цьому показнику можуть свідчити про ефективність або проблеми в організації виробничих процесів.

Готова продукція – продукція, що готова до реалізації, але ще не була продана. Актуальність і обсяг цієї категорії безпосередньо пов'язані з попитом на продукцію і здатністю підприємства здійснювати швидкий обіг готової продукції.

Товари – хоча у даному випадку вони не були виділені в окрему категорію, вони також можуть мати значення в контексті аналізу запасів.

За даними фінансової звітності АТ "БМЗ "ПРОГРЕС", згідно з табл. 2.3, протягом 2021–2023 років спостерігалось значне зменшення обсягів запасів, що

відображає як зниження виробничої активності підприємства, так і оптимізацію процесів закупівлі та зберігання матеріалів.

Протягом 2021-2023 років найбільше скорочення спостерігалось у групі виробничих запасів. У 2021 році їх вартість становила 45 142 тис. грн, у 2022 році зменшилася до 32 661 тис. грн, а в 2023 році – до 26 684 тис. грн. Це зниження на 41% свідчить про значну оптимізацію витрат на сировину та матеріали, що може бути результатом зменшення обсягів виробництва або більш ефективного використання наявних ресурсів. Також, ймовірно, підприємство вжило заходів для зниження витрат на зберігання та закупівлю матеріалів, що дозволило знизити рівень виробничих запасів.

Група незавершеного виробництва показала менші коливання. Якщо в 2021 році її вартість становила 79 190 тис. грн, то у 2022 році вона знизилася до 39 213 тис. грн, однак в 2023 році знову підвищилася до 40 874 тис. грн. Це свідчить про коливання рівня виробничої активності та зміну швидкості обробки замовлень, але в цілому вказує на збереження значної частки продукції на етапі виробництва, що може бути результатом затримок у завершенні виробничих процесів.

Запаси готової продукції в 2022 році зросли до 48 237 тис. грн, що може бути ознакою накопичення продукції через зменшення попиту або затримки в її реалізації. Однак, у 2023 році спостерігалось зниження цієї категорії запасів до 36 192 тис. грн, що свідчить про зменшення надлишків готової продукції, ймовірно, завдяки покращенню планування виробництва та збуту.

У період з 2021 по 2023 рік у підприємства не було значних товарних запасів, або вони не входять до основної фінансової звітності, що не має суттєвого впливу на загальну структуру запасів.

Протягом 2021–2023 років на АТ "БМЗ "ПРОГРЕС" спостерігалось зниження запасів, зокрема виробничих запасів, що свідчить про зменшення виробничої активності та оптимізацію витрат. Водночас коливання в групах незавершеного виробництва та готової продукції, а також зменшення запасів готової продукції у 2023 році можуть вказувати на проблеми з реалізацією та

затримки у виробництві. Загалом, ситуація з запасами погіршилася через зниження обсягів виробництва і збуту.

Ключовими показниками, що характеризують швидкість обігу матеріальних ресурсів, є коефіцієнт обіговості запасів та період обороту запасів у днях. Ці показники дозволяють оцінити, наскільки ефективно підприємство використовує свої матеріальні ресурси у процесі виробництва і реалізації продукції. Висока обіговість свідчить про раціональне управління запасами, їх швидке використання у виробничому циклі, мінімальні втрати на зберігання та зниження ризиків морального старіння чи псування.

У табл. 2.4 наведені необхідні для розрахунку зазначених раніше показників дані, взяті з фінансової звітності АТ "БМЗ "ПРОГРЕС", що знаходиться в Додатках Г, Ж, К, Л, М, Н.

Таблиця 2.4 – Зміни вартості запасів і собівартості реалізованої продукції на АТ "БМЗ "ПРОГРЕС" за 2021-2023 роки

Рік	Вартість запасів, тис.грн	Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	Тривалість періоду, днів
2021	158 792	106 686	365
2022	120 111	240 937	365
2023	103 750	142 824	365

Джерело: сформовано автором за інформацією Звітів про фінансовий стан (форма № 1) та Звітів про фінансові результати (форма № 2) АТ "БМЗ "ПРОГРЕС"

Коефіцієнт обіговості запасів визначається за формулою (2.1).

$$КОЗ = \frac{\text{Собівартість реалізованої продукції}}{\text{Середня вартість запасів за період}}, \quad (2.1)$$

де КОЗ – коефіцієнт обіговості запасів.

Використання показників на кінець року для розрахунку коефіцієнта обіговості запасів та періоду обігу запасів має важливе значення для забезпечення точності і стабільності результатів аналізу. Показники на кінець року дозволяють отримати повне уявлення про стан запасів на завершення фінансового періоду, що дає змогу відобразити реальну ситуацію без впливу сезонних коливань чи інших тимчасових факторів, які можуть спотворювати середньорічні показники. Це особливо важливо для підприємств, які мають значні сезонні коливання в попиті

або виробничих процесах, де середньорічні показники можуть не відображати справжню динаміку запасів.

Період оборотності запасів визначається за формулою (2.2).

$$\text{ПОЗ} = \frac{365 \cdot \text{Вартість запасів}}{\text{Собівартість реалізованої продукції}}, \quad (2.2)$$

де ПОЗ – період оборотності запасів.

На основі наведених даних було обчислено коефіцієнт обіговості запасів та тривалість їх одного обороту. Узагальнені результати розрахунків представлено в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 – Динаміка показників ефективності використання виробничих запасів АТ "БМЗ "ПРОГРЕС"

Рік	Коефіцієнт обіговості запасів	Період обороту запасів, днів
2021	0,67	543,3
2022	2,01	182,0
2023	1,38	265,1

Джерело: побудовано автором на основі розрахунків

У 2021 році запаси оберталися дуже повільно – лише 0,67 разів на рік, тобто повний цикл оновлення запасів тривав понад 543 дні, що вказує на неефективне використання ресурсів або надмірне накопичення запасів.

У 2022 році ситуація значно покращилася: коефіцієнт обіговості зріс до 2,01, а період обігу скоротився до 182 днів. Це може бути наслідком зменшення обсягу запасів, більшої інтенсивності виробництва або кращого управління логістикою.

У 2023 році спостерігається деяке погіршення – запасів стало менше, проте обіговість уповільнилася до 1,38 разів на рік, а період обороту збільшився до 265 днів. Це свідчить про затримку реалізації або накопичення готової продукції, яка не була виведена з балансу.

Важливо зауважити, що ефективне управління запасами передбачає не лише зменшення їх обсягів, а й постійний моніторинг їхньої структури та складу. Підприємству необхідно своєчасно ідентифікувати застарілі, малоліквідні або непотрібні матеріали й приймати рішення щодо їх реалізації або списання для

вивільнення обігових коштів. Підвищення оборотності виробничих запасів має стати одним із пріоритетних завдань менеджменту.

Крім того, з огляду на особливості діяльності АТ "БМЗ "ПРОГРЕС" (виробництво технічно складного обладнання за специфічними замовленнями), підприємству слід удосконалити механізми прогнозування виробничих потреб та планування закупівель. Зокрема, впровадження систем управління матеріальними потоками, побудованих на принципах гнучкого планування (adaptive planning), може дозволити оперативно реагувати на зміни у виробничій програмі без формування надлишкових складських залишків.

Ефективне управління запасами повинно супроводжуватися також переглядом внутрішньої облікової політики у частині контролю за рухом матеріальних ресурсів, формуванням резервів під знецінення запасів та оцінкою ризиків втрат

Отже, результати оцінки ефективності використання виробничих запасів на АТ "БМЗ "ПРОГРЕС" дозволяють зробити такі узагальнені висновки:

- скорочення запасів супроводжується реальним зниженням виробничої активності підприємства, а не лише оптимізацією процесів;
- зростання питомої ваги запасів у структурі активів на фоні падіння ліквідних активів створює фінансові ризики для стабільної діяльності;
- ефективність використання запасів на підприємстві зазнавала значних коливань, що свідчить про нестабільність у внутрішніх виробничо-логістичних процесах.

Враховуючи встановлену тенденцію до уповільнення обігу виробничих запасів у 2023 році, особливо на тлі позитивної динаміки попереднього періоду, виникає нагальна потреба у вжитті цілеспрямованих заходів для підвищення ефективності управління матеріальними ресурсами. Проблема повільної обіговості, яка виражається у значному збільшенні періоду обороту запасів, потребує системного підходу, що охоплює як операційні, так і стратегічні рівні управління.

Першочерговим кроком у подоланні даної проблеми є впровадження регулярного аналізу структури запасів із деталізацією по кожній категорії: виробничі запаси, незавершене виробництво, готова продукція. Це дозволить своєчасно виявляти компоненти, що повільно обертаються або взагалі не використовуються, і відповідно приймати рішення щодо їх оптимізації чи реалізації. Окрему увагу слід приділити запасам готової продукції, надмірне накопичення яких найчастіше сигналізує про труднощі зі збутом або неузгодженість планів виробництва з фактичним попитом.

Одночасно доцільно посилити контроль на етапі планування обсягів закупівель, зокрема шляхом удосконалення нормативного підходу до формування залишків. Запровадження моделей прогнозування потреб у матеріалах, які базуються на реальній статистиці споживання та сезонних коливаннях, дозволить зменшити ризики утворення надлишкових запасів. Особливого значення набуває погодженість між виробничими та збутовими підрозділами, оскільки ефективне управління запасами неможливе без чіткого планування обсягів реалізації.

Крім того, важливим напрямом оптимізації є цифровізація складських процесів. Впровадження автоматизованих систем управління складом (WMS) дає змогу здійснювати точний облік запасів у режимі реального часу, аналізувати швидкість їх обігу та своєчасно реагувати на виявлені відхилення. Сучасні ERP-рішення дозволяють не лише інтегрувати облік запасів із загальною фінансовою системою, а й формувати звітність за ключовими показниками ефективності, що сприяє прозорості та обґрунтованості управлінських рішень.

Подолання проблеми уповільненої обіговості запасів також можливе шляхом перегляду внутрішніх стандартів логістики та запровадження принципів ощадливого виробництва. Серед них, зокрема, слід відзначити практику роботи за методами JIT (Just-in-Time), коли запаси надходять на підприємство відповідно до фактичної потреби, що дозволяє уникнути тривалого їх зберігання. В умовах машинобудівного підприємства застосування цього підходу може бути адаптоване з урахуванням специфіки виробничих циклів та тривалості постачань.

Узагальнюючи зазначене, можна зробити висновок, що ефективне управління виробничими запасами вимагає не лише вдосконалення оперативного контролю, а й системної перебудови підходів до планування, обліку та аналітики. Реалізація зазначених напрямів дозволить не лише скоротити період обороту запасів, а й зміцнити фінансову стабільність підприємства в умовах конкурентного середовища та нестабільної ринкової кон'юнктури.

ВИСНОВКИ

1. Було досліджено методику обліку виробничих запасів підприємства АТ «БМЗ «ПРОГРЕС», що дозволило виявити те, що для забезпечення ефективності бухгалтерського обліку важливо правильно організувати систему обліку запасів, відповідно до вимог НП(С)БО 9 «Запаси». Визначено ключові етапи організації обліку, які включають правильну класифікацію запасів, належну оцінку їх вартості, коректне документальне оформлення руху запасів, а також відображення в облікових системах. Проблеми, які виникають через недосконалу організацію обліку, можуть призвести до викривлених фінансових показників та неефективного використання матеріальних ресурсів, що підкреслює необхідність дотримання чітких облікових процедур.

2. Було проаналізовано класифікацію виробничих запасів у контексті діяльності АТ «БМЗ «ПРОГРЕС», що дало змогу встановити, що вірно здійснена класифікація дозволяє ефективно організувати облік і контроль над матеріальними ресурсами. Запаси класифікуються на сировину, матеріали, комплектуючі вироби, паливо, запасні частини та інші категорії, що дозволяє розмежувати їх за функціональним призначенням. Виробничі запаси є важливими складовими частинами оборотних активів підприємства і виконують роль у забезпеченні безперервності виробничих процесів. Визначення їх економічної сутності дозволяє глибше зрозуміти їх вплив на собівартість продукції та на загальну ефективність діяльності підприємства.

3. Було проаналізовано методи оцінки виробничих запасів, зокрема метод середньозваженої вартості, метод ФІФО та інші, що дозволило встановити: обраний метод оцінки безпосередньо впливає на визначення вартості запасів, а отже – на формування собівартості продукції та чистого прибутку. Застосування належного підходу до оцінки забезпечує достовірність фінансової звітності та створює основу для обґрунтованих управлінських рішень і ефективного фінансового планування.

4. Було проаналізовано нормативно-правове регулювання обліку виробничих запасів в Україні, зокрема НП(С)БО 9 «Запаси», що дало змогу зробити висновок про активну інтеграцію національних стандартів із міжнародними вимогами. Це підтверджує важливість постійного оновлення нормативної бази відповідно до змін економічного середовища та забезпечує умови для ведення обліку згідно з найкращими міжнародними практиками.

5. Було досліджено процес документального оформлення господарських операцій із виробничими запасами на підприємстві АТ «БМЗ «ПРОГРЕС», що дало змогу визначити важливість чіткого документування кожного етапу руху матеріальних ресурсів – від закупівлі до списання. Дотримання встановлених стандартів оформлення сприяє прозорості облікових операцій, зменшує ризики помилок і зловживань, забезпечує достовірне відображення фінансових результатів та дозволяє підприємству підтримувати високий рівень контролю над витратами.

6. Було досліджено порядок відображення операцій із виробничими запасами в обліковій системі підприємства, що дало змогу з'ясувати: правильна організація обліку із застосуванням субрахунків рахунку 20 «Виробничі запаси» забезпечує детальну аналітику за кожним видом запасів. Такий підхід дозволяє ефективно управляти ресурсами, знижувати ризики помилок у фінансовій звітності та здійснювати більш точне планування витрат, пов'язаних із закупівлею й використанням матеріальних ресурсів. Система рахунків дає змогу детально контролювати рух запасів і відповідно реагувати на зміни в обсягах запасів.

7. Було проаналізовано методику відображення виробничих запасів у фінансовій звітності підприємства, що дало змогу встановити: коректне відображення запасів у балансі та звіті про фінансові результати є необхідною умовою для точного представлення фінансового стану підприємства. Оскільки виробничі запаси є важливим елементом оборотних активів, їх чітке та повне відображення у звітності дає можливість інвесторам і кредиторам об'єктивно оцінити ефективність управління ресурсами. Крім того, прозоре подання інформації про запаси у звітності сприяє ухваленню більш точних стратегічних рішень з боку керівництва підприємства.

8. Було проведено аналітичне дослідження ефективності використання виробничих запасів, що дало змогу виявити низку проблем в управлінні, серед яких надлишкові залишки та недостатньо чітке планування потреби в матеріальних ресурсах. У відповідь на виявлені недоліки запропоновано шляхи покращення ситуації, зокрема впровадження більш гнучкої системи прогнозування потреби в запасах, використання автоматизованих засобів для планування та моніторингу, а також зменшення витрат на зберігання. Удосконалення зазначених процесів сприятиме зростанню ефективності використання запасів і загальному зниженню витрат підприємства.

9. Було сформовано пропозиції щодо оптимізації руху та використання виробничих запасів підприємства, що дало змогу визначити основні напрями вдосконалення управління, зокрема автоматизацію облікових процесів та посилення контролю за надходженням і витратами. Також рекомендовано впровадження сучасних програмних продуктів для прогнозування потреби в запасах, що сприятиме зменшенню обсягів надлишкових ресурсів і оптимізації витрат на їх зберігання. Крім того, підкреслено необхідність удосконалення системи закупівель, що дозволить забезпечити своєчасне надходження матеріалів без перевищення нормативних запасів. У результаті аналізу обліку виробничих запасів на АТ «БМЗ «ПРОГРЕС» було визначено ключові аспекти, які потребують удосконалення, що дало змогу обґрунтувати конкретні кроки для оптимізації використання матеріальних ресурсів. Реалізація запропонованих заходів сприятиме зниженню витрат підприємства, підвищенню ефективності управління запасами та зміцненню його фінансової стабільності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кізим А.Я., Макар В.О. Теоретичні аспекти визначення економічної сутності поняття “Виробничі запаси”. *International scientific and practical conference “Distance learning in universities” and modern problems*. 2023. С. 71–74. URL: https://books.google.com.ua/books?hl=uk&lr=&id=XQzkEAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA71&dq=Теоретичні+аспекти+визначення+економічної+сутності+поняття+”Виробничі+запаси””+Кізима+А.Я&ots=sx0n0aEuQD&sig=j95j1lsfbUfbhqU5_npdzPwEvYk&redir_esc=y#v=onepage&q=Теоретичні%20аспекти%20визначення%20економічної%20сутності%20поняття%20”Виробничі%20запаси””%20Кізима%20А.Я&f=false (дата звернення: 01.03.2025).
2. Степаненко О.І. Виробничі запаси: їх економічна природа та роль в господарській діяльності підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2023. С. 108–114. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/67815/1/ВИРОБНИЧІ%20ЗАПАСИ%200%20ЇХ%20ЕКОНОМІЧНА%20ПРИРОДА.pdf> (дата звернення 10.04.2025).
3. Колісник О.П., Мазурок О. Р. Теоретико–методичні аспекти управління запасами. *Український економічний часопис*. 2023. № 3. URL: <https://journals.dpu.kyiv.ua/index.php/economy/article/view/319/303> (дата звернення: 10.04.2025).
4. Спирідонова К.О., Каширнікова І.О., Кірнос О.В. Управління товарними запасами торговельних підприємств у сучасних умовах. *Економічний простір*. 2024. № 191. С. 401–405. URL: <https://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/1596/1539> (дата звернення: 10.04.2025).
5. Кулик В.А., Карпенко Є.А. Процесно–орієнтоване управління виробничими запасами: обліково–аналітичні аспекти. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2023. №9. URL:

<https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2023-9-09-01/2023-9-09-01> (дата звернення: 10.04.2025).

6. Бондаренко О.М., Тітаренко А.Д. Економічна сутність та класифікація запасів: обліковий та управлінський аспекти. *Інвестиції: практика та досвід*. 2022. № 2. С. 65. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/2_2020/12.pdf (Дата звернення: 10.04.2025).

7. Аліпова Д.О., Довгопол О.Ю. Аналіз підходів до визначення поняття “Запаси”. *Сучасні напрямки розвитку менеджменту та економіки в умовах виса-світу*. 2022. С. 232-233. URL: https://fmab.khadi.kharkov.ua/fileadmin/F-FUB/Управління_та_адміністрування/Material_konf_2022.pdf#page=232 (Дата звернення: 10.04.2025).

8. Шевченко Л.Я., Мулява В.Р. Сутність виробничих запасів, проблеми обліку та напрями його вдосконалення на підприємстві. *Економіка, управління та адміністрування*. 2022. Вип. 4. Т. 102. С. 72-76. URL: <http://ema.ztu.edu.ua/article/view/272363> (дата звернення: 10.04.2025).

9. Панасюк В.М та Вінярчик Г.І. Поняття виробничих запасів та проблеми їх трактування в системі обліку. *Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція “Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія”*. 2020. С. 17-19. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/41042/1/17.pdf> (дата звернення: 10.04.2025).

10. Ковальова Т.В. та Шрамкова Н.А. Дослідження визначення “запаси” для цілей бухгалтерського обліку. *Обліково-аналітичний та економіко-фінансовий інструментарій управління сучасним підприємством: міжнародний досвід : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф.* Харків, 2022. С. 212-218. URL: <https://api.dspace.khadi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/55c42de9-5e8a-4fbe-91d5-79e93fd9b80b/content> (дата звернення: 10.04.2025).

11. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку запасів : затв. наказом Міністерства фінансів України від 10.01.2007 № 2. Дата оновлення: 18.10.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002201-07#Text> (дата звернення: 25.03.2025).

12. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 “Запаси” : затв. наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246. Дата оновлення: 01.01.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text> (дата звернення: 29.03.2025).

13. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 “Запаси” : затверджено Комітетом з міжнародних бухгалтерських стандартів від 01.01.2005. URL: https://mof.gov.ua/uk/translation_of_international_financial_reporting_standards_2022_updated-576 (дата звернення: 01.04.2025).

14. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств і організацій : затв. наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. Дата оновлення: 23.02.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення: 01.04.2025).

15. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999. № 291. URL: Інструкція про застосування План... | від 30.11.1999 № 291 (дата звернення: 15.04.2025).

16. Бутинець Ф.Ф. Витрати виробництва та їх класифікація для потреб управління. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. Вип. 1. №22. Житомир, 2012. URL: <https://eztuir.ztu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/3168/2.pdf> (дата звернення: 01.04.2025).

17. Рагуліна І.І., Нижня А.С. Облік та внутрішній аудит запасів на підприємстві: сучасний аспект. *Scientific community: interdisciplinary research*. Гамбург, 2021. С. 180-187. URL: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Scientific%20Collection_InterConf_2021_40_0.pdf#page=181 (дата звернення: 07.04.2025).

18. Цибулько А.О., Гевлич Л.Л. Проблеми оцінки в рамках управління виробничими запасами вітчизняних підприємств. *Вісник студентського наукового*

товариства *Донецького національного університета імені Василя Стуса*. 2020. С. 260-263.

19. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 “Витрати” : затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318. Дата оновлення: 03.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text> (дата звернення: 29.03.2025).

20. Тесак О.В., Барановська С.П. Запаси як об’єкт облікової політики. *Наука і техніка*. 2023. № 4 (18).

21. Тесак О.В. Облікова політика щодо контролю за наявністю й використанням виробничих запасів. *Підприємництво і торгівля*. 2020. № 27. С. 72-75. URL: <http://www.journals-lute.lviv.ua/index.php/pidpr-torgi/article/view/709> (дата звернення: 04.04.2025).

22. Лопатовський В.Г. та Красуцький Р.І. Особливості формування та використання інформації про фінансові результати діяльності господарюючого суб’єкта як результативного показника його обліку та звітності. *Економічні науки*. 2022. № 1. С. 142-147. URL: <https://heraldes.khmnua.edu.ua/index.php/heraldes/article/view/1224/1248> (дата звернення: 04.04.2025).

23. Синиця Ю.С., Северин Н.С. Методи оцінки запасів при їх вибутті: порівняльна характеристика. *Сучасні перспективи розвитку обліку, фінансів, економіки, управління, права та інженерії*. Запоріжжя, 2024. С. 116-118. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi81/0061502.pdf#page=116> (дата звернення: 01.05.2025).

24. Зєвакова А.О., Яловега Л.В. Особливості методів оцінки вибуття запасів. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством*. Полтава, 2020. С. 45-46. URL: <https://dspace.pdau.edu.ua/server/api/core/bitstreams/b76df44f-1573-4009-8750-7ab96c3526/content> (дата звернення: 14.04.2025).

25. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. Дата оновлення: 01.04.2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 14.04.2025).

26. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV / Верховна Рада України : вебсайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 15.04.2025).

27. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 123 “Запаси” : затв. наказом Міністерства фінансів України від 01.10.2010 р. № 1202. Дата оновлення: 01.01.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1019-10#Text> (дата звернення: 03.03.2025).

28. Національне положення (стандарт) бухгалтерського 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” : затв. наказом Міністерства фінансів України від 28.02.2013 р. № 336/22868. Дата оновлення: 06.03.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 29.03.2025).

29. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань : Наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879. Дата оновлення: 29.07.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text> (дата звернення: 03.05.2025).

30. Хмелюк А.В., Черненко П.В. Організація обліку, контролю та аналізу виробничих запасів. *Економічний вісник Дніпровського державного технічного університету*. Дніпро, 2023. № 1(6). С. 135-143.

ДОДАТКИ

Додаток А

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА

Форма 9304

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
"БЕРДИЧІВСЬКИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД "ПРОГРЕС"
(АТ "БМЗ "ПРОГРЕС")

НАКАЗ

07.12.2019р.

Бердичів

№ 391

Про облікову політику
АТ «БМЗ «Прогрес»

Основні відомості про підприємство

Показник	Зміст	Код
Підприємство	АТ "Бердичівський машинобудівний завод "Прогрес"	СДРПОУ 00217426
Організаційно-правова форма	Акціонерне товариство	
Територія	м. Бердичів	
№ свідоцтва про державну реєстрацію	Серія А00 № 138021	
Юридична адреса та місцезнаходження	м.Бердичів вул.Європейська, 79	

Керуючись Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. №996-ХІУ (далі - Закон про бухоблік), Податковим кодексом України (далі - ПКУ), затвердженими МФ України положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, інструкціями та іншими нормативними актами які регулюють порядок ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової і податкової звітності, виконуючи вимоги, передбачені Статутом підприємства, з метою дотримання підприємством єдиної методики відображення господарських операцій та забезпечення своєчасного надання достовірної інформації користувачам фінансової звітності АТ "Бердичівський машинобудівний завод "Прогрес") застосовує такі положення.

1. Організація бухгалтерського обліку

1.1. Відобразити господарські операції в бухгалтерському обліку і скласти фінансову звітність відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

1.2 Для забезпечення ведення бухгалтерського обліку на підприємстві і на виконання пункту 4 статті 8 Закону про бухоблік встановити з 1 січня 2016 року в АТ "Бердичівський машинобудівний завод "Прогрес" таку форму організації бухгалтерського обліку.

1.3. Бухгалтерський облік здійснюється бухгалтерією підприємства, яку очолює головний бухгалтер.

1.4. Головний бухгалтер підприємства має заступника.

1.5. Кількісний та якісний склад бухгалтерії визначається штатним розписом і затверджується окремим наказом керівника підприємства.

1.6. Встановити, що права й обов'язки головного бухгалтера та всіх осіб бухгалтерії визначаються Законом "Про бух облік та фінансову звітність" від 16.07.1999 року №996-ХІУ, цим наказом та затвердженими посадовими інструкціями.

1.7. Відповідальність інших працівників бухгалтерії регулюється посадовими інструкціями, які затверджуються керівником підприємства.

1.8. Облік активів і зобов'язань вести відокремлено за такими видами діяльності: ведеться відокремлено:

- реалізація товарів, що оподатковуються ПДВ за ставкою 20%;
- реалізація товарів, за якими передбачена пільга з ПДВ.

2. Повноваження на підпис документів

2.1. Право першого підпису на первинних бухгалтерських документах, реєстрах бухгалтерського обліку та відповідних звітах Голова правління.

2.2. Головний бухгалтер має право другого підпису.

2.3. На час відсутності Голови правління право першого підпису має Технічний директор.

2.4. На час відсутності головного бухгалтера право другого підпису надають заступнику головного бухгалтера.

2.5. Право підпису окремих документів може надавати голова правління за письмовим розпорядженням.

2.6. Затвердити перелік посадових осіб, які наділяються правом дозволу на проведення господарських операцій. Зразки підписів відповідних осіб за переліком затверджуються окремим наказом керівника та доводяться до відповідних структурних підрозділів (додаток №1).

2.7. Перелічені в пункті 2.6 цього наказу особи наділяються правами та несуть всю повноту відповідальності за відповідність проведених операцій чинному законодавству України та статуту підприємства, згідно з посадовими інструкціями.

2.8. Затвердити перелік осіб, яким дозволено отримувати та видавати товарно-матеріальні цінності. Зразки підписів відповідних посадових осіб за переліком затверджуються окремо по кожному структурному підрозділу та доводяться до відповідних структурних підрозділів (додаток №2).

2.9. Перелічені в пункті 2.8 особи наділяються правами та несуть усю повноту відповідальності за відповідність здійснених операцій законодавчим актам та статуту підприємства, згідно з посадовими інструкціями та чинними законодавчими актами України.

3. Документообіг

3.1. Покласти на відповідні служби усю повноту відповідальності за якісну підготовку такої звітності.

3.2. Затвердити помісячний графік здачі документів.

3.3. Для відображення операцій у разі відсутності первинних документів на дату балансу застосовувати внутрішній акт.

3.4. Первинні та зведені облікові документи можна складати у паперовій або в електронній формі.

3.5. Видачу бухгалтерської документації у тимчасове користування особам підприємства здійснювати лише за письмовим дозволом головного бухгалтера підприємства.

3.6. Видачу документів стороннім особам здійснювати за письмовим дозволом керівника підприємства.

3.7. Відповідальність за приймання документації на зберігання до архіву підприємства, за зберігання документації в архіві та здавання відповідної документації до державного архіву покласти на архіваріуса АТ "Бердичівський машинобудівний завод "Прогрес".

4. Інвентаризація

4.1. З метою забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку й звітності проводити інвентаризацію майна й фінансових зобов'язань, відповідно до статті 10 Закону про бухгалтерський облік та інших нормативних документів.

4.2. Інвентаризація активів і зобов'язань, під час якої перевіряються їх наявність, документальне підтвердження і стан та дається оцінка, визначається ефективність застосування окремих принципів, методів і процедур бухгалтерського обліку і розробляються пропозиції

щодо зміни окремих параметрів облікової політики на наступний звітний період (рік), проводиться перед складанням річної фінансової звітності підприємства, орієнтовно з 1 жовтня до 15 грудня в обов'язковому порядку. Точний час і порядок її проведення, відповідальні особи визначаються керівником підприємства окремим письмовим розпорядженням.

4.3. У всіх інших випадках об'єкти й періодичність проведення інвентаризації визначаються керівником підприємства на підставі чинного законодавства у міру необхідності. Час та перелік інвентаризації об'єктів та матеріальних цінностей визначаються окремим письмовим розпорядженням (наказом) керівника підприємства.

4.4. Для проведення інвентаризаційної роботи (планових та позапланових інвентаризацій активів та зобов'язань, списання основних засобів, малоцінних та швидкозношуваних предметів, інших матеріальних цінностей тощо) затвердити інвентаризаційні комісії у складі по:

Інвентаризації матеріальних цінностей

Голова комісії - Начальник відділу матеріально-технічного постачання (ВМТП).
Члени комісії - начальник господарчої дільниці,
начальник інструментальної дільниці
старший майстер по складському господарству,

Інвентаризації малоцінних швидкозношуваних предметів

Голова комісії - Начальник ВМТП.
Члени комісії - начальник господарчої дільниці,
начальник інструментальної дільниці,
старший майстер по складському господарству,

Інвентаризації основних засобів

Голова комісії - Технічний директор
Члени комісії - головний бухгалтер
головний механік
начальник ВМТП.
головний конструктор

Інвентаризації готової продукції

Голова комісії - Начальник відділу договорів та збуту.
Члени комісії - начальник інструментальної дільниці
головний економіст,
головний металург,
провідний бухгалтер

Інвентаризації незавершеного виробництва

Голова комісії - Начальник виробництва
Члени комісії - Начальник планово - диспетчерського відділу,
головний технолог,
керівник групи планово-диспетчерського відділу,
начальник бюро технічного нормування праці,
провідний бухгалтер

4.5. Права й обов'язки та завдання, які покладаються на членів центральних постійно діючої інвентаризаційної комісії, визначені Інструкцією з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків, затвердженою наказом Міністерства фінансів України від 11.08.94 р. №69 (далі - Інструкція 69), а також статутом АТ "Бердичівський машинобудівний завод "Прогрес"

4.6. Для проведення інвентаризації каси підприємства створити комісію у складі:
Голова комісії – головний бухгалтер
Члени комісії – заступник головного бухгалтера
провідний бухгалтер.

4.7. Інвентаризацію каси підприємства проводити щомісячно.

5. Оцінка

5.1. Не проводити переоцінку основних засобів і нематеріальних активів за справедливою вартістю на дату балансу.

5.2. Покласти на інвентаризаційну комісію обов'язки приймання, списання, оцінки активів і зобов'язань.

5.3. Залучати для проведення оцінки окремих об'єктів активів спеціалізовані оціночні фірми за потреби.

6. Бухгалтерський та податковий облік

6.1. Вести бухгалтерський облік відповідно до Робочого плану рахунків

6.2. Для обліку витрат застосовувати рахунки 9-го класу.

6.3. Встановити тривалість операційного циклу для виконання робіт (надання послуг) — один календарний місяць.

6.4. Ступінь завершеності операції з надання послуг (виконання робіт) оцінювати шляхом вивчення виконаної роботи.

6.5. Уповноважена особа виписувати податкові накладні – провідний бухгалтер.

6.6. Звітність дочірніх підприємств складається за формами, встановленими відповідними нормативними актами України, а також за формами Засновника за даними бухгалтерського та податкового обліку.

6.7. Відповідальність за відповідність наданих звітів фактичним обліковим даним і нормативним документам України покласти на працівників які склали та завізували документ. Загальну відповідальність за ведення бухгалтерського та податкового обліку покласти на Голову правління.

6.8. Впровадити на підприємстві такі форми, методи, норми та процедури, які стосуються облікової політики підприємства.

6.8.1. Форма обліку:

Застосовувати на підприємстві комп'ютерну бухгалтерську програму «1-С-підприємство» версія 7. Відповідальність за рівень відповідності реєстрів обліку, порядку й способу реєстрації й узагальнення інформації, передбачених цією комп'ютерною програмою, вимогам законодавства, покладатися на головного бухгалтера підприємства.

6.8.2. Затвердити форми первинних облікових документів (зведених первинних документів), які застосовуються підприємством у практичній діяльності, але не затверджені відповідними державними органами, в тому числі форми первинних документів та форми зведених облікових документів, форми реєстрів бухгалтерського обліку, що складаються на дільницях з автоматизованим обліком.

6.8.3. Згідно з пунктом 1.3 Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, яке затверджене наказом Міністерства фінансів України 24.05.95 р. за №88, всі первинні документи, облікові реєстри, фінансова, статистична та інша звітність складаються українською мовою. Документи, що є підставою для записів у бухгалтерському обліку і складені іноземною мовою, повинні мати узгоджений автентичний переклад українською мовою, відповідно до вимог Закону України «Про засади державної мовної політики»

6.8.4. Установити місце зберігання (архів підприємства) первинних документів та реєстрів бухгалтерського обліку, виготовлених як на паперових, так і на магнітних носіях інформації.

Доступ сторонніх осіб до такого приміщення (архіву) без спеціального на те дозволу заборонити.

6.8.5. Затвердити розроблений на підставі Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій робочий план рахунків із використанням рахунків першого, другого та третього порядку

6.8.6. Витрати на проведення представницьких заходів включаються до податкових витрат (чай, кава, цукор, одноразовий посуд, серветки, засоби гігієни).

7. Для підтвердження достовірності фінансової звітності щорічно проводити аудиторські перевірки фінансової звітності незалежною аудиторською фірмою.

8. Організувати аналітичний облік руху товарно-матеріальних цінностей таким чином за підрозділами:

8.1. У бухгалтерії — у кількісно-сумовому вимірі;

8.2. На складах — у кількісному вираженні;

8.3. У цехах та на дільницях — у кількісному вимірі.

9. Використовувати на підприємстві таку методику бухгалтерського обліку:

9.1. При нарахуванні амортизації основних засобів використовувати прямолінійний метод

9.2. Обліковою одиницею бухгалтерського обліку основних засобів вважати об'єкт основних засобів;

9.3. Матеріальні активи, вартість яких не перевищує 20000,00 грн, вважати малоцінними та швидкозношуваними предметами (МШП):

9.4. Нарухування зносу за МШП здійснювати у розмірі 100 (сто) відсотків балансової вартості таких предметів при передачі їх зі складу в експлуатацію. Здійснювати обов'язкове ведення кількісного обліку таких предметів у розрізі матеріально відповідальних осіб до моменту їх повної ліквідації (списання з балансу);

9.5. Визнання та первісну оцінку запасів (матеріалів, сировини, палива, комплектуючих виробів, товарів) здійснювати залежно від шляхів надходження запасів на підприємство: придбані за плату, виготовлені власними силами, внесені до статутного капіталу, одержані безоплатно, придбані у результаті обміну на подібні та неподібні запаси згідно з ПСБО 9 "Запаси".

9.6. Обліковою одиницею бухгалтерського обліку запасів вважати найменування запасів.

9.7. Оцінку незавершеного виробництва здійснювати за нормативними затратами;

9.8. Оцінку запасів при відпуску у виробництво чи іншому вибутті здійснювати за методом ФІФО;

9.9. Транспортно-заготівельні витрати, що входять до первісної вартості запасів, придбаних за плату включаються до собівартості запасів згідно ПСБО "Запаси"

9.10. Суми доходів відображати в бухгалтерському обліку відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», яке затверджене наказом МФ України від 29.11.99р. №290.

9.11. Оцінку ступеня завершеності операцій з надання послуг здійснювати шляхом вивчення виконаної роботи; при цьому в бухгалтерському обліку доходи відображати у звітному період після оформлення акта про виконання робіт (надання послуг), застосувати спосіб вивчення виконаної роботи, за винятком випадків, коли дохід від надання послуг не може бути вірогідно визначений;

9.12. Датою нарахування доходів у вигляді орендної плати вважати останній календарний день звітного місяця.

9.13. Витрати відображати в бухгалтерському обліку відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», яке затверджене наказом МФ України від 31.12.99р. №318;

9.14. Для ведення податкового обліку склад статей калькулювання і формування виробничих собівартості продукції (робіт, послуг) повинен базуватися на бухгалтерських даних технологічних картах та первинних документах.

9.15. Змінні та постійні загально виробничі витрати цехів та дільниць розподіляються на основне виробництво пропорційно заробітної плати відрядників цехів та дільниць.

9.16. Встановити наступні норми допустимого технічного браку в залежності від місячного обсягу випущеного литва:

-сірий чугун в землю – 2,5%;

- сірий чугун в кокіль – 2,6%;
- бронза в землю – 3,8%;
- бронза в кокіль – 2,1%;
- алюміній в землю – 3%;
- алюміній в кокіль- 3%;
- алюміній під тиском – 2,2%;
- литво з вуглеводної сталі – 3,6%;
- литво з нержавіючої сталі – 3,5%.

17. На підприємстві застосовуються система оплати праці згідно з положення.

18. Застосовувати граничні норми добових витрат на відрядження які визначені окремим наказом по підприємству.

19. Надавати дозвіл окремим працівникам витрачати власні кошти на закупівлю ГМЦ (оплату послуг організацій) та здійснювати компенсацію витрачених коштів після дати затвердження Звіту про використання коштів, наданих на відрядження або під звіт.

20. Відповідальність за організацію робіт з ведення обліку, зберігання й видавання трудових книжок і виконавчих листів покласти на начальника відділу кадрів, праці та заробітної плати.

21. Загальний контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

Голова правління

Юрій МАРКЕВИЧ

Виконавець Карпишина Н

ВИДАТКОВА НАКЛАДНА

Видаткова накладна № 29 від 09 серпня 2024 р.

Постачальник: ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ІНТЕРКОНТИНЕНТГРУП"
 плр UA283003460000026009016845001 у банку АТ "СЕНС БАНК",
 УКРАЇНА, 02072, Київ, Чавдар Слиззвети, дом № 11, квартира 7, тел.: 0627242812,
 код за ЄДРПОУ 34283958, ІПН 342839505144, № свід. 06215100

Покупець: БЕРДИЧІВСЬКИЙ машинобудівний завод «Прогрес» АТ

Договір: Договір поставки № 10/07-24 от 10.07.2024

Склад: Основной склад

№	Товар	Кіл-сть	Од.	Ціна без ПДВ	Сума без ПДВ
1	Глина вогнетривка ДН-0(Бі-Бел)		шт	7 500,00	37 500,00

Всього: 37 500,00
 Сума ПДВ: 7 500,00
 Всього із ПДВ: 45 000,00

Всього найменувань 1, на суму 45 000,00 грн
 Сорок п'ять тисяч гривень 00 копійок
 У т.ч. ПДВ: Сім тисяч п'ятсот гривень 00 копійок

Місце складання: м. Київ

Від постачальника*

Директор Мислякіна Ірина Петрівна
 * Відповідальний за здійснення господарської операції і
 правильність її оформлення

Отримав(ла)

Директор
 За довіреністю

№ від

ТОВАРНО-ТРАНСПОРТНА НАКЛАДНА

ТОВАРНО-ТРАНСПОРТНА НАКЛАДНА
№ 1 « 09» серія 2024 P

Вид перевезень Авто

Принципаль/виробник КОЕ-ГЕЛ АХ3054XF

Водій Соловйк Ігор Ігорович КВЕ 047580
(П.І.Б., номер послідчення водія)

Автомобіль DAF XF 105.460 AX1645OX

Принципаль/виробник КОЕ-ГЕЛ АХ3054XF

Автомобільний перевізник: ФОНІ ОУЧУЛЮ Ю.А. ЕДРПОУ 2961706714
(підприємство / П.І.Б.)

Замовник: АТ Бердичівський машинобудівельний завод «Прогрес», код ЄДРПОУ 00217426
(назва підприємства / П.І.Б.)

Вантажодрядчик: ТОВ «Інтеркомінвест», код ЄДРПОУ 34283958, 02072, Київ, вул.Чагарів, Співзаста, 6 П.кв.7
(повне найменування, місцезнаходження / П.І.Б., місце провадження)

Вантажодрядчик: АТ Бердичівський машинобудівельний завод «Прогрес», код ЄДРПОУ 00217426, Житомирська обл., м.Бердичів, вул. Європійська, 79
(повне найменування, місцезнаходження / П.І.Б., місце провадження)

Пункт перевантаження: Довішня обл. м. Дроукіша (місцезнаходження)

Пункт розвантаження: Житомирська обл., м. Бердичів, вул. Європійська, 79 (місцезнаходження)

кількість місць: біг-бет масова нетто: отримав водій/експедитор: Соловйк І. (П.І.Б., посада, підпис)

Усього вилучено на загальну суму: Сорос 19 ть тисяч 40 коп (словами, з урахуванням ПДВ) у т. ч ПДВ 7500.00 грн.

Сумарні документи на вантаж: вилучена накладна 29 від 09.08.24р

№ з/п	Найменування вантажу (номер контейнера), у разі перевезення небезпечних вантажів - клас небезпечних речовин, до якого віднесено вантаж	Одиниця виміру	Кількість	Ціна без ПДВ за одиницю, грн	Загальна сума з ПДВ, грн	Вид пакування	Документи з вантажем	Маса нетто, т
1	Тіла поліестрилова ДН-0	т	5,0	7500,0	45 000,00	Біг-бет	Водільова накладна 29 від 09.08.24р	5,0
2								
3			5,0		37 500,00			5,0
Всього:								

Приймаю (акредитована особа / підпис/підприємство)
(П.І.Б., посада, підпис)

ВАНТАЖНО-РОЗВАНТАЖУВАЛЬНІ ОПЕРАЦІЇ

Маса бруцто, т

10

Маса бруцто, т

11

прибуття

12

Час (год., хв.)

13

просторо

14

Підпис відповідальної особи

15

БАЛАНС (ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН) НА 31 ГРУДНЯ 2023 РОКУ

Додаток 3
до Наказового положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Застава" щодо до фінансової звітності"

Підприємство	Акціонерне товариство "Бердичівський машинобудівний завод "Прогрес"	Дата (рок, місяць, день)	31 грудня 2023
Територія	ЖИТОМІРСЬКА	на ф. ДОВИМФ	11111111111111111111
Організаційно-правова форма господарювання	Підприємство	на КОЕФІГ	100
Вид економічної діяльності	Виробництво інших машин і устаткування загального призначення, н.а.у.	на КВЕД	28.29
Середня кількість працівників	492		
Адреса, телефон	вулиця Сиротівська, буд. 79, м. БЕРДИЧІВ, ЖИТОМІРСЬКА обл., 13300, Україна		75360

Одиниця виміру: тис. грн. без десятичного знаку (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форми №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити підпису "х" у відповідній клітинці):
за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку V
за міжнародними стандартами фінансової звітності

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2023 р.

Форма №1 Квс та ДК/Д 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	930	882
первісна вартість	1001	2 036	2 036
накопичена амортизація	1002	1 106	1 154
Незавершені капітальні інвестиції	1005	644	884
Основні засоби	1010	49 303	52 268
первісна вартість	1011	170 857	179 125
знос	1012	121 754	126 857
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
накопичена амортизація до довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі з інших підприємств	1030	123	123
інші фінансові інвестиції	1035	11 685	11 685
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	12 172	21
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих строкових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	74 657	65 863
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	120 111	103 750
виробничі запаси	1101	32 661	26 684
незавершене виробництво	1102	39 213	40 874
готова продукція	1103	48 237	36 192
товари	1104	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебітанти перестраховувачів	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцією, товари, роботи, послуги	1125	43 830	19 656
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	5 885	2 126
з бюджетом	1135	-	-
у тому числі з надлишку за прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 924	13 990
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	577	160
готівка	1166	22	18
рахунки в банках	1167	555	142
Витрати майбутніх періодів	1170	189	-
Частка перестраховочна у страхових резервах: у тому числі в: резервах довгострокованія зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах наступних виплат	1182	-	-
резервах вистарбованих запасів	1183	-	-

інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	11 565	9 567
Усього за розділом II	1195	184 081	149 249
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	258 738	215 112

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	35 990	35 990
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	47 512	47 512
Додатковий капітал	1410	864	864
емісійний дохід	1411	-	-
законичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1413	697	697
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(41 271)	(77 564)
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	43 792	7 499
II. Долгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Долгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	55 310	31 761
Долгострокові забезпечення	1520	-	-
догострокові забезпечення внутр. версону	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань	1532	-	-
резерв збитків або резерв належних виплат	1533	-	-
резерв незароблених премій	1534	-	-
інші страхові резерви	1535	-	-
Інвестиційні контракти	1540	-	-
Призовий фонд	1545	-	-
Резерв на виплату дисконту	1546	-	-
Усього за розділом II	1595	55 310	31 761
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	10 950	10 950
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	31 595	44 923
розрахунками з бюджетом	1620	14 133	16 804
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	6 384	7 108
розрахунками з оплати праці	1630	23 924	34 367
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	71 037	59 985
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	3	3
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені кошти/доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	1 610	1 712
Усього за розділом III	1695	159 636	175 852
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Части зобов'язання недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	258 738	215 112

Серія ДК

Ідентифікаційний номер

Відомості надані за територіальними одиницями та територіями територіальних громад.

Відомості надані за періодом, визначеному центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Е.П. Марксевич
Юрій Федорович
Е.П. Карпюшина
Наталія
Миколаївна

Марксевич Юрій Федорович

Карпюшина Наталія Миколаївна

ПРИМІТКИ ДО РІЧНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ЗА 2023 РІК

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства фінансів України
29.11.2000 № 502 (у редакції наказу Міністерства фінансів України
від 28.10.2003 № 602)

Дата (рік, місяць, число) 2023 12 31
за ЄДРПОУ 00217426
за КАТОДГГ 1
за СПОДУ 16544
за КОПФГ 100
за КВЕД 28.29

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Підприємство Акціонерне товариство "Бердичівський машинобудівний завод "Прогрес"
Територія ЖИТОМІРСЬКА
Організаційно-правова форма господарювання Підприємства
Вид економічної діяльності Виробництво інших машин і устаткування загального призначення, н.в.г.
Одиниця виміру: тис.грн.

ПРИМІТКИ ДО РІЧНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ
за 2023 рік

Форма №5
Код за ДКУД 1801008

I. Нематеріальні активи

Групи нематеріальних активів	Код редакції	Залишок на початок року		Надійшло за рік	Переоцінка (доопи́вка +, уші́вка -)		Вибуло за рік		Нераскрито наприкінці року	Втрачено від зміни цінності за рік	Інші зміни за рік		Залишок на кінець року	
		первісна (переоцінена) вартість	накопичена амортизаційна вартість		первісна (переоцінена) вартість	накопичена амортизаційна вартість	первісна (переоцінена) вартість	накопичена амортизаційна вартість			первісна (переоцінена) вартість	накопичена амортизаційна вартість		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Права користування природними ресурсами	010	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Права користування майном	020	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Права на комерційні позначення	030	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Права на об'єкти промислової власності	040	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Авторське право та суміжні з ним права	050	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші нематеріальні активи	060	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом	080	2036	1106	-	-	-	-	-	48	-	-	-	2036	1154
Гудвіл	090	2036	1106	-	-	-	-	-	48	-	-	-	2036	1154
3 рядка 080 графа 14	вартість нематеріальних активів, щодо яких існує обмеження права власності													
	вартість оформлених у заставу нематеріальних активів (081)													
	вартість створених підприємством нематеріальних активів (082)													
3 рядка 080 графа 5	вартість нематеріальних активів, отриманих за рахунок пільгових амортизувань (083)													
3 рядка 080 графа 15	накопичена амортизація нематеріальних активів, щодо яких існує обмеження права власності (084)													
	(085)													

3 рядка 080 графа 14 вартість нематеріальних активів, щодо яких існує обмеження права власності

вартість оформлених у заставу нематеріальних активів (081)

вартість створених підприємством нематеріальних активів (082)

3 рядка 080 графа 5 вартість нематеріальних активів, отриманих за рахунок пільгових амортизувань (083)

3 рядка 080 графа 15 накопичена амортизація нематеріальних активів, щодо яких існує обмеження права власності (084)

(085)

1 Кваліфікатор засвідчення-територіальних одиниць за територією територія яких громада

II. Основні засоби

Група основних засобів	Код графа 14	Залишок на початок року		Налишок за рік	Переоцінка (дооцінка / уцінка -)		Вибуто за рік		Нарощено амортизаційна ціна за рік	Прогноз ліквідаційної вартості	Інші зміни за рік		Залишок на кінець року		у тому числі:			
		первісна (переоцінена) вартість	ліквідаційна вартість		первісна (переоцінена) вартість	ліквідаційна вартість	первісна (переоцінена) вартість	ліквідаційна вартість			первісна (переоцінена) вартість	ліквідаційна вартість	первісна (переоцінена) вартість	ліквідаційна вартість	первісна (переоцінена) вартість	ліквідаційна вартість		
I	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Земельні ділянки	100	568	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	30	-	-	-	-	-
Висхідальна нерухомість	105	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Квитки вступу на поліпшення земель	110	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Будівля, споруди та нерухомі пристрої	110	10681	30394	2541	-	-	-	-	1790	-	-	-	82932	32110	-	-	-	-
Машини та обладнання	130	81627	65843	2181	-	-	102	-	3031	-	-	-	83708	60874	-	-	-	-
Транспортні засоби	140	3121	3406	75	-	-	-	-	22	-	-	-	3100	1001	-	-	-	-
Інструменти, прилади, інвентар (об'єкти)	150	3852	2791	40	-	-	-	-	41	-	-	-	2023	2532	-	-	-	-
Товари	160	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Витратні матеріали	170	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші основні засоби	180	1755	1716	3833	-	-	-	-	161	-	-	-	3508	1891	-	-	-	-
Бюджетні фонди	190	31	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	51	-	-	-	-	-
Матеріали виробництва	200	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Інвентарні активи	210	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Товари (вексели)	210	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Споруди	210	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Прогнози ресурсів	210	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Інвентарні товари	230	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Продукти прокату	240	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші виробничі матеріали	250	106	100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	100	100	-	-	-	-
Разом	260	170337	123734	8570	-	-	102	-	3148	-	-	-	170120	120437	-	-	-	-

3 графа 260 графа 14 вартість основних засобів, щодо яких існують передові, ширші законодавством обмеження права власності вартість оформлена у звітну основних засобів

залишкова вартість основних засобів, що підлягає ліквідації (ліквідаційна вартість) (ліквідаційна вартість) (первісна (переоцінена) вартість) (первісна (переоцінена) вартість) (ліквідаційна вартість) (ліквідаційна вартість)

3 графа 260 графа 8 вартість основних засобів, призначених для продажу

3 графа 260 графа 5 вартість основних засобів, утримуваних у складі інвентарних запасів

3 графа 260 графа 15 ліквідаційна вартість основних засобів, що вилучені з балансу підприємства

3 графа 105 графа 14 вартість інвентарних засобів, щодо яких існують обмеження права власності

(261)
(262)
(263)
(264)
(2641)
(265)
(2651)
(266)
(267)
(268)
(269)

III. Капітальні інвестиції

Найменування показника	Код рядка	За рік	На кінець року
Капітальне будівництво	280	-	-
Придбання (виготовлення) основних засобів	290	8370	884
Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів	300	-	-
Придбання (створення) нематеріальних активів	310	-	-
Придбання (вирощування) довгострокових біологічних активів	320	-	-
Інші	330	-	-
Разом	340	8370	884

3 рядка 340 графа 3 - капітальні інвестиції з ліквідаційну верховність фінансової втрати, включені до капітальних інвестицій (341)
(342)

IV. Фінансові інвестиції

Найменування показника	Код рядка	За рік	На кінець року	
			догострокові	поточні
1	2	3	4	5
A. Фінансові інвестиції за метою участі в капіталі в:				
асоційовані підприємства	350	-	-	-
доцільні підприємства	360	-	123	-
спільну діяльність	370	-	-	-
B. Інші фінансові інвестиції в:				
частки і паї у статутному капіталі інших підприємств	380	-	-	-
акції	390	-	-	-
облігації	400	-	-	-
інші	410	-	11685	-
Разом (рядок А + рядок Б)	420	-	11808	-

3 рядка 4035 гр. 4 Балансу (Звіт про фінансовий стан) Інші довгострокові фінансові інвестиції відображені: (421) 11685
за собівартістю (422) -
за справедливою вартістю за амортизованою собівартістю (423) -
3 рядка 1160 гр. 4 Балансу (Звіт про фінансовий стан) Поточні фінансові інвестиції відображені: (424) -
за собівартістю за справедливою вартістю (425) -
за амортизованою собівартістю (426) -

V. Доходи і витрати

Найменування показника	Код рядка	Доходи		Витрати	
		3	4	3	4
I	2				
A. Інші операційні доходи і витрати					
Операційна оренда активів	440	8450	-	-	-
Операційна курсова різниця	450	139	140	-	-
Реалізація інших оборотних активів	460	-	-	-	-
Штрафи, пені, вустебнки	470	-	-	-	-
Утримання об'єктів житлово-комунального і соціально-культурного призначення	480	-	-	-	-
Інші операційні доходи і витрати	490	72763	25183	-	-
у тому числі: відрахування до резерву сумнівних боргів	491	X	-	-	-
непокріплені витрати і витрати	492	X	-	-	-
B. Доходи і витрати від участі в капіталі за інвестиціями в:					
асоційовані підприємства	500	-	-	-	-
дочірні підприємства	510	-	-	-	-
спільну діяльність	520	-	-	-	-
B. Інші фінансові доходи і витрати					
Дивіденди	530	-	X	-	-
Проценти	540	X	-	-	-
Фінансова оренда активів	550	-	-	-	-
Інші фінансові доходи і витрати	560	24	-	-	-
G. Інші доходи і витрати					
Реалізація фінансових інвестицій	570	-	-	-	-
Доходи від обслуговування підприємств	580	-	-	-	-
Результат операції корисності	590	-	-	-	-
Неопераційна курсова різниця	600	-	-	-	-
Безоплатно одержані активи	610	-	X	-	-
Списання необоротних активів	620	X	-	-	-
Інші доходи і витрати	630	13	6435	-	-

Товарообіг (боргові) операції з продукцією (товарами, роботами, послугами)

Чистка доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за товариобіганням (боргові) контракти з пов'язаними сторонами

З рядків 540-560 графа 4 фінансові витрати, уключені до собівартості активів

(031)

(032)

(033)

%

VIII. Запаси

Найменування показника	Код раджа	Балансова впр- тість на кінець року	Переоцінка за рік	
			збільшення чистої вартості реалізації *	уцінка
1	2	3	4	5
Сировина і матеріали	800	1 690 06	-	-
Купівельні запаси/об'єкти та комплектуючі вироби	810	838 1	-	-
Паливо	820	24	-	-
Топівні матеріали	830	-	-	-
Будівельні матеріали	840	-	-	-
Запасні частини	850	21	-	-
Матеріали сільськогосподарського призначення	860	-	-	-
Поточні біологічні активи	870	-	-	-
Малоцінні та швидкозношувані предмети	880	1352	-	-
Незавершене виробництво	890	408 74	-	-
Готова продукція	900	361 92	-	-
Товари	910	-	-	-
Разом	920	103750	-	-

3 рядка 920 графа 3. Балансова вартість запасів:
вироблених за чистого вартістю реалізації
переданих у виробництво
оборудованих в асстату
переданих на кобсево

Активи на відповідальному зберіганні (позабалансовий рахунок 02)

3 рядка 1200 графа 4 Балансу (Звіт про фінансовий стан) запаси, призначені для продажу

* вилучається за п. 28 Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 "Запаси".

(921)	-
(922)	-
(923)	-
(924)	-
(925)	-
(926)	-

IX. Дебіторська заборгованість

Найменування показника	Код рядка	Всього на кінець року	У т.ч. за строками погашення		
			до 12 місяців	від 12 до 18 місяців	від 18 до 36 місяців
	2	3	4	5	6
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	940	15656	11352	7412	892
Пеша поточна дебіторська заборгованість	950	16116	3278	1153	11685

Списано у звітному році безнадійної дебіторської заборгованості
в рядках 940 і 950 графа 3 заборгованість з пов'язаними сторонами

(951) -
(952) -

X. Нестачі і втрати від псування цінностей

Найменування показника	Код рядка	Сума
1		
Виявлено (спієвано) за рік нестачі і втрати	960	-
Виглянуло заборгованістю інших осіб у звітному році	970	-
Сума нестачі і втрат, остаточно рішення щодо винуватців, за якими на кінець року не прийнято (позабалансовий рахунок 072)	980	-

XI. Будівельні контракти

Найменування показника	Код рядка	Сума
1		
Доход за будівельними контрактами за звітний рік	1110	-
Зоборгованість на кінець звітного року: включаючи замовників	1120	-
включаючи замовників	1130	-
з авансів отриманих	1140	-
Сума затратаних коштів на кінець року	1150	-
Вартість виконаних субпідрядниками робіт за незавершеними будівельними контрактами	1160	-

XII. Податок на прибуток

Найменування показника	Код рядка	Сума
1	2	3
Поточний податок на прибуток	1210	-
Відстрочені податкові активи: на початок звітного року	1220	-
на кінець звітного року	1228	-
Відстрочені податкові зобов'язання: на початок звітного року	1230	-
на кінець звітного року	1235	-
Включено до Звіту про фінансові результати - усього	1240	-
у тому числі:		
поточний податок на прибуток	1241	-
зменшення (об'явлення) відстрочених податкових активів	1242	-
збільшення (зменшення) відстрочених податкових зобов'язань	1243	-
Відображено у складі власного капіталу - усього	1250	-
у тому числі:		
поточний податок на прибуток	1251	-
зменшення (об'явлення) відстрочених податкових активів	1252	-
збільшення (зменшення) відстрочених податкових зобов'язань	1253	-

XIII. Використання амортизаційних відрахувань

Найменування показника	Код рядка	Сума
1	2	3
Нараховано за звітний рік	1300	5131
Використано за рік - усього	1310	-
в тому числі на:		
будівництво об'єктів	1311	-
придбання (виготовлення) та поліпшення основних засобів	1312	-
у них машини та обладнання	1313	-
придбання (створення) нематеріальних активів	1314	-
погашення отриманих на капіталі інвестицій позик	1315	-
	1316	-
	1317	-

XIV. Біологічні активи

Групи біологічних активів	Код рол-ва за	Обліковуються за первісною вартістю										Обліковуються за справедливою вартістю				
		залишок на початок року		набуто за рік		перевірено за рік		виготовлено за рік		залишок на кінець року		залишок на початок року		залишок на кінець року		
		первісна вартість	коректування	первісна вартість	коректування	первісна вартість	коректування	первісна вартість	коректування	первісна вартість	коректування	залишок на кінець року	коректування	залишок на кінець року	коректування	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Довгострокові біологічні активи – усього в тому числі:	1410	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
роботи худоба	1411	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
продуктивних худоба	1412	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
біологічних дослідження	1413	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1414	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
інші довгострокові біологічні активи	1415	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Поточні біологічні активи – усього	1420	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
в тому числі:	1421	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
створення на вирощування та алгоджал	1421	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
біологічні активи в своїй біологічній перетворення (крім тварин на вирощуванні та алгоджалу)	1422	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1423	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
інші поточні біологічні активи	1424	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом	1430	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

З рядка 1430 графа 5 і графа 14 вартість біологічних активів, придбаних за рахунок цільового фінансування

З рядка 1430 графа 6 і графа 16 залишкова вартість довгострокових біологічних активів, первісна вартість

поточних біологічних активів і справедлива вартість біологічних активів.

Утриманих унітарних вкладників і поділів

З рядка 1430 графа 11 і графа 17 балансова вартість біологічних активів, щодо яких вперше переділений

аквізиторством обмеження права власності

(1431) -

(1432) -

(1433) -

XV. Фінансові результати від первісного визнання та реалізації сільськогосподарської продукції та додаткових біологічних активів

Найбільш повна показника	Код радян	Вартість первісного визнання	Витрати, по- в'язані з біологізацією перетворен- нями	Результат від первісного визнання		Уцілю	Виручка від реалізації	Собівартість реалізації	Фінансовий результат (прибуток +, збиток -) від первісного визнання та реалізації	
				доход	витрати				реалізації	11
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Продукція та додаткові біологічні активи рослинництва - усього	1500	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
у тому числі:										
зернових і зернобобових з квас.	1510	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
пшениця	1511	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
соняшник	1512	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
рипак	1513	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
пшуро-буряки (фурбичи)	1514	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
ярогопи	1515	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
інші (зернітка, квіткова)	1516	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
інші продукти рослинництва	1517	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
додаткові біологічні активи рослинництва	1518	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
1519	-	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
Продукція та додаткові біологічні активи тваринництва - усього	1520	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
у тому числі:										
прирост живої маси - усього	1530	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
з якого:										
власної розсади худоби	1531	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
свиней	1532	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
великоро	1533	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
вовни	1534	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
інші	1535	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
інші продукти тваринництва	1536	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
додаткові біологічні активи тваринництва	1537	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
продукція рибництва	1538	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
1539	-	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
Сільськогосподарська продукція та додаткові біологічні активи - разом	1540	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-

Мариам Юрій Федорович

Корнелія Наталія Миколаївна

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ЗА 2023 РІК

Підприємство	Акціонерне товариство "Бердичівський машинобудівний завод "Прогрес"	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ		
			2024	01	01
			00217426		
			ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО		
			Форма № 2 Код за ДКУД 1801003		

(назва/позначення)
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за Рік 2023 р.

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	109 648	333 560
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
<i>премії підписані, валова сума</i>	2011	-	-
<i>премії, передані у перестрахування</i>	2012	-	-
<i>зміна резерву незароблених премій, валова сума</i>	2013	-	-
<i>зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій</i>	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(142 824)	(240 937)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	-	92 623
збиток	2095	(33 176)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
<i>зміна інших страхових резервів, валова сума</i>	2111	-	-
<i>зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах</i>	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	81 352	36 082
у тому числі:	2121	-	-
<i>дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2122	-	-
<i>дохід від використання кошти, вивільнених від оподаткування</i>	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(50 001)	(50 611)
Витрати на збут	2150	(2 747)	(3 128)
Інші операційні витрати	2180	(25 323)	(39 672)
у тому числі:	2181	-	-
<i>витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	-	35 294
збиток	2195	(29 895)	(-)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	24	12
Інші доходи	2240	13	39
у тому числі:	2241	-	-
<i>дохід від благодійної допомоги</i>			
Фінансові витрати	2250	(-)	(-)
Витрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(6 435)	(3 298)
<i>Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті</i>	2275	-	-

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	-	32 047
збиток	2295	(36 293)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-	-
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	-	32 047
збиток	2355	(36 293)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	(36 293)	32 047

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	72 702	156 009
Витрати на оплату праці	2505	76 635	98 176
Відрахування на соціальні заходи	2510	16 453	21 357
Амортизація	2515	5 151	5 358
Інші операційні витрати	2520	6 867	9 837
Разом	2550	177 808	290 737

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

ЕП Маркевич
Юрій Федорович
БП Каршишча
Наталія
Миколаївна

Маркевич Юрій Федорович

Каршишча Наталія Миколаївна

БАЛАНС (ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН) НА 31 ГРУДНЯ 2023 РОКУ

Додаток І
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку І "Звіт про фінансову звітність"

Підприємство	Акціонерне товариство "Бердичівський машинобудівний завод "Прогрес"	Дата (рік, місяць, число)	31 грудня 2023
Територія	ЖИТОМІРСЬКА	на	ДІЛОВОМУ ДОКУМЕНТУ
Організаційно-правова форма господарювання	Підприємство	на	ІДЕНТИФІКАЦІЙНОМУ КОДИ
Вид економічної діяльності	Виробництво інших машин і устаткування загального призначення, крім тракторів	на	КОДІ
Середня кількість працівників	2 734	на	КВЕДІ
Адреса, телефон	вулиця Європеїська, буд. 79 м. БЕРДИЧІВ, ЖИТОМІРСЬКА обл. 13300, Україна		75360
Основні види: тис. грн без десятичного знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові кошти якого вводяться в гривнях з копійками)			
Складено (зробити позначку "ч" у відповідній клітині)			
за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку			V
за міжнародними стандартами фінансової звітності			

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2023 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	765	930
первісна вартість	1001	1 826	2 036
накопичена амортизація	1002	1 061	1 106
Незвершені капітальні інвестиції	1005	534	644
Основні засоби	1010	49 133	49 103
первісна вартість	1011	165 574	170 857
знос	1012	116 441	121 754
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
накопичено амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	123	123
інші фінансові інвестиції	1035	11 685	11 685
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	12 201	12 172
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гривня	1050	-	-
Відстрочені зовнішні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервах фондів	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	74 441	74 657
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	158 792	120 111
зроблені власні	1101	45 142	32 661
незвершені виробництва	1102	79 190	39 213
готова продукція	1103	34 460	48 237
товари	1104	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестраховицтва	1115	-	-
Векселі одержавні	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	11 026	43 830
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
на виданню авансів	1130	21 157	8 885
з бюджетом	1135	-	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інші поточні дебіторська заборгованість	1155	3 832	1 924
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	9 555	577
готівка	1166	22	22
рахунки в банках	1167	9 533	555
Витрати майбутніх періодів	1170	-	189
Частка перестраховицтва у страхових резервах:	1180	-	-
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах залежних виплат	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-

Закінчення Додатка К

інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	32 871	11 565
Усього за розділом II	1195	237 253	184 081
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	311 694	258 738

Пасив	Код раєка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	35 990	35 990
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооплату	1405	47 512	47 512
Додатковий капітал	1410	864	864
інсайтовий дохід	1411	-	-
накопичен курсових різниць	1412	-	-
Резервний капітал	1415	697	697
Перезначлений прибуток (непокритий збиток)	1420	(73 318)	(41 271)
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Виучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	11 745	43 792
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	26 316	55 310
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
довгострокові забезпечення внутр. персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань	1532	-	-
резерв збитків або резерв власних виплат	1533	-	-
резерв незароблених премій	1534	-	-
інші страхові резерви	1535	-	-
Інвестиційні контракти	1540	-	-
Призовий фонд	1545	-	-
Резерв на випадку дивіденду	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	26 316	55 310
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видачі	1605	10 950	10 950
Поточна кредиторська зборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	23 163	31 595
розрахунками з бюджетом	1620	10 312	14 133
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	3 670	6 384
розрахунками з оплати праці	1630	14 071	23 924
Поточна кредиторська зборгованість за одержаними авансами	1635	204 382	71 037
Поточна кредиторська зборгованість за розрахунками з учасниками	1640	3	3
Поточна кредиторська зборгованість за внутрішніми розрахунками	1645	-	-
Поточна кредиторська зборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	7 082	1 610
Усього за розділом III	1695	273 633	159 636
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
V. Части власних акцій недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	311 694	258 738

ЕП Маркевич
Юрій Федорович
ЕП Карпишина
Наталія
Миколаївна

Маркевич Юрій Федорович

Карпишина Наталія Миколаївна

Баланс складено за територіальних одиниць та територій територіальних громад.
Відповідальність за правильність складання звітності несе керівник підприємства, який склав звітність, а також відповідальний за звітність орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Закінчення Додатка Л

інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	12 156	32 871
Усього за розділом II	1195	134 041	237 253
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибутті	1200	-	-
Баланс	1300	208 833	311 694

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пабовий) капітал	1400	35 990	35 990
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	47 512	47 512
Додатковий капітал	1410	864	864
ємлісний дохід	1411	-	-
виключені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	697	697
Нерозподілений збиток (непокрита збиток)	1420	(54 610)	(73 318)
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Викушений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	30 453	11 745
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	26 006	26 316
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань	1532	-	-
резерв збитків або резерв належних виплат	1533	-	-
резерв незароблених премій	1534	-	-
інші страхові резерви	1535	-	-
Інвестиційні контракти	1540	-	-
Пропорцій фонд	1545	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1546	-	-
Усього за розділом II	1595	26 006	26 316
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	10 950	10 950
Поточна кредиторська зобов'язаність за довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	21 982	23 163
розрахунки з бюджетом	1620	10 880	10 312
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунки зі страхування	1625	2 813	3 670
розрахунки з оплати праці	1630	18 613	14 071
Поточна кредиторська зобов'язаність за одержаними авансами	1635	80 750	204 382
Поточна кредиторська зобов'язаність за розрахунками з учасниками	1640	3	3
Поточна кредиторська зобов'язаність із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська зобов'язаність за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	6 383	7 062
Усього за розділом III	1695	152 374	273 633
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибутті			
1700	-	-	-
V. Частка власних акцій федерального пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	208 833	311 694

ЕП Шестих Ігор Валерійович
ЕП Степанець Володимир Сергійович

Шестих Ігор Валерійович

Степанець Володимир Сергійович

1. Єдиний державний статистично-інформаційний центр територіальних одиниць та територій територіальних громад.
 2. Відомчість має порядок, затвердженому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ЗА 2021 РІК

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
			Код
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	171 084	156 939
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії, передані у перестраховування	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(106 686)	(115 261)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	64 398	41 678
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	53 024	65 922
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	-	-
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(53 681)	(42 383)
Витрати на збут	2150	(7 042)	(6 229)
Інші операційні витрати	2180	(60 534)	(95 652)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	-	-
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	-	-
збиток	2195	(3 835)	(36 664)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	58	4
Інші доходи	2240	256	40
у тому числі:	2241	-	-
дохід від фінансової діяльності	2241	-	-
Фінансові витрати	2250	(-)	(-)
Витрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(15 187)	(3 768)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Форма № 2 Код за ДКУД 1801003

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	-	-
збиток	2295	(18 708)	(40 388)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-	(199)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	-	-
збиток	2355	(18 708)	(40 587)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	(18 708)	(40 587)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	118 704	72 840
Витрати на оплату праці	2505	91 008	77 377
Відрахування на соціальні заходи	2510	19 751	16 743
Амортизація	2515	5 192	5 285
Інші операційні витрати	2520	14 256	9 622
Разом	2550	248 911	181 867

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

ЕІТ Шесняк Ігор
Валерійович
ЕІТ Степанець
Володимир
Сергійович

Шесняк Ігор Валерійович

Степанець Володимир Сергійович

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ЗА 2022 РІК

Підприємство **Акціонерне товариство "Бердичівський машинобудівний завод "Прогрес"** (акціонерів/ів)

Дата (рік, місяць, число) **2023 01 01**

за ЄДРПОУ **00217426**

Код ДКУД **1801003**

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за **Рік 2022** р. **Форма № 2** Код за ДКУД **1801003**

ДОКУМЕНТ ПРИНЯТО

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	333 560	171 084
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії, передані у перестраховування	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(240 937)	(106 686)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	92 623	64 398
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	36 082	53 024
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(50 611)	(53 681)
Витрати на збут	2150	(3 128)	(7 042)
Інші операційні витрати	2180	(39 672)	(60 534)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	35 294	-
збиток	2195	(-)	(3 835)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	12	58
Інші доходи	2240	39	256
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(-)	(-)
Витрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(3 298)	(15 187)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	32 047	-
збиток	2295	(-)	(18 708)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-	-
Прибуток (збиток) від приписаної діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	32 047	-
збиток	2355	(-)	(18 708)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	32 047	(18 708)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	156 009	118 704
Витрати на оплату праці	2505	98 176	91 008
Відрахування на соціальні заходи	2510	21 357	19 751
Амортизація	2515	5 358	5 192
Інші операційні витрати	2520	9 837	14 256
Разом	2550	290 737	248 911

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

ЕП Маркевич
Юрій Федорович
ЕП Карпишина
Наталія
Миколаївна

Маркевич Юрій Федорович

Карпишина Наталія Миколаївна

Звіт подібності

метадані

Назва організації

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU

Заголовок

Виробничі запаси в господарській діяльності АТ "БМЗ ПРОГРЕС", облік їх наявності та вибуття

Автор

Науковий керівник / Експерт

Пятковська Анастасія Олександрівна е.н., доцент Леженко Л.І.

Підрозділ

кафедра бухгалтерського обліку та консалтингу

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

25

Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

15413

Кількість слів

121733

Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали		0
Мікропробіли		0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)		56

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

порядковий номер	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА (URL (НАЗВА БАЗИ))	Колір тексту
		кількість ідентичних слів (фрагментів)
1	https://moodle.znu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=455581	298 1.93 %
2	https://moodle.znu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=455581	189 1.23 %
3	https://dspace.dsau.dp.ua/bitstream/123456789/4405/1/%D0%98%D1%8F%D1%85.pdf	45 0.29 %
4	https://moodle.znu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=455581	41 0.27 %
5	http://www.agrosvit.info/pdf/24_2013/9.pdf	34 0.22 %

THE ISSUE CONTAINS:

Proceedings of the 8th
International Scientific
and Practical Conference

**EXPERIMENTAL AND THEORETICAL
RESEARCH IN MODERN SCIENCE**

Toronto, Canada
26-28.05.2025

SCIENTIFIC COLLECTION
INTERCONF

No 249
May, 2025

OPEN ACCESS

Scientific Collection «InterConf»

No 249

May, 2025

THE ISSUE CONTAINS:

Proceedings of the 8th International
Scientific and Practical Conference

**EXPERIMENTAL AND
THEORETICAL RESEARCH
IN MODERN SCIENCE**

TORONTO, CANADA

May 26-28, 2025

TABLE OF CONTENTS

BUSINESS ECONOMICS

	Abadov M.K. Nəşimzadə A.	İNFİLYASIYA VƏ ONUN FƏSADLARI SUCCESS FACTORS IN CONSULTING SERVICES AND STRATEGIC APPROACHES TO NEW PRODUCT DEVELOPMENT	14 19
	Чолпонбаева А.А. Дуйшебаева М.К.	АНАЛИЗА ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ФИНАНСОВЫХ РЕСУРСОВ В ПРЕДПРИЯТИЯХ И ПУТИ ИХ УЛУЧШЕНИЯ	26

MANAGEMENT

	Дубицкий А.А. Амангелді Қ.М.	СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ОКАЗАНИЯ ГИНЕКОЛОГИЧЕСКОЙ ПОМОЩИ В КРУТЛОСУТОЧНОМ СТАЦИОНАРЕ НА ПЛАТНОЙ И БЕЗВОЗМЕЗДНОЙ ОСНОВЕ В РАМКАХ КЛИНИКИ ТОО ЭКОЛАЙФ	38
	Муталиева А.М. Байтаева Г.Р.	ВЛИЯНИЕ МОТИВАЦИИ И КОРПОРАТИВНОЙ КУЛЬТУРЫ НА ЭФФЕКТИВНОСТЬ РАБОТЫ СОТРУДНИКОВ В ОРГАНИЗАЦИЯХ	41
	Муханов Б.Б. Шалбаева Ш.Е. Кадырбаев Е.	РАЗРАБОТКА АДАПТИВНЫХ СТРАТЕГИЙ УПРАВЛЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЕМ В БЫСТРО МЕНЯЮЩИХСЯ УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛЬНОГО РЫНКА	45
	Шашкевич О.О.	ВПЛИВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ НА УПРАВЛІННЯ ЗНАННЯМИ	52

MARKETING, ADVERTISING AND PR

	Atlaz Alakbarova Nazim	BRAND HATE AS A DRIVER OF ETHICAL CONSUMERISM IN E-COMMERCE	55
	Нұрымбетова Б.И. Әбіллезім Т.Е	ЦИФРОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В УПРАВЛЕНИИ И БИЗНЕСЕ	61

FINANCE AND CREDIT

	Abildayeva A.O. Tumenbayeva O.	FROM CONCEPT TO IMPLEMENTATION: A CASE STUDY OF THE EFFECTIVENESS OF LOYALTY PROGRAMS OF FREEDOM FINANCE AND KASPI IN KAZAKHSTAN'S FINANCIAL INDUSTRY	68
	Кретов Д.Ю. Грабко І.В.	ЦИФРОВІЗАЦІЯ ТЕХНОЛОГІЙ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ	77
	Серікқызы А. Молдагулова А.Н.	ИССЛЕДОВАНИЕ И РАЗРАБОТКА МЕТОДА КРЕДИТОВАНИЯ ФИЗИЧЕСКИХ ЛИЦ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ АНАЛИЗА КРЕДИТОВАНИЯ	81

ACCOUNTING AND AUDITING

	Nurgaliyeva A.E. Nurkasheva N.S.	INTERNATIONAL PRACTICES IN ACCOUNTING FOR EARMARKED FINANCING IN THE HEALTHCARE SECTOR: LESSONS FOR KAZAKHSTAN	93
	Лежненко Л.І. Пятковська А.О.	УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ В УМОВАХ ВОЕННОГО СТАНУ: ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕРЕРВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ТА МІНІМІЗАЦІЯ РИЗИКІВ	104

PEDAGOGY AND EDUCATION

	Baidabek U. Nurbekova G.	METHODOLOGY OF USING FORMATIVE ASSESSMENT TO DEVELOP PRIMARY SCHOOL STUDENTS' META SUBJECT OUTCOMES	108
	Mehdiyeva A.B.	ON THE ISSUE OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS OF AZERBAIJAN	121
	Seisenbek M. Adylbekova E.	PEDAGOGICAL CONDITIONS OF THE CONTENT ORGANIZATION OF THE ELECTIVE COURSE «ROBOTICS» IN A SECONDARY SCHOOL	125
	Bülbü H.İ. Tursyn G. Araigul K.	STORYTELLING AS A TOOL FOR DEVELOPING PEDAGOGICAL COMPETENCIES OF FUTURE FOREIGN LANGUAGE TEACHERS	134
	Turusbekova A.K. Aishwarya Sridhar Nivi Kumar Maurya Ved Prakash Vedant Bhimrao Kavhar	ANALYSING THE PREVALENCE OF DENGUE FEVER IN THE TROPICS	140
	Бекетай Б.А. Атемова К.Т.	ӘКЕ РӨЛІНІҢ БАЛА ТҮЛФАСЫН АЗАМАТТЫҚ ТҮРҒЫДА ҚАЛЫПТАСТЫРУДАҒЫ МАҢЫЗЫ	148
	Дюсембинова С.М.	РОЛЬ УЧЕБНО-ПОЗНАВАТЕЛЬНОГО ТУРИЗМА В ОВЛАДЕНИИ ТЕОРЕТИЧЕСКИМ ПОНИМАНИЕМ В ПРЕПОДАВАНИИ ШКОЛЬНОЙ ГЕОГРАФИИ	155
	Крупа В.В. Лобода І.В.	БІОХІМІЯ В СУЧАСНОМУ СВІТІ	165
	Самидова Н. Сатторова И.	ФОРМИРОВАНИЕ МАТЕМАТИЧЕСКИХ ПРЕДСТАВЛЕНИЙ У ПЕРВОКЛАССНИКОВ СРЕДСТВАМИ ИГРОВЫХ ЗАДАНИЙ	171
	Шахобиддинова И.Б.	ДИФФЕРЕНЦИРОВАННЫЙ ПОДХОД В ОБУЧЕНИИ ОРФОГРАФИИ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ	175

POLITICAL SCIENCE AND PUBLIC ADMINISTRATION

	Koldomasov A.	EMERGENCY POWERS AND THE LEGALITY OF A THIRD PRESIDENTIAL TERM FOR DONALD TRUMP	179
	Малабаева А.М. Акматбекова А.Т.	АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ПРЕСТУПНОСТИ НЕСОВЕРШЕННОЛЕТНИХ	185

SOCIOLOGY AND SOCIETY

	İrfan Kalaycı	THE IMPACT OF SOCIAL MEDIA ON THE MORALITY OF YOUNG PEOPLE IN THE SHADOW OF SOCIO-ECONOMY: PROBLEM, DIAGNOSIS, TREATMENT	190
	Tağızadə-İbrahimova Z.	SAMI QADINLARININ TARIXI ROLUNA YENI BAXIŞ: ASSIMILYASIYA, MƏDƏNİ MÜBARİZƏ VƏ FEMİNİZM	197

PSYCHOLOGY AND PSYCHIATRY

	Ismailova N.T.	THE IMPORTANCE OF PSYCHOLOGICAL SUPPORT IN SCHOOL ADMISSION	205
	Mammadova Z.G.	PSYCHOLOGICAL AND SOCIAL TRAUMA ASSOCIATED WITH EARLY MARRIAGES	212
	Коломієць П.В. Белозерцева- Баранова Ю.Є.	АСЕРТИВНІСТЬ І ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ	217

LITERARY STUDIES

	Abdullayeva S.S.	DİLDƏ DERİVATİV SİSTEMİN TƏKAMÜL PROSESLƏRİ	220
	Fətəliyeva A.Ş.	İNSAN DÜŞÜNCƏSİNİN DƏQİQ İFADE EDİLMƏSİNDƏ YAZILI VƏ ŞİFAHI NİTQIN ROLU	229
	Yusifova N.Y.	AZƏRBAYCAN DİLİNDƏ SÖZDƏYİŞDİRİCİ ŞƏKİLÇİLƏRİN SÖZDÜZƏLDİCİLİYƏ KEÇİD PROSESİ HAQQINDA	234

LAW AND INTERNATIONAL LAW

	Saitov M.	REGULATING AI SURVEILLANCE IN INTERNATIONAL COMPETITIONS (ATHLETICS BIOMETRIC DATA & HUMAN RIGHTS)	239
---	-----------	--	-----

GEOGRAPHY AND LOCAL HISTORY

	Kerimbay B.S. Kerimbay N.N. Amirbayeva A.Z.	THE IMPORTANCE OF PLANNING THE EFFECTIVE USE OF RIVER BASIN LANDSCAPES IN GEOGRAPHICAL EDUCATION	247
	Kerimbay B.S. Kerimbay N.N. Issabayev A.T. Sadik Z.Z. Bidaibek K.T.	FORMATION OF 3D LANDSCAPE PLANNING SKILLS IN SCIENTIFIC PROJECTS ON GEOGRAPHY	257
	Kerimbay B.S. Kerimbay N.N. Tokpanov E.A. Zhaksybek D.	THE IMPORTANCE OF ANALYZING THE TOURISM POTENTIAL OF A TERRITORY IN GEOGRAPHICAL RESEARCH	268

ARTS, CULTURAL STUDIES AND ETHNOGRAPHY

	Kozyxap Г.Г.	АГОГІКА ПУНКТИРНОГО РИТМУ ТА КВАНТИТАТИВНИЙ НАГОЛОС	276
---	--------------	--	-----

HISTORY AND ARCHEOLOGY, ARCHIVAL STUDIES

	Heydarova S.J. Abdullayeva Y.M.	GOBEKLİTEPE: CRADLE OF CIVILIZATION - ITS HISTORY, ARCHITECTURE AND IDEOLOGICAL SIGNIFICANCE	279
---	------------------------------------	---	-----

BIOLOGY AND BIOTECHNOLOGY

	Davranbek Kyzy Meerim Andichettiyar Manigandan Harshini Antonisamy Ferdı Thatchanya Devapriya Devapriya Dhashnamoorthy Anbuselvan	THE IMPACT OF BALANCED NUTRITION ON IMMUNITY	285
	Davranbek Kyzy Meerim Ezhumalai Rahul Jayaraman Arumugam Sriram Kumar Sridhar Muthusamy Indhuja	BETTER HEALTH THROUGH FOOD CHOICES	289
	Davranbek Kyzy Meerim Ravi Gowtham Senthilkumar Pavithra Solaimuthu Periyasamy Thirumavalavan Aswin	EXPLORING THE PATTERNS AND NUTRITIONAL VALUE OF MODERN FOOD CONSUMPTION	292

MEDICINE AND PHARMACY

	Abdraimov A.T. Senthilvelmurugan M.	DELIRIUM, DEMENTIA, AND OTHER NEUROCOGNITIVE DISORDERS	295
---	--	---	-----

	<p>Abdumalik Kyzy Nurzamana Ashok Kumar Muthu Bharath Raj Babu Praveena Barathi Baburaj Subha Balasubramanian Balaji Krishna Duraisamy Vigashini George Simeon Packiaseelan Sharon Jacob Madheswaran Maheswari Aruna Mathiyazhagan Sakthivel Nagarajan Aswini Ramakrishnan Akilraj Selvakumar Kumaran Vijayan Shewag</p>	<p>CHRONIC INFLAMMATION AND AGING</p>	<p>301</p>
	<p>Arumugam Devadharshini Raja David Joel Raj David Arockia Samy Jerrome Allwin Paulpandi Nanthakumar Davranbek Kyzy Meerim</p>	<p>NUTRITION GUIDELINES ACCORDING TO FOOD CHOICE</p>	<p>308</p>
	<p>Bekturgan Dinmukhammed Nurbolatuly</p>	<p>THE USE OF ROBOT-ASSISTED AND LAPAROSCOPIC SURGERY IN UROLOGY</p>	<p>313</p>
	<p>Danvranbek Kyzy Meerim Muthuselvam Vijayalakshmi Jayaraman Rubashri Kumarasamy Sankarapandi Ravi Kumar</p>	<p>THE ROLE OF HYGIENE IN PREVENTING NUTRITIONAL DEFICIENCIES</p>	<p>318</p>
	<p>Danvranbek Kyzy Meerim Selvam Karthick Kumar Jayakumar Priyadarshini Dhamotharakannan Prema</p>	<p>THE GUT MICROBIOME-NUTRITION AXIS IN HEALTH AND DISEASE</p>	<p>325</p>
	<p>Davnambek Kyzy Meerim</p>	<p>NUTRACEUTICAL SUPPORT FOR PEOPLE WITH DIABETES MELLITUS</p>	<p>334</p>

	Duraisamy Jebamani Sekar Selwyn Durai Mano Jebadurai Ajith Kumar Suhila Sujatha George Kingstar Alensif Riya Micheal Raj Mikitha Poothalingam Jayasanthi Dharanya		
❏	Davranbek Kyzy Meerim Duraisamy Jebamani Sekar Selwyn Durai Mano Jebadurai Kingsly Felix Sutha adlin kirashitha Gopan Selvaprabha Jemisha Sarina Singh Ajitha Aksha Sharon	EMERGING METHODS AND EVIDENCE FOR NUTRACEUTICAL SUPPORT FOR CHILDREN WITH AUTISM SPECTRUM DISORDER (ASD)	337
❏	Davranbek Kyzy Meerim Andichettiyar Manigandan Harshini Antonisamy Ferdi Thatchanya Devapriya devapriya Dhashnamoorthy Anbuselvan	THE ESSENTIAL ROLE OF BALANCED NUTRITION IN SUPPORTING IMMUNITY	341
❏	Davranbek Kyzy Meerim Anitha Devika Kanakan Kavya Balasubramaniyan Saran Pathiyarathu Sakkeena Dhiya Thoyiba	IMMUNITY AND NUTRITION: THE ESSENTIAL CONNECTION FOR OPTIMAL HEALTH	344
❏	Davranbek Kyzy Meerim Apoorv Rajesh Bhagat Vishal Limbaji Sathe Amol Eknath Ambarbande Abhishek Rajesh Bahadure	NUTRITION RECOMMENDATIONS BASED ON FOOD SELECTION	348
❏	Davranbek Kyzy Meerim Babu Praveena Barathi Baburaj Subha	ANALYSIS OF GLOBAL FOOD CONSUMPTION, FREQUENCY, AND QUALITY	354

	George Simeon Packiaseelan Sharon Jacob Ramakrishnan Akilraj		
☐	Davranbek Kyzy Meerim Edulakanti Sri Nikshiptha Reddy Amina Bilal Adeen Fatema Mohammed Fasiuddin Karanam Chetan	NUTRITION RECOMMENDATIONS BASED ON FOOD SELECTION	361
☐	Davranbek Kyzy Meerim Gunasekaran Aswin Kumaravel Munisvaran Karthik James Raja Jacob Samuvel	PROTEIN WASTING ASSOCIATED WITH CHRONIC KIDNEY DISEASE: NUTRITIONAL INTERVENTIONS FOR SLOWING ITS PROGRESSION	368
☐	Davranbek Kyzy Meerim Mathiyazhagan Sakthivel Duraishwamy Vigashini Balasubramanian Balaji Krishna Selvakumar Kumaran	CHRONO-NUTRITION: ALIGNING MEAL TIMING WITH CIRCADIAN RHYTHMS IN DISEASE RECOVERY	375
☐	Davranbek Kyzy Meerim Packirisamy Sevventhi Arish Selva Thomas Helen Maragatham Christina Jeba Jayam Selvam Velmurugan Mohanraj Charulatha	ANALYSIS OF FOOD CONSUMPTION FREQUENCY AND QUALITY	380
☐	Davranbek Kyzy Meerim Rameshkumar Vivitha Princy Sakthivel Lalenthika Kannan Nandhini Syed Abthahir Mohammed Arafath	ANALYSIS OF FOOD CONCEPTION, FREQUENCY, AND QUANTITY	388
☐	Davranbek Kyzy Meerim Robert Kennady Rashmi Rakkila Ruby Murugesan Kaviya Mala Sudhagaran Yamini	THE ROLE OF BALANCED NUTRITION IN ENHANCING IMMUNE FUNCTION AND HEALTH	395
☐	Davranbek Kyzy Meerim Sooraj Suresh Abhinaya Martin	THE QUIET THREAT:HOW POOR NUTRITION CAN WEAKEN IMMUNITY	405

	Omanakuttan Nair Sruthy Pudupalli Sana Hussain		
	Eshokulov S.S. Turakulov R.I. Ernazarov M.M.	DYNAMICS OF FERROKINETIC PARAMETERS IN PATIENTS WITH CHRONIC HEART FAILURE COMPLICATED BY IRON DEFICIENCY ANEMIA	409
	Jaithoon Reema Rosmy Johnson Sam Sharon Vene Sivakumar	NUTRITION AND PREVENTION OF GASTROINTESTINAL DISEASES	413
	Madraimova V. James H. Jaiprem B.A.	METHODS OF MONITORING UNDESIRABLE DRUG REACTIONS	417
	Madraimova V. Sooraj Suresh Abhinaya Martin Sruthy O. Nair Sana Hussain	ETHICAL EVIDENCE IN EVIDENCE-BASED MEDICINE: BALANCING EVIDENCE WITH PATIENT AUTONOMY	421
	Manas Kzyy Uulkan Alamin Molla	THE TRANSFER OF INFORMATION FROM NEURON TO NEURON AS THE BASIS OF THE FUNCTIONAL ACTIVITY OF THE BRAIN	426
	Osmanova G.Z. Kadar Mohamed Masdan Faaiz Ahmed Balamurugan Chandraprakash Rengan Manikandan Kannan Vinoth	CONGENITAL HEART DEFECTS IN CHILDREN	431
	Osmonova G.Z. Selvam Karthick Kumar Jayakumar Priyadarshini Jayaraman Rubashri Muthuselvam Vijayalakshmi James Raja Jacob Samuvel Kumarasamy Sankarapandi Ravi Kumar Dhamotharakannan Prema Gunasekaran Aswin Kumaravel Munisvaran Karthik	BRONCHITIS AND BRONCHIOLITIS IN CHILDREN	438
	Toichieva Aiperi Abdimalikovna Madheswaran Maheswari Aruna Nagaraajan Aswini Ashok Kumar Muthu Bharath Raj Vijayan Shewag	MYOPATHIES	445

	Tolmasov R.T. Mirsharapov U.M. Shukurov U. Abduhalimov A.	ANATOMICAL CHANGES IN THE STOMACH UNDER THE INFLUENCE OF PALM OIL	454
	Turdaliev S. Aditya Sanjay Ghuge Vedant Bhimrao Kavhar	PULMONARY TUBERCULOSIS	457
	Turdaliev S.O. Mohd Khalid Aman Kesari	COMPLICATIONS OF MI. DIFFERENTIAL DIAGNOSIS	462
	Арна Ермекқызы Досымханова А.С. Чиндагулова Г.Д. Богославская Д.П. Қурбанәлі Р.А. Мұхаметқажы Б.Е. Етимова Д.И.	ОЦЕНКА ЭФФЕКТИВНОСТИ FRAX И РЕНТГЕНОВСКОЙ ДЕНСИТОМЕТРИИ (DEXA) В ДИАГНОСТИКЕ ОСТЕОПОРОЗА У ЖЕНЩИН СТАРШЕ 45 ЛЕТ В Г. АЛМАТЫ	466
	Болаева Ж.Б. Муратбек У.К. Устемирова А.А. Аманбай Ж.М. Калдар Э.С.	НЕСАХАРНЫЙ ДИАБЕТ У ВЗРОСЛЫХ АНОМАЛЬНОЕ МАТОЧНОЕ КРОВОТЕЧЕНИЕ: РОЛЬ СОВРЕМЕННОЙ ГОРМОНАЛЬНОЙ ТЕРАПИИ- СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ	473 480
	Санькова А.В. Бондаренко М.А.	ОПТИЧНІ МЕТОДИ ТРАНСКУТАЛЬНОГО МОНІТОРИНГУ ГЛЮКОЗИ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ	487

ZOOLOGY AND VETERINARY MEDICINE

	Muktarali kzyy Begimai Kingsly Felix Sutha Adlin kirashitha Duraismy Jebamani Sekar Selwyn Durai Mano Jebadurai Ajith Kumar Suhila Sujith Gopan Selvaprabha Jemisha Poothalingam Jayasanthi Dharanya Sarina Singh Ajitha Aksha Sharon Micheal Raj Mikitha George Kingstar Alensif Riya Selva Nasan Palthankam Sharlin Samuael Rajasekar Kalai Selvi Ashwath Rajapaul Vilasani Jelina Vincent Jayanthi Vincent Aaron	RICKETS IN CHILDREN: CAUSES, SYMPTOMS, DIAGNOSIS, AND MANAGEMENT	494
---	---	---	-----

GEOLOGY, MINERALOGY AND SOIL SCIENCE

	Salahov S.Sh. Mahmudova M.A.	ON THE DYNAMICS OF GROUNDWATER RELATED TO CLIMATE PROBLEMS IN AZERBAIJAN	498
---	---------------------------------	--	-----

NATURE MANAGEMENT, RESOURCE SAVING AND ECOLOGY

	Myrzabek B.	REVITALIZATION OF URBAN ECOSYSTEMS: A CASE STUDY OF ALMATY'S PARKS	500
	Зейналова М.А.	ВОЙНА И ЭКОЛОГИЯ: КАК НА ПРИРОДУ ВЛИЯЮТ ВООРУЖЕННЫЕ КОНФЛИКТЫ	521

PHYSICS AND MATHS

	Штефаньо Н.В. Лупена Н.І. Сливка- Тилищак Г.І.	ЗАДАЧИ ЕКОНОМІЧНОГО ЗМІСТУ ЯК САСІВ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ШКОЛЯРІВ	530
---	---	--	-----

CHEMISTRY AND MATERIALS SCIENCE

	Aliyeva N.M.	HARNESSING NANOTECHNOLOGY FOR SUSTAINABLE PROCESS OPTIMIZATION IN CHEMICAL ENGINEERING	532
	İsmayılova Z.T.	APPLICATION OF MICROWAVE-ASSISTED SYNTHESIS IN THE FUNCTIONALIZATION OF AROMATIC COMPOUNDS	537

GENERAL ENGINEERING AND MECHANICS

	Ağayev R.F.	TORPAQLARIN MÜNBITLİYİNİN ARTIRILMASI, YAXŞILAŞDIRILMASI VƏ MELIORATIV İŞLƏRİN APARILMASI ÜÇÜN TƏTBİQ OLUNAN MELIORATIV MAŞINLARININ TIPLƏRİ, MARKALARI VƏ TEKNIKI XÜSUSİYYƏTLƏRİNİN ÖYRƏNİLMƏSİ	542
	Мельянцов П.Т.	СТРАТЕГІЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ АГРЕГАТНОГО МЕТОДУ РЕМОНТУ ВУЗЛІВ ГІДРАВЛІЧНИХ СИСТЕМ МОБІЛЬНИХ МАШИН	547

INFORMATION AND WEB TECHNOLOGIES

	Abdurashid Samijonov Boymirzo Samijonov Shakhzoda Tojiboyeva Timur Mashanpin Bakhtrom Yakhyayev	PYTHON LIBRARIES FOR HUMAN EMOTION RECOGNITION	556
---	---	---	-----

	Bahrixon I.O. Abduraxmanova N.N.	FAKE MESSAGE DETECTION IN THE UZBEK LANGUAGE: METHODS, CHALLENGES, AND PROSPECTS	564
	Sarsembayev I.N. Abzhanova L.K.	INTEGRATION OF FUZZY LOGIC IN SCADA SYSTEMS FOR ENHANCED ALARM MANAGEMENT IN PIPELINE MONITORING	567
	Xudoiberdiyev M.Kh. Muraeva Kh.M.	A DEEP LEARNING-BASED APPROACH FOR OPTIMIZING FEATURE SELECTION IN DETECTING PATHOLOGICAL CONDITIONS OF PLANTS	574
	Ауелбек М.А. Ауелбекова Б.А. Муталиева А.М.	TIR (TRAINING IN ROBOTICS) КАК ИНСТРУМЕНТ МОБИЛЬНОГО ОБУЧЕНИЯ ДЛЯ ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ УЧИТЕЛЕЙ В ОБЛАСТИ РОБОТОТЕХНИКИ	581

ARCHITECTURE, CONSTRUCTION AND DESIGN

	İbrahimzadə E.R. Ağamaliyeva Y.Ç. Salehzadə G.S.	İŞGALDAN AZAD EDİLMİŞ ƏRAZİLƏRİN BƏRPASI	590
	Ofelya Hüseynzadə İsrafil qızı Alixanova Z.G.	MÜHİT TİPOLOGİYASINDA TEXNİKİ ESTETİKA	594
	Məmmədzadə Tünzələ Kənan Arazlı	MÜSTƏQİLLİK DÖVRÜN MEBEL SƏNAYESİNDƏ YERLİ BRENDLƏRİN İNKİŞAFI	598

MILITARY AFFAIRS AND NATIONAL SECURITY

	Poplavets S. Huzchenko S. Tikhonov I. Rybkin O. Medinets I. Yanishen A. Koplik O.	OVERVIEW OF METHODS AND MEANS OF COUNTERING UNMANNED AERIAL DEVICES WITH FIBER OPTIC CONTROL SYSTEM	608
	Serdiuk O.V. Yevstafieva K.Y. Kuibyda Y.S.	THE USE OF EMERGING TECHNOLOGIES IN MISSION PREPARATION AND EXECUTION IN THE ARMED FORCES	616
	Камалтинов Г.Г. Тютюнник В.О. Колесник О.М. Тах'ян К.А.	АНАЛІЗ МОЖЛИВОСТЕЙ ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ПОВУДОВИ РАДІОЛОКАЦІЙНИХ ЗАСОБІВ ВІЯВЛЕННЯ БЕЗПІЛОТНИХ ЛІТАЛЬНИХ АПАРАТІВ	618

INTERCONF
SCIENTIFIC PUBLISHING CENTER

The Certificate confirms 12 hours of remote work on the preparation of scientific paper. The organizing committee recommends to award a 3,4 ECIS credits for participant for being involved.

Proceedings of the International Scientific and Practical Conference are available on a website:
<http://www.scienceopen.com/journal/interconf>

OPEN ACCESS

Certificate Number
My-2526256

Certificate of Participation

We are honored to present this certificate to

Anastasiia Piatkovska

for participation in the
VIII International Scientific and Practical Conference
EXPERIMENTAL AND THEORETICAL RESEARCH IN MODERN SCIENCE
held on May 26-28, 2025 in Toronto, Canada.

and for publishing a scientific paper

**УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ:
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕРЕРВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ТА МІНІМІЗАЦІЯ РИЗИКІВ**

M. Piatkovska

ACCOUNTING AND AUDITING

Управління запасами в умовах воєнного стану: забезпечення безперервності виробництва та мінімізація ризиків

Лежненко Людмила Ігорівна¹, Пятковська Анастасія Олександрівна²

¹ кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу;
Київської національної економічної університет імені Вадима Гетьмана; Україна

² здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти;
Київської національної економічної університет імені Вадима Гетьмана; Україна

Управління запасами в умовах воєнного стану є надзвичайно важливою і водночас складною задачею, що вимагає від підприємств гнучкості, стратегічного підходу та оперативного реагування на постійно змінювані умови. Воєнний стан створює суттєві виклики для забезпечення безперервності виробництва, адже в таких умовах виникають значні ризики, пов'язані з перебоями у постачанні матеріалів, руйнуванням інфраструктури та складністю логістики. Підприємства змушені адаптувати свої стратегії, щоб забезпечити стабільність виробництва та мінімізувати фінансові і операційні втрати.

Одним із ключових аспектів у воєнний час є формування резервних запасів. Під резервними запасами розуміють спеціально сформовані запаси критично важливих матеріалів, сировини, комплектувальних виробів та готової продукції, які зберігаються на підприємстві з метою використання у разі виникнення надзвичайних ситуацій або тимчасового припинення постачання. Такі запаси мають забезпечити безперервність виробничого процесу або мінімізувати ризики простою в умовах нестабільності.

Їх формування вимагає попереднього ретельного аналізу. Підприємства повинні ідентифікувати ті ресурси, відсутність яких може критично вплинути на їхню діяльність. Це можуть бути як сировина для основного виробництва, так і запчастини для ремонту обладнання, паливо, засоби зв'язку тощо. Відповідно до пункту 4 статті 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» [[2]], військове командування може встановлювати особливий порядок розподілу та постачання

ACCOUNTING AND AUDITING

продукції підприємств, у тому числі товарно-матеріальних цінностей, що підкреслює важливість наявності резервних запасів на випадок пріоритетного вилучення ресурсів для потреб оборони.

Наступним кроком є оцінка потенційних ризиків, пов'язаних з кожним видом матеріальних ресурсів. Аналіз враховує можливі сценарії розвитку подій, частоту та тривалість перебоїв у постачанні, географічне розташування постачальників, транспортні шляхи, політичну та воєнну ситуацію в регіонах, звідки надходять поставки.

Також підприємства мають розрахувати приблизний час, необхідний для відновлення постачання у разі його припинення, і на цій основі визначити обсяг резервних запасів. Цей період може охоплювати дні, тижні або навіть місяці – залежно від специфіки діяльності підприємства та особливостей ринку.

Крім того, важливим елементом є диверсифікація постачальників та логістичних каналів. Залежність від одного постачальника або одного транспортного маршруту є надто ризикованою під час воєнного стану, тому підприємства активно шукають альтернативних партнерів, в тому числі локальних або з регіонів, де ситуація є стабільнішою. Це дозволяє не лише зменшити ймовірність повного припинення постачання, але й отримувати ресурси з різних джерел, що підвищує стійкість виробничої системи.

Облік запасів у таких умовах також набуває стратегічного значення. З точки зору бухгалтерського обліку, підприємства повинні забезпечити точне документальне відображення руху запасів: їх надходження, внутрішнє використання, списання, втрати або переміщення. Особливої уваги вимагає облік резервних запасів, які можуть обліковуватись на окремих субрахунках або в межах позабалансового обліку, що дозволяє розмежувати звичайні та стратегічні ресурси. Для забезпечення прозорості та контролю важливо своєчасно проводити інвентаризацію, зокрема із залученням спеціальних комісій.

У системі управлінського обліку важливо аналізувати обсяг, структуру та ефективність використання запасів, порівнюючи фактичні витрати з плановими. Дані управлінського обліку дозволяють ухвалювати рішення про оптимальний рівень резервних запасів, виявляти надлишки або дефіцит, оцінювати вартість зберігання та ризики втрат. У воєнний час ефективне планування запасів допомагає уникнути надмірного заморожування капіталу в активах, які можуть залишатися невикористаними.

Важливим фактором також є впровадження сучасних інформаційних технологій, які дозволяють здійснювати

ACCOUNTING AND AUDITING

моніторинг запасів у реальному часі, автоматизувати планування та оптимізувати управління ланцюгами постачання. Використання ERP-систем та спеціалізованих програмних рішень допомагає підприємствам оперативно реагувати на зміни у попиту та доступності ресурсів, що особливо критично в умовах швидких змін, характерних для воєнного часу. У багатьох українських підприємствах саме цифрові технології стали ключовим інструментом для збереження контролю над запасами та мінімізації втрат.

Система ERP дозволяє об'єднати всі функції підприємства в єдину інформаційну платформу, що забезпечує централізований контроль над запасами на різних рівнях – від сировини до готової продукції. Завдяки цьому керівництво отримує можливість у реальному часі відстежувати кількість, стан і рух запасів, що є критично важливим для підтримання безперервності виробничих процесів. ERP-системи забезпечують інтеграцію фінансового, бухгалтерського і управлінського обліку, що дозволяє автоматично зв'язувати інформацію про закупівлі, витрати і залишки на складах, формуючи повну картину фінансового стану підприємства.

Системи SCM доповнюють ERP, зосереджуючись на оптимізації ланцюга постачань – від планування замовлень і прогнозування потреб до управління логістикою і доставки. SCM-модулі надають інструменти для аналізу постачальників, моніторингу стану замовлень і маршрутів доставки, що особливо актуально в умовах воєнних ризиків, коли постачання можуть бути несподівано перервані або затримані. Використання SCM-систем дозволяє гнучко реагувати на зміну ситуації, перерозподіляти ресурси і оптимізувати запаси з урахуванням реальних потреб.

Для мінімізації ризиків у запасах необхідно проводити регулярний аналіз потенційних загроз, пов'язаних із воєнними діями та логістичними проблемами. Підприємства формують спеціальні робочі групи, які займаються оцінкою ризиків, моніторингом ситуації на фронті та прогнозуванням можливих перебоїв у постачанні. Завдяки цьому вони можуть розробляти сценарії реагування та адаптувати свої виробничі плани. Окрім того, гнучкість виробничих процесів стає незамінною перевагою: можливість швидко замінити дефіцитний матеріал альтернативним або змінити технологію виробництва під доступні ресурси дозволяє підтримувати випуск продукції навіть в умовах нестачі певних комплектуючих.

Ще одним пріоритетом є безпека матеріальних цінностей. У період війни склади часто стають мішенню для обстрілів, мародерства або знищення, що також посилює потребу у страхуванні запасів. Податковий кодекс України передбачає, що

ACCOUNTING AND AUDITING

витрати на страхування ризиків можуть бути включені до складу витрат підприємства, якщо поліс укладено згідно з вимогами [[1]].

Важливо зазначити, що у воєнних умовах державна політика і нормативна база активно впливають на діяльність підприємств згідно з положеннями Закону України «Про правовий режим воєнного стану». Уряд визначає пріоритети у постачанні стратегічних галузей, що часто вимагає від підприємств тісної співпраці з державними органами. Підприємства повинні адаптувати свої плани управління запасами відповідно до вимог, що змінюються, отримувати пріоритети на логістичні маршрути чи матеріальні ресурси. Такі взаємодії допомагають підтримувати виробництво у критичних секторах економіки, зокрема в оборонній промисловості.

Практичні приклади українських підприємств підтверджують ефективність цих підходів. Підприємства оборонного комплексу сформували значні резервні запаси і активно диверсифікували постачальників, що дозволило їм зберегти виробничі потужності навіть у найскладніші періоди. Агропромислові компанії організували локальні бази для зберігання пального і добрив, що гарантувало проведення посівної кампанії незважаючи на обмеження у постачанні. Виробники медичного обладнання налагодили нові канали імпорту комплектуючих через сусідні країни, що дозволило підтримувати безперервність виробництва критично важливої продукції.

Отже, управління запасами в умовах воєнного стану – це багатокомпонентний процес, який потребує поєднання стратегічного планування, гнучкості у прийнятті рішень, використання сучасних технологій і тісної взаємодії з державними органами. Забезпечення безперервності виробництва можливо за умови створення достатніх резервних запасів, диверсифікації постачальників, оптимізації логістики та постійного моніторингу ризиків. Такий підхід не лише підвищує стійкість окремих підприємств, а й підтримує загальну економічну стабільність і обороноздатність країни у складних воєнних умовах.

References:

- [1] Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. Дата оновлення: 01.04.2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 14.05.2025).
- [2] Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII / Верховна Рада України: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 14.05.2025).